

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1991. Húsvét hava

II. évf. 3. sz.

TARTALOM

Tanulmány

Eduard Schweizer: Két újtestamentumi hitvallás összehasonlítása 83

Vasárnapi prédikációk

Walter Lüthi: Kyrie eleison. Máté 15,21-28 91

Walter Lüthi: A Gecsemáné kerti óra. Máté 26,36-46 94

Virágvasárnap

Borbáth Dániel: A síró király. Lukács 19,35-42 99

Kozma Zsolt: Személyes hódolat a virágvasárnapi király előtt.
Márk 14,3-9 102

Nagypéntek

Csiha Kálmán: A megkötözött Jézus. Márk 15,1-5 105

Geréb Zsolt: Júdás. Lukács 22,1-6 107

Húsvét

Borbáth Dániel: Élő reménység. 1Péter 1,3-7 111

Csiha Kálmán: Tamás. János 20,24-31 113

Günther Dehn: Feltámadás. János 11,25 116

László Dezső: Az első húsvét hajnalán. Márk 16,1-6 120

Eduard Thurneysen: A rövid szempillantás. Ézsaiás 54,7-8 122

Tőkés István: Lázár, jöjj ki! János 11,43b-45 125

Esketési beszéd

Nagy József: Bíz az Úrra a te utadat. Zsoltárok 37,5 128

Temetési beszédek

Csiha Emese: Tiszteletesszony felett. János 3,16 130

Nagy István: Nem fél szívem. Zsoltárok 27,1-6 131

A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Csiha Kálmán püspök
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület igazgatótanácsa
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Tanulmány

Eduard Schweizer

Két újtestamentumi hitvallás összehasonlítása

1 Korinthus 15,3-5 és Timótheus 3,16

Ma a prédikáció az egyik legtöbbet ígérő feladat, melyet ember megvalósíthat életében, de ugyanakkor a legkockázatosabb és legveszélyesebb dolog is, melyre vállalkozhat. Mindenesetre az egyik legnehezebb, legterhesebb vállalkozás. E tanulmány célja, hogy feltegye a kérdést: mit értünk prédikáción és mit értünk különösképpen az evangéliumnak a mai ígehallgató nyelvébe, gondolkodásába, életébe való átültetésén.

I.

Két jellegzetes korai hitvallást választottunk ki, melyek az Újtestamentumban fennmaradtak. Az első az 1Korinthus 15,3-5:

3. "Mert azt adtam előtökbe főképpen, amit én is úgy vettem, hogy a Krisztus meghalt a mi bűneinkért az írások szerint;

4. És hogy eltemettetett; és hogy feltámadott a harmadik napon az írások szerint;

5. És hogy megjelent Kéféásnak; aztán a tizenkettőnek."

A bevezetés és különösképpen a nem-páli szóhasználat azt bizonyítja (Joachim Jeremias: Jézus úrvacsora-szereztetési igéi. New York 1955), hogy Pál itt szó szerint idéz. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy az eredeti hitvallás az 5. verssel éppen úgy befejeződik, mint ez az idézet, mert a négyszer, előforduló "hogy" megfelel az idézőjelnek. A 6. verssel egy új mondat kezdődik, a nem-páli stílus minden jele eltűnik, és személyes megjegyzéseket fűz hozzá. Ez azt jelenti, hogy egy olyan gyülekezet hangját halljuk, mely az Újtestamentum első sorainak megírása előtt már fennállott. Ez egyszerűen nem egy olyan véletlenszerű részlet, melyhez hasonló Egyiptom homokjában lehet találni. Ez egy hitvallás, melyben ez az egyház összefoglalta hitének legfontosabb tételeit. Szólhat itt akár az antiochiai, akár a jeruzsálemi gyülekezet hozzánk. Elemezzük hozzánk szóló üzenetét.

Ha felismerjük, hogy az 5. vers az eredeti hitvallás vége, akkor a felépítés világossá válik. Két hosszú párhuzamos verssort egy rövid verssor követ. E felépítés megvilágosítja a hitvallás értelmét. Mind a négy verssor egy olyan igével kezdődik, mely a nagypéntek és a húsvét közötti rendkívüli eseményeket jelöli. A két fő verssor Krisztus halálát és feltámadását írja le, míg a két rövid verssor temetését és tanítványai előtt megjelenését.

Mi ezeknek az eseményeknek a szerepe ebben a hitvallásban?

Miként módszertanilag ajánlatos, a világosabban érthető résszel kezdjük. Az utolsó verssor, mely a megjelenéseket említi, nyilvánvalóan hitelesíti azt a tényt, hogy Jézus feltámadott. Mivel a második verssor: "és hogy eltemettetett" hasonló ehhez, valószínű, hogy ezt is hasonlóképpen kell magyarázni. Ez tehát igazolja Jézus halálának valóságos voltát. Nincs kapcsolatban a 4b verssorral, és ezért minden valószínűség szerint nincs semmi kapcsolata az üres sír történetével, sem igazolni, sem tagadni nem akarja annak tartalmát.

A két hosszú verssorban a hangsúly két szabadító eseményre tevődik, melyeknek az ApCsel 2,23-24; 3,15; 4,10; 5,30; 10,40 versek ősi krisztológiai kifejezéseiben is megtalálunk. Ott azonban a szó szoros értel-

mében Jézus halála nem megváltó esemény. Vádolja a hallgatókat, rámutat gonoszságukra, és bűnbánatra szólít fel. Itt ellenkezőleg, Jézus halála a központi megváltó esemény. A "halál"-t a gyülekezet számára így értelmezi: "Ő a mi vétkeinkért halt meg." A második eseményhez kapcsolódó "harmadik napon" kiegészítés kevésbé világos. Vajon a vasárnapnak a megünneplését akarná-e megvilágítani? Vagy utalás lenne az ótestamentumi szövegre? Ha az utóbbiról lenne szó, akkor az egyedüli lehetséges rész Hóseás 6,2, mely Izrael feltámadásáról beszél, de sehol máshol az Újtestamentum nem említi. Vagy a népi hiedelemre utal, mely szerint a lélek három napig nem válik el a testtől? Vagy ugyanúgy, mint a második vers, ez is bizonyítékot akar szolgáltatni arra nézve, hogy Jézus valóban meghalt?

Számunkra fontosabb a kétszer megismétlődő "az írások szerint" mel-lékmondát. Mivel még egy ilyen rövid hitvallásban is ez a szöveg kétszer ismétlődik, ez azt jelenti, hogy ennek elsődrendű fontossága van a gyülekezet számára. Mit jelent ez? Az, hogy Krisztus a mi bűneinkért halt meg, önmagában nem olyan meghökkentő. Bármely igaz zsidó halála úgy tekinthető, mint vezeklés a bűnökért, mind a saját, mind a mások bűneiért. Igaz azonban, hogy egy ilyen átfogó képlet nehezen található a késői judaizmusban. Meglehet, hogy az ő feltámadásának híre sem volt ismeretlen. Keresztelő Jánosról elhitték, hogy halottaiból feltámadott (Mk 6,14), és az a hiedelem, hogy az igaz halála után rögtön Istenhez megy, elterjedt volt az akkori zsidó irodalomban. És mégis, amikor a gyülekezet kijelentette, hogy Jézus halála és feltámadása az írások szerint történt, azt állapította meg, hogy ezek az események Istennek a Szentírásban tett ígéretét váltották valóra, és hogy ezek a Szentírás vonatkozásában az üdv-történet célját képezik, vagy modern kifejezéssel élve: a végső idők (eszkatologikus) eseményei voltak.

Ilyen értelemben fogta fel a gyülekezet Krisztus egyedülálló voltát és azt, hogy ő az időben és a történelemben magasan kiemelkedik az összes többi igaz közül. A gyülekezet gondolkodásmódja a kor gondolkodásmódját tükrözi. A gyülekezet legfőbb kérdése a bűn kérdése volt: hogyan fog majd a gyülekezet az utolsó ítéletben megállni? A hitvallás válasza erre: Krisztus meghalt a mi bűneinkért, és Isten ezt a kereszthalált azáltal fogadta el, hogy feltámasztotta őt a halálból. Tehát a bűn és a halál elvesztették hatalmukat; eljött a végső (eszkatologikus) nap.

II.

A második hitvallás 1Timótheus 3,16:

"És minden versengés nélkül nagy a kegyességnek eme titka:
Isten megjelent testben,
megigazított lélekben,
meglátott az angyaloktól,
hirdettetett a pogányok közt,
hittek benne a világon,
felvitetett dicsőségbe."

Egy hosszú exegetikai tanulmányozás eredménye azt mutatja, hogy ez egy ősi keresztyén himnusz, melyet három verspárra kell felosztanunk. Az utóbbi állítást bizonyítják a párhuzamok a Róm 1,3-4 és 1Pt 3,18 hitvallásokból, valamint egynéhány judaista szöveg Ézs 31,3-tól a Jubileumi könyvekig és az Énokh könyvéig, melyek azt mutatják, hogy a test és a lélek két külön szférát jelöl a földön és a mennyben. Ez a párhuzam különösen világos a görög szövegben, ahol minden verssor egy passivum aoristosban levő igével kezdődik, melyet az en prepozíció és egy főnév követ. De a harmadik verssorban lehetetlen az en prepozíció használata, annak ellenére, hogy a főnév ugyanabban az esetben áll, mint a többi helyen. Az en prepozíciót a 4. és 5. versben elfoglalt helye szerint kell értelmezni. Ugyanez érvényes az első és második verssorokra is, mert a párhuzamos sorok azt mutatják, hogy ezek a kifejezések két külön területet írnak körül. Valószínű, hogy a második és hatodik sorokra is ugyanez érvényes, mert a dicsőség egyfelől mennyi lényegét (szubsztanciát) jelent, másfelől az angyalok imádsága az Ézsaiás mennybemenetelé-

ról szóló apokrif irat szerint az alsóbb mennyei szférákban történt.

Ennek a himnusznak a szerkezetét teljes mértékben uralja a menny és a föld térbeli elhelyezésének a képlete, melyet egy háromszoros kiazmus fejez ki, s mely olyan gyakori a héber irodalomban: a-b, b-a, a-b. A gyülekezet lelkesen vallja meg hitét, miközben váltakozó egymásutáni-ságban ismétli himnuszában: föld-menny, menny-föld, s így a föld és a menny összeolvadnak, tehát nem vagyunk többé elszakítva Istentől. Így fejeződik ki minden térbeli meghatározás nélkül Krisztus egyedülálló és rendkívüli volta minden mennyei és földi lény fölött, mert ez volt a gyülekezet által elfogadott természetes világfelfogás.

E hitvallás Krisztus halálát meg sem említi. Addig, amíg az első hitvallásban magától értetődő, hogy - az összehasonlító vallástörténeti kifejezésekkel élve - Krisztus emberi lény, addig itt az isteni lény, a- kinek testben való megjelenése önmagában is csodának tekinthető.

A himnusz többi része, a fennmaradó négy vers arról tesz bizonyoságot, hogy Krisztus léleken igaznak bizonyult; valamint arról, hogy hatalmasan bevonult a mennybe, ahol minden hatalmasság őt imádja, továbbá arról, hogy a róla szóló jó hír az egész földön elterjedt és minden nép elfogadta őt. Végül megkoronázásáról tesz bizonyoságot. Ez utóbbi természetesen logikus sorrendben megelőzi az Evangélium tanítását az egész földön, miként a Mt 28,18-20, Lk 24,46-49, Jn 20,17.22 és köv., ApCsel 2,32 és köv. és az 5,31 és köv. teszi. Mégis valószínű, hogy nincs szándékos időbeli sorrendről szó. Ez a gyülekezet már nem időbeli és történelmi képletekben gondolkodik. Csupán térbeli képekben fejezi ki érzéseit, kérdéseit és szükségeit, valamint azt a választ, amelyet ezekre Jézus Krisztusban megtalált. E gyülekezetnek nem a bűn a problémája. Sokkal inkább az az érzés tölti el tagjait, hogy be vannak zárva egy ellen-séges, félelmetes, értelmetlen világba, ahol az ember teljesen el van szakítva Istentől. Ez jellemző a hellenista világra. A csillagok örökké változatlan járását, amely Platónnál és Arisztotelésznel Isten örök bölcs törvényeinek kifejezője, úgy fogják fel, mint egy óriási gépezet, amelynek kerekai kíméletlenül elpusztítanak mindenkit, akit a sors eléjük vezet. Ugyanaz a világszemlélet, amely egykor azt az érzést fejezte ki, hogy az ember otthon van a világban, most az elkerülhetetlen sors érzését sugallja. Ennek a kornak a világát kíméletlen erő irányítja, és az egyetlen magasabb rendű lény, akiben mindenki hisz, a vak sors, a szükség. Ebbe a világba lépett be a gyülekezet és tett vallást hitéről himnuszai által, melyek szerint Jézus Krisztus foglalta el a vak sors helyét és a világ az ő kegyelmes és erős kezébe került, nem pedig egy szörnyeteg karmai közé. Az ő jelenvaló hatalma a gyülekezet himnuszainak összetartó ereje.

III.

Mit jelent ez számunkra? Ez a két rövid szakasz az Újtestamentumból természetesen túl kevés ahhoz, hogy következtetések sorozatának alapjául szolgáljon. Rámutathatunk mégis arra, hogy az 1Tim 3,16-ra vonatkozó észrevételeink érvényesek a Negyedik Evangéliumra is, ellenben Lukács és bizonyos mértékben Pál úgy gondolkozik, ahogy az 1Kor 15,3-5-ben látszik. Ki lehet mutatni, hogy más hitvallások, mint például az 1Kor2,23-25, határozottan az első csoporthoz tartoznak és a többi, mint például a Róm 1,3 és köv. egy érdekes őskeresztyén hitvallásra utalnak, amelyből mindkét verssor származik. Egy ilyen elemzésre itt nincs lehetőség. Ez a két szakasz, melyeket a fentiekben röviden elemeztünk, összeállíthatók mint olyan kiemelkedő irányzatok példái, melyeket az Újtestamentum más részeiben is megfigyelhetünk.

IV.

Kezdjük egynéhány általános észrevétellel. Mindkét hitvallás Jézus Krisztusról szól. Ez érvényes minden újszövetségi hitvallásra. Sem Istentől, sem a Szentlélekről nem történik említés, bár az egyistenhit és

a Szentlélek jelenlétében való hit nagyon jelentős volt a gyülekezet számára, nem is beszélve az erkölcsről, vagy az új tanításról, vagy a megváltás módjáról. Maga Jézus Krisztus az egyedüli tartalma ezeknek a hitvallásoknak, éppen úgy, ahogy minden régebbi őskeresztény himnusznak is. Ezért nem őrizhetjük meg úgy Jézus tanítását az ő személye nélkül, ahogy Shakespeare gondolatait meg tudjuk őrizni a szerző ismerete nélkül. Lehetetlen Jézus életének a gyümölcsét úgy elfogadni az ő személyének ismerete nélkül, ahogy élhetünk a svájci demokratikus államban anélkül, hogy tudnánk, hogy megalapításának története történelmi tény-e vagy csupán mítosz.

Ugyanakkor mégis szem előtt kell tartanunk, hogy Jézus Krisztus a tárgya a mindkét hitvallásban előforduló igéknek, melyek egy kivétellel mind szenvedő ragozásban (passivumban) állnak. Ez az egy kivétel a "meghalni" ige, mely azt írja le, ami velünk történik, de úgy, hogy tulajdonképpen az igéknek ugyanahhoz a csoportjához tartozik. Ez azt jelenti, hogy a két gyülekezetet nem az érdekelte, hogy megállapításokat tegyen Krisztus rendkívüli erejéről, vagy Krisztus természetéről vagy lényegéről. Őket az érdekelte, hogy mi történt vele. Azt mondhatnók: az érdekelte őket, hogy mit engedett meg Isten, hogy Jézussal történjék. Így a két hitvallás tartalma Isten cselekedete Jézus Krisztusban. A történet mindkét oldalát hangsúlyoznunk kell: Isten cselekedete ez, de Isten cselekedete kizárólagosan Jézus Krisztuson keresztül, Isten cselekedete Jézus Krisztus halálában és feltámadásában vagy testté lételében és dicsőséges feltámadásában. Ebben áll a két hitvallás egysége, és ez érvényes az Újtestamentumban többé-kevésbé minden más ősi hitvallásra is.

Mégis az egységen belül térjünk vissza a különböző változatokra. Mindkét hitvallás Jézus Krisztus egyedülálló voltát hangsúlyozza. Az első hitvallás időben és a történelemben teszi ezt - Jézus Krisztus Isten üdvtörténetének az eszkatologikus megvalósítója. A második ugyanezt teszi a térbeli dimenzió vonatkozásában: Ő a mennyei úr, akiben a menny és a föld egyesül. Az első hitvallás a palesztinai zsidóság nyelvi eszközeivel beszél a halál bünt eltörlő erejéről és a feltámadásról; a második pedig a testté lételről és a mennybemenetelről. Ami ennél is fontosabb, mégis az, hogy a hitvallások két különböző kérdésre adnak feleletet. Az első a palesztinai zsidóság kérdésére ad választ: Hogyan szabadulhatok meg bűneimtől, hogyan állhatok meg az utolsó ítéletben? A második hitvallás a hellenista gyülekezet kérdésére felel: Hogyan szabadulhatok meg egy vak sors hatalmától? Hogyan juthatok be a mennyei, isteni világba?

Mit jelent ez a mai prédikáció számára? Az első dolog, amit le kell szögeznünk, az, hogy soha nem állott más az Újtestamentum középpontjában, mint maga Jézus Krisztus. Ezt jogosan hangsúlyozza a konzervatív teológia. Természetesen helyezhetjük a hangsúlyt kizárólag Jézus erkölcsi tanítására is, vagy Isten kegyelméről szóló tanítására, de ha ezt tesszük, akkor őszintén be kell ismernünk, hogy ezáltal elhanyagoljuk a többi újtestamentumi szerző hitbeli látását. Ugyanakkor hozzá kell tennünk azt is, hogy a IV. század problémája, Krisztus lényegének és isteni természetének problémája egyáltalán nem állt előtérben. Az újtestamentumi hitvallások nem magáról Krisztus személyéről, hanem Isten Krisztus által véghezvitt cselekedeteiről vallottak. A liberális teológia ezt a kérdést helyesen hangsúlyozza. Vagy Gregory Dix (Zsidó és görög. Westminster 1953) szavaival élve: a jeruzsálemi gyülekezet 35-ben Arius mellé állott volna, és nem Athanasius mellé, mert képtelen lett volna Athanasius aggodalmait és az egész kérdést megérteni. Mindemellett Athanasius és nem Arianus volt az, aki a jeruzsálemi gyülekezet hitét magáévá tette, mert a jeruzsálemi gyülekezettel együtt elfogadta Krisztus rendkívüli voltát, annak ellenére, hogy más gondolkozási rendszerben fejezte ezt ki. Felmerül itt például a fiatal nemzedékünk számára a prédikáció kérdése, amennyiben nem-keresztény családban nevelkedtek. Vagy egy másik példa: mivel a japánok nem ontológiai kifejezésekben gondolkoznak, át kell-e őket térítenünk először a görög vagy a nyugati gondolkodásmódra azért, hogy az Evangéliumot ezekkel a kifejezésekkel hirdetni tudják? Vagy egy

új, modern minta szerint hirdessük-e? A felelet nem olyan könnyű, mint ahogy első látásra tűnik. Ezért térjünk vissza újra a két hitvalláshoz, mely minket foglalkoztat.

Kétségtelen, hogy ezekben a gyülekezet új kifejezésekkel fordította le és fogalmazta meg a sokatmondó üzenetét. Utal az átmenetre arról a hitvallásról, mely a figyelmet a kereszthalál általi megbékélésre és Krisztus feltámadására összpontosítja, egy olyan hitvallásra, mely a mennyei Krisztus jelenvaló uralmára összpontosít; akiben menny és föld egyesült, aki alászállt testben és újra felemelkedett a mennybe. E hitvallás a bűn kérdéséről áthelyezi a hangsúlyt a Krisztus és a világ közötti viszony kérdésére, amelytől Isten elfordult és ezért a világ értelmetlenné és kétségbeesetté váltott. Utal ugyanakkor egy új történelmi érzésre, különösen az eszkatológiára.

Ezt joggal hangsúlyozzák a liberális teológusok. Kétségtelen, hogy nekünk az evangéliumokat le kell fordítanunk modern világunk számára. Természetesen prédikációinkban először nem szabad lélektani módszerekkel kialakítanunk azt az igényt, melyre válaszként szolgál prédikációnk. Mi nem lehetünk ahhoz a kereskedelmi utazóhoz hasonlók, aki ékesszólásával megteremti először a szükségérzetet, azért, hogy azután eladja áruját, melyet a vevő valójában nem is óhajt. Mint teológusok tudjuk például, hogy modern életünk magányossága és értelmetlensége nem más, mint a "bűn" bibliai kifejezésének egy új oldala. De ahogy az 1Tim 3, 16 mutatja nekünk, Krisztust válaszként kell hirdetnünk erre a kérdésre egy olyan világ számára, mely nem a "bűn" kifejezéssel társítja problémáit. Ugyanez érvényes több ebből következő kérdésre is. Láttuk, hogy amíg a palesztinai gyülekezet Krisztus jelentőségét időben és a történelemben, addig a hellenista gyülekezet térben fejezte ki. Úgy tűnik, hogy a modern gondolkodás módunknak egyik sem felel meg a kettő közül. A modern átlagembernek fogalma sincs az eszkatológiáról, azaz egy olyan időről, mely egy adott pontban kezdődik és egy adott cél felé halad. Ez főleg Európára érvényes, bizonyos mértékben az Amerikai Egyesült Államokra is, annak ellenére, hogy ott eleve van a céltudatos történelmi fejlődés tudata, melyet az utóbbi idők történelmi háttere táplál. De a mai átlagember a mennyország után sem vágyakozik. Ez nagymértékben igaz lehet Európára, kevésbé meghatározó jelleggel az Egyesült Államokra vonatkozóan. Az amerikai föld "menny nélküli". Rakétáinak nincsenek határai, és nem is szeretne ilyen határokat, legalábbis nem ismeri ezeknek létezését. Ezért tűnődöm azon, vajon ma nem úgy kellene-e Krisztus rendkívüli voltát hirdetnünk, hogy ne az idő vagy tér dimenziójában gondolkozzunk, hanem aszerint, hogy mit jelent ez létünk számára. Nem akarom azt állítani, hogy ez lenne az Újtestamentum egyetlen kulcsa. Mégis hajlamos vagyok arra, hogy azt mondjam: ez az a mód, ahogy 1962-ben prédikálni és tanítani kell Európában és az Egyesült Államokban. Lehet, hogy ez másképpen lesz egynéhány év múlva, és lehet, hogy más lesz a világ különböző részein.

A (protestáns) ortodoxiát általában az Újtestamentum hitvallásai összefoglalásának tekintik - hasonlóan egy nagyáruházhoz, ahonnan az embereknek mindenből egy kicsit vásárolniuk kell. Ez soha nem volt így az Újtestamentumban. Az Újtestamentum szerzőinek és gyülekezeteinek megvolt a bátorsága ahhoz, hogy egyoldalúak legyenek, hogy döntsenek a választásban, és hogy úgy hirdessék az Evangéliumot, hogy környezetük megérthesse, és különösképpen úgy, hogy koruk és térségük sajátos veszélyeivel, nem pedig a múlt és egy távoli földrész veszélyeivel álljanak szembe.

És mégis ez csak egy része az igazságnak. Sohasem létezett egy tiszta zsidó vagy egy tiszta hellenista hitvallás. Ha felidézzük 1Tim 3,16-ból a "test" kifejezést és a múlt idejű "feltámadt" igét az 1Kor 15,4-ből, úgy tűnik, hogy ezek magukba foglalják Krisztus még mindig fennálló hatalmának tudatát. Ne felejtjük el, hogy mindkét hitvallás egy egész levél kontextusába van beágyazva, és hogy azelőtt mindkettő egy teljes istentisztelet tágabb kontextusának volt része. Mi több, a hellenista gyülekezet például valószínű, hogy kihagyott bizonyos részeket a korábbi üzenetből, melyek számára nem jelentettek semmit, így például az Em-

ber fia méltóságjelzőt. Más részről pedig megőrzött néhány részt, melyek felfoghatatlanok voltak számára: az egész történelem fogalmát, egy meghatározott cél reményét, amely felé Isten vezet a világot, és a testté létele képzetét. És itt újra arra a pontra értünk, melyet az igazhitű teológusok helyesen hangsúlyoztak. Ez egy nagyon fontos tény. Mit jelent ez?

V.

Ez nem jelenti azt, hogy ez a gyülekezet meg volt győződve róla, hogy a hitvallásnak bizonyos részeit el kell fogadnia ahhoz, hogy keresztyénné válhasson, vagy hogy keresztyén maradjon. Himnuszok, mint például Fil 2,6-11, 1Tim 3,16 és az egész János evangéliuma azt mutatják, hogy voltak olyan gyülekezetek, amelyek kifejezték hitüket, anélkül, hogy az eljövendő eszkatologikus eseményről vagy a szó szoros értelmében vett üdvtörténetről beszéltek volna. Lehetetlen valakit arra biztatni, hogy bármit is igaznak elfogadjon, ha az semmit sem jelent számára. Ugyanúgy lehetetlen egy gyülekezet számára az is, hogy régi hitvallásokat ismétljen, anélkül, hogy képes lenne ugyanakkor kifejezni, hogy mit jelentenek ezek az életében. Az igazhitű igehirdetés természetesen nem egyenértékű a lemezhallgatással vagy a szajkó módon utánzással. Ha nem fordítanánk le a hitvallást a ma számára érthető módra, ha ezáltal nem vállalnánk a mai veszélyeket és kísértéseket, ha ezáltal a modern embernek a különleges nehéz helyzetekben nem nyújtanánk vigasztalást, tette szólítva fel a mai helyzetnek megfelelően, akkor ezt nem lehetne prédikációnak nevezni.

Szeretném ezt egy képpel kifejezni, melyet már máshol is használtam. Egy középkori városban a piac volt a központ. Ezt mérésekkel is többé-kevésbé be lehet bizonyítani. Ilyen értelemben azt is mondhatná valaki, hogy ez vagy az az állítás az újtestamentumi hit középpontjában áll. De abban a pillanatban, amikor az ellenség a várost nyugat felől megtámadja, akkor a város nyugati kapuja lesz az egyetlen központ, és ha erre az emberek nem jönnek rá, elvesztik az egész várost. Például ha egy igehirdető Németországban a náci uralom alatt Róm 9,11-ről prédikált volna, százszor elismételve, hogy a gratia praeveniens doktrína áll e fejezetek középpontjában (vagy általában a keresztyén hit középpontjában), elkerülve az üldözött zsidók kérdését (mely szintén része e fejezetnek), akkor ez nem lett volna igazi igehirdetés. Sőt, többet ártott volna így, mintha hallgatott volna: mert elferdítette volna a textus üzenetét, és megakadályozta volna Pált, hogy a hallgatósághoz szóljon az adott helyzetnek megfelelően. Ez természetesen igaz a különböző felekezetek kérdésére is. Tiszteletreméltó egyházatyáink, Luther, Zwingli vagy Wesley legjobb és legalázatosabb döntései engedelmességgé válhattak volna, ha változatlanul ragaszkodtunk volna hozzájuk egy megváltozott helyzetben ugyanúgy, ahogy a manna megromlott volna, ha másnapra tartogatták volna (Church Order in New Testament.1963).

És a hellenista gyülekezet mégsem mondott le az eszkatologia héber fogalmáról, annak ellenére, hogy nem értette azt. De megtanulta néhány évszázad folyamán. Így a kérdésnek mindkét oldala igaz: Az eljövendő parúziáról szóló tétel mindaddig nem képezi részét hitünknek, még ha fel is van véve hitvallásunkba, amíg nincs átültetve gondolkodásunkba és létünkbe - és nem értjük meg jelentését mai világunk számára. De másfelől az sem megoldás, hogy egyszerűen kihagyunk egy olyan tételt, melyet ma nehezen értünk meg. Vannak olyan idők, amikor az egyház nem képes többet tenni, mint megőrizni hitvallásának egyes tételeit. De nem hirdeti ezeket, és nem biztatja tagjait arra, hogy elhiggyék, mert ő maga sem érti. És mégis megőrzi ezeket, mert felismeri a neki megfelelő igazságok kiválasztásának a veszélyét.

Szeretnék egy példát felhozni az Újtestamentum tanításának történelméből. A feltámadt Jézus uralmának fogalma lényegesen megváltozott. A palesztinai gyülekezet számára Jézus volt a gyülekezet ura, az ő uralma magában foglalta az irányítást és a vezetést, az uralkodást és a vigasztalást, valamint a gyülekezet engedelmisségét. A hellenista gyüle-

kezet Jézus hatalmára összpontosította figyelmét, a kozmikus erők fölé helyezte őt, így a Jézus hatalmába vetett hite minden agállal szemben inkább biztonságot és szabadságot jelentett számára, mint engedelmisségre való biztatást. Amint láthattuk, ez nem volt téves, mert ez a felfogás mindig tartalmazott egy ilyen biztosítékot. Mégis fennállott az a veszély, hogy Jézus hatalmának régi, oltalmazó, de ugyanakkor engedelmisséget követelő felfogását úgy értelmezik, mint egy mágikus jellegű védettséget.

Pál valóban nagy teológiai géniuszának jele az, hogy egyaránt megértette mind a régi tételek lefordításának szükségét, mind pedig ennek veszélyét. Amikor Pál foglalkozni kezd egy himnusszal, mint például Fil 2,6-11 himnuszával, úgy beszél saját szavaival Jézusról, mint minden hatalom uráról. Mégis a kontextus, valamint a kiegészítésként használt többi kifejezése, melyek felsorolják azokat az ellenséges erőket, melyek elszakítanak bennünket Istentől, világossá teszik azt, hogy ez egyáltalán nem jelent könnyen elérhető biztonságot. Isten kegyelme az, amely felszólít és képessé tesz bennünket arra, hogy félelem nélkül tegyünk róla tanúbizonyságot, még akkor is, ha nap mint nap üldözésben és fenyegetésben van részünk. Pál nem beszél ugyanakkor egy mitikus Úrról, aki magasabban ül a mennyekben, mint a démonok vagy az angyalok (a hetedik mennyországban a harmadik vagy hatodik helyett, ahol az ellenséges fejedelemségek uralkodnak), hanem Isten szeretetéről beszél, mely Jézus Krisztuson keresztül valósult meg (Isten Jézus Krisztus általi kegyelmét a Gal 2,20-ban egy aorisztosban álló ige fejezi ki).

Ennél is jellemzőbb egy másik üzenet, és pedig a Gal 4,8-10. Itt Pál azokról az elemekről beszél, amelyek a galaták Krisztus jövetele előtt a szolgálatában állottak. De egy meglepő fordulattal közli olvasóival, hogy ebbe a szolgátságba még visszakerülhetnek, de egyre jobban a törvény betűjéhez ragaszkodnak. Betartva a szombatot és a körülmetélékest, újra a régi hatalmasságokat imádják, és így újraélesztik ezeket. A figyelmes olvasó rögtön észreveszi, hogy ezek az erők és elemek nem olyan mitikus démonok, melyek valahol a menny és a föld között lebegnek, vagy melyek a menny alacsonyabb szféráiban uralkodnak. Ezek nem mások, mint a törvény, a bűn és a halál hatalmai. Tehát a hívők biztonsága abban rejlik, hogy Jézus Krisztus az Úr, aki legyőzte a törvényt, a bűnt és a halált. Ez természetesen nem jelenthet mágikus biztonságot. Mert abban a pillanatban, amikor Jézus Krisztus helyébe más erőket helyezünk, mint például a túlzott törvényeskedést, akkor a Krisztus által legyőzött régi hatalmak hitelenségünk által újra felélednek és uralomra kerülnek. (János is hasonlóképpen segít nekünk e kérdés megvitatásában.)

VI.

Foglaljuk össze az eddigieket. Természetes, hogy az Evangéliumot le kell fordítanunk a mi gondolkodásunk szerint. Nekünk is kockáztatnunk kell, ugyanolyan mértékben, ahogy 1Tim 3,16 teszi. Merjünk egyoldalúan gondolkozni és választani. Másképp a mai ember helyett a tegnap emberének prédikálunk. Még ha nem is értjük azokat, mégis ragaszkodnunk kell a régi felfogásokhoz mint hitünk egy részének megőrzőjéhez, melyek lehet, hogy a jelenben nem fontosak vagy nem érthetők, de amelyek jelentőséget nyerhetnek egy új helyzetben. (Szerencsére Luther nem zárta ki Jakab és a Jelenések könyvét az újtestamentumi kánonból, annak ellenére, hogy az ő helyzetében nem tudta megérteni ezeket.) Kétségtelen, hogy ez nem lehet a prédikáció feladata. Mégis, lehet, hogy épp az igehirdető különleges feladata az, hogy mindkettőt tegye: megpróbálkozhat egy új fordítással, és újra meg újra fel kell tennie a kérdést, hogy valóban azt fejezte-e ki, amit az ősi hitvallások mondani akartak. Vagy másképp kifejezve: Amikor az igehirdető az Evangéliumot a modern gondolkodás nyelvére lefordítja, amikor a lelkész előkészít egy prédikációt, akkor látnia kell ezt a modern világot, szeretnie kell híveit, azért az ő nyelvükön beszél, harcol kísértéseik ellen, meglátva az életükre leselkedő veszélyt, hogy megszabadítsa őket bilincseiktől. Ugyanakkor lát-

ja Márkot, Pált és Jánost, Luthert, Kálvint és Wesleyt, amint asztalát körülülük, és minden leírt sora felől kikéri véleményüket. Ez-e az, amit ti is gondoltok, amikor e számunkra már keveset mondó kifejezéseket használjátok? És éppen ez az, ami a prédikációt olyan érdekfeszítővé, olyan kockázatosá, de ugyanakkor olyan nagy és jó szolgálattá teszi.

Fordította: Geréb Erzsébet

Vasárnapi prédikációk

Walter Lüthi

Kyrie eleison

Alapige: Máté 15, 21-29

Bibliaviasás: Zsoltárok 61, 1-9

Feltűnő, milyen gyakran olvashatjuk az evangéliumban azt a megjegyzést, hogy vannak emberek, akik a Jézus jelenlétében hangos kiáltásba törnek ki. Néha bélpoklosok, néha ördögösök; itt egy anya, ott egy apa. E kitörések megalázó voltát érezte meg egy nehéz sebesült, amikor gyógyulása után elmesélte a barátjának, hogy amikor az ápolónő időnként egy másik ágyba helyezte, "úgy kellett ordítania, mint egy bikának", amit még ma is nagyon szégyell, még akkor is, ha csak visszagondol rá. Valóban, az ilyen kiáltásokat illetlennek és kulturálatlannak találjuk. Ezért hallunk manapság, miközben mindenféle nehéz sebesültből több van a világon, mint gondolnánk, a nyilvánosság előtt egyre kevesebbet róla. Mindaddig, amíg csak lehet, összeszorítja az ember a fogát és uralkodik magán, de amikor már nem tud tovább kitartani, előbb bezárja gondosan az ablakot, hogy a szomszéd semmit se tudjon meg az állapotáról. Így valóban nagyon messzire kiterjesztjük az önralkodás művészetét; elnyomjuk és lefojtjuk jajainkat, mélyen lelkünk rejtekébe zárjuk, természetesen, amint az ideg orvosok megerősítik, nem minden károsodás nélkül. De ennek ellenére itt-ott mégis előfordulnak kiáltások. E, nemzedék arcán és szemében nagyon jól megfigyelhető egy kimondhatatlan szó és hang nélküli kiáltás. De amikor egy sajnálatraméltó ember gyötrelmében már nem képes tovább titkolni fájdalmát, mert idegei felmorzsolódtak, akkor rejtegetni kezdjük és kórházakba, különféle intézetekbe, mélyen hallgató falak mögé, némán bezáruló ajtók mögé rejtjük. Jóllehet kibírhatatlan lett manapság a sokféle utcai lárma, a zaj elleni küzdelmünk ezen a területen messzemenően sikerrel járt.

De itt egy asszony kiált. Máté azt mondja róla: kanaánita asszony. A kanaániták egykor Palesztina őslakosai voltak, azok, akiket a gyarmati szóhasználat bennszülöttnek nevez, akik azóta szinte kihaltak. Itt-ott él belőlük még egy nyomorúságos kis maradék, mint Amerikában az indiánok kései utódai. Távlabbról erről a kanaánita pogány nőről azt tudjuk, hogy anya, akit leánya betegsége szorongat, és akiről azt mondja, hogy "gyötörtetik a sátántól". A szenvedő állapota nincs közelebről körülrva, ezért mi sem részletezzük, de ha lelki betegeinkre gondolunk, akiket csak erős pirulákkal és hideg vizes zuhannyal tudunk megnyugtani, akkor megsejtünk valamit ennek az anyának nehéz szorongattatásából, akinek pirulák és zuhany nélkül kell valamiképpen leányával boldogulnia. Ez az anya Jézus mögött Jézus után kiált, a vidám fényű napon a nyilvános utcán tele torokból kiáltoz: "Uram, Dávidnak Fia, könyörülj rajtam, az én leányom erősen gyötörtetik a sátántól." Uram, könyörülj rajtam! Kyrie eleison! Ez lett évszázadok óta a súlyosan szorongattottak ima-kiáltása. Kyrie eleison! - milyen ünnepélyesen és felemelően hangzik a Münsterben hangversenyein, de itt az utcán egészen más a csengése. Itt olyan borzalmasan hangzik, hogy a tanítványok számára kezd kényelmetlen lenni. Feszélyezve érzik magukat ezen az ismeretlen vidéken, és szeretnék, könnyen érthető okokból, ezt az igen veszélyes fellépést, amelyen gyorsan csak lehet, félbeszakítani és elnémítani. Ezért kéri az Urat, hogy intézze el és hallgattassa el ezt a perszónát: "És az ő tanít-

ványai hozzá menvén, kéri vala őt, mondván: Bocsásd el őt, mert utánunk kiált." A tanítványok számunkra itt egész modern embereknek látszanak.

Még az a kérdés is felmerülhet, hogy honnan tudja ez a pogány nő, ez az idegen országból való asszony, hogy kicsoda Jézus. És főleg hogyan jut arra a gondolatra, hogy őt hivatalosan mintegy állami titulussal "Dávid fiának" nevezze. Márk csupán azt a megjegyzést teszi: "hallott róla". Határokon keresztül, távolról, hét határ távlatából hallott valamit hírleni felőle, de édeskevés az, amit hallott róla. Kapernaum, Betsaida, Korazim lakói, Jerikó, Názáret, Jeruzsálem lakosai, ó, ők összehasonlíthatatlanul többet hallottak felőle és láttak róla. És mi, akiknek alkalmunk nyílt, hogy vasárnapi iskolába járjunk, hogy vallás-oktatásban részesüljünk, akik vasárnapról vasánapra a prédikációban az Igét hallhatjuk, minden kétségen kívül sokkal többet tudunk Jézusról, mint ez a bennszülött asszony. De azt tapasztaljuk róla, hogy ezt az asszonyt egyetlen gondolat foglalkoztatja: Kicsoda segíthet, kicsoda nagyobb a sátánnál, aki leányomat véresen gyöttri? Kicsoda nagyobb, ha nem ő? Mindaz a sok minden, amit mi és Kapernaum lakói Jézusról hallotunk, kevesünk számára elégséges ahhoz, hogy a hitben áttöréshez segítsen, de az a kevés, amit ez a pogány nő Jézusról tapasztalhatott, már elég volt ahhoz, hogy százszázalékos bizalommal legyen iránta.

És ezért kezd kiáltozni. Talán mind ez ideig ez a nő is azok közé tartozott, akik csendesen hordozták szenvedésüket; de most kiáltozik, mert bizalmát Jézusba helyezi. Jézus közelében kiáltását nem kell elnyomni. Sok olyan ember van, akit a gyermekek lármája idegesít, de Jézus a gyermeklármat el tudja viselni. Jézus közelségében és jelenlétében a nyomorultak kiáltása felharsan és elcsendesedik, mert ő a megváltó. Amiként egy beteg gyermek hevesebben kezd sírni, ha az anyja közeledik hozzá, úgy hozza a Jézus közelsége a gyötrelemben megmerévedett szívek számára a megszabadító kiáltást.

És ez az asszony nemcsak megbízik, hanem reménysége is van benne, azt várja tőle, hogy segítsen rajta. A reménység levegője árad körülötte, ezért kiált ez a nyomorult. A kakas kiált, mert hajnalodik; a kukuk kiált, mert közeleg a tavasz. És távol a tengerben a hajótörött akkor kezd kiáltani, amikor a láthatáron feltűnik a szabadító föld partszegélye. És így kiált ez a pogány anya, mert megérzi a Megváltó közelségét.

Éppenséggel irigyelni kezdjük ezt a kiáltó asszonyt. Ha mi is így tudnánk kiáltani! Ha a mi felszínesen, így-úgy elrendezett falvainkban és városainkban feltörne ez a nyomorúság-kiáltás, mely a hajnalt és a tavaszt hírléli! És ha teljes lelkünkben tudnánk kiáltani: gyermekem, tanítómesterem, feleségem, férjem a sátántól erősen gyötörtetik; Urunk, Jézus Krisztus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtunk! Ha ez a nemzedék elkezdené fényes nappal, az ablakból, a függönyök mögül és a nyilvános utcán a Kyríe eleison-t az ég felé kiáltani! Ez annak a jele, hogy a reménytelenségből felemeljük a fejünket, mert a Megváltó közeledik.

Talánydús és érthetetlen, ha éppenséggel nem illetlen Urunk magatartása ennél a jelenetnél. Először hallgat: "ő pedig egy szót sem felele néki". Ez egyébként nem a Jézus stílusa és rendes szokása. Világi és papi bíróival szemben hallgatásba burkolózhatik, de azoknak, akik Kyríe eleison-nal közelednek feléje, mindig felelni szokott! Nem hallgatott a tíz belpoklos előtt sem. Felelt a jerikói vaknak is. És azon az éjszakán, amikor a tanítványok átkelés közben veszélybe kerültek, szavát ajánlékozta nekik. És mikor Péter kiált: "Uram, segíts, mert elveszek", és amikor az epileptikus gyermek atyja kiált: "Hiszek, Uram, légy segítségül az én hitelenségemben" - ugye hogy felelt nekik. Miért hallgat éppen most? Elviselhetetlen, de Isten hallgat! A tanítványok kérésére felel, de nem kielégítő, negatív feleletet ad: "Nem küldtettem csak az Izráel házának elveszett juhához." És a kapernaumi százados? Bár zsidóbarát és a zsinagóga ajándékozója, születése szerint mégiscsak pogány és nem tartozik Izrael háza eltévedt juhaihoz! És a szamaritanus asszony a Jób kútjánál? Bár ő sem tartozott Izrael házához, rajta is segített s méghozzá hogyan? Miért nem segít most, kiszámítottan éppen most? És a legérthetetlenebb Jézus magatartása: miután ez a pogány asszony, amilyen

vádul csak lehet, lábai elé veti magát és leányáért mint egy oroszlán küzd a Megváltóval, többé már nem mondja "Uram, irgalmazz nekem", hanem csak egész röviden így szól: "Uram, segíts", akkor Jézus így felel neki: "Nem jó a fiak kenyerét elvenni és az ebeknek vetni." A fiak és az örökösök az izraeliták, az ebek a pogányok. Kutyának nevezi őt. Luther ezzel kapcsolatosan azt mondja, hogy Jézus itt az asszonynak mintha egy ütést adott volna, de nem túlozunk akkor, amikor azt mondjuk, hogy Jézus e szavával mintegy belerúgott ez asszonyba. Azt kérdezhetné most bárki, hogy ez ugyan az az ember-e, mint aki az irgalmas szamaritánus példázatát elbeszélte. Félelmetes, ha Isten elrejtőzködik, ha Isten hallgat, ha Isten rúgásokat ad.

Az Ósegyház e fejezet megértéséhez döntő módon azzal járult hozzá, hogy a kanaánita asszonyról szóló történetet koronként a passiói idő kezdetén olvastatta és hirdettette. Ehhez az időszakhoz illik ez az ige. Ma van a passió első vasárnapja. Az Üdvözítő e meglepő magatartása ténylegesen csak a passió és a kereszt szenvedésének fényében érthető meg. Az Atya rendelkezte és határozta el számára, hogy Jeruzsálemben Izrael által és Izraelért kelljen meghalnia. És itt egy szent rendeléssel és sorrenddel találkozunk: először Izraelért és azután a föld összes népeiért! Jeruzsálemben kell a döntések döntésének megtörténnie. Ott nemcsak egy sátán által gyötört lányt, hanem a sátántól kínozott egész emberiséget kell megváltania. Ott kell a pokolba való betörésnek és az ég felé való kitörésnek megtörténnie. És ez a cselekmény, ez az esemény közeledik most. E szent atyai akarat előtt meghajlik a Fiú. A Zsidókhoz írott levél szerzője egy alkalommal így emeli ki e szent fiúi engedelmesség titkát: "Ámbár Fiú, megtanulta azokból, amiket szenvedett, az engedelmességet" /5,8/. Ezen az engedelmességen fordul meg minden. Arra a megalázó kísértésre, hogy őt az engedelmesség keskeny útjáról eltérítsék, az Úr időnként keményen és ha szükséges, akkor ridegen reagál. Most sokkal több forog ennél kockán, nem kevesebb forog most kockán, mint Izrael üdvössége és a világ népeinek üdvössége. Ha ma már egy becsületes Bern környéki polgár a fejés hétköznapi munkája közben csak akaratán kívül engedi magát megzavartatni munkájában, hát miként engedhetné a világ Megváltója, hogy a megváltás legszentebb szolgálata közben egy toladó pillanatnyi nyomora miatt megzavarják. Képzeljük el most egy pillanatra: a segítségért kiáltó asszonnyal való találkozása pillanatában végérvényesen világossá vált, hogy Izrael népe visszautasítja őt. Ez a visszautasítás már Názáretben megkezdődött. Herodes Agrippa negyedes fejedelem, aki - miként Keresztelő János lefejezéséből tudjuk - mindenre képes, már Jézus után is gyanúsán kezdett érdeklődni. A jeruzsálemi magas papsággal olyan összeütközései történtek, melyek nyilvános töréshez vezettek. Izrael mint nép - egészen nyilvánvalóvá vált - nem akar az elveszett juhok közé tartozni! Nem akarja önmagát betegnek minősíteni és nem akar orvoshoz fordulni. Ezért menekül most az Úr az ország határa felé, Sidon és Tirus vidékére. És itt, ebben a pillanatban találkozik vele ez a pogány nő, aki őt a világ népeinek képviselőjeként Dávid fiának nevezi, és mint Megváltót köszönti. Mi lenne most számára a logikus emberi következtetés? Nyilvánvalóan az Izraeltől való elfordulás és a pogányokhoz való fordulás! Azt merészeljük állítani, hogy a népek világának ez a képviselője, anélkül, hogy szándékosan tudná és akarná, Jézus számára kísértéssé vált arra, hogy a Jeruzsálem felé vezető keskeny ösvényt elhagyja. De ezt a Fiú semmi körülmények között sem akarja. Ez magyarázza meg számunkra az Úr e magatartását. Ezért a hallgatása, ezért a lábrugas. Jézus fő tanítványát sem kímélte meg ettől a rúgástól! Jézus Pétert nemcsak "ebnek" de egyenesen "sátánnak" nevezte, amikor le akarta őt beszélni a keresztről: "Távozz tőlem, sátán...mert nem gondolsz az Isten dolgaira, hanem az emberi dolgokra" /Mt 16,23/.

Mindenesetre e találkozás befejezése számunkra egy olyan váratlan meglepetést tartogat, amit az események eddigi folyásából nem vártunk volna. A hirtelen fordulatot maga az anya váltja ki. Ugye mi azt vártuk volna, hogy Jézus most összepakol és lépteit egyenesen Jeruzsálem felé irányítja, Sidon és Tirus vidékén pedig ott hagy valakit, aki térdepelve, csalódva és megkeseredetten így szól: csalódtam Istenben, azt gondoltam hogy

meghallgat és Isten az én Kyrrie eleison-omat nem hallgatta meg. Különös lenne, ha nem adódna közöttünk sok ilyenszerű térdeplés, csaldás és megkeseredés azért, mert Isten hallgat, mert Isten elrejtőzködik, és ha felel, akkor ilyen rúgással válaszol. De ott és akkor Tirus vidékén nem maradt ilyen elkeseredett térdeplő. A megalázott nem ellenkezik és nem sérteget. A legbámulatosabb esemény történik itt akkor, amikor a térdeplő azt mondja: "Igen, Uram." Jézus elrejtőzködik, az asszony pedig azt mondja: "Igen, Uram". Jézus mintegy belerúg, az pedig azt mondja erre: Igen, Uram, se jogom, se igényem nincs az asztalod mellett egy helyre. "De"! Ó, ez a hatalmas "de", mint egy villám, ebben az értelemben hozza azt az eszevesztett ötletet: szabad ebnek lennem? Isten ebének? Egy eb az Isten országában nem akárki! Szabad nekem a hulladékból táplálkoznom? "Igen, Uram, de hiszen az ebek is esznek a morzsalékokból, amik az ő urok asztaláról aláhullanak". A nagy Isten nagy asztalán elég kenyérnek kell lennie mind a fiak, mind a kutyák számára.

Ezt vállalja az Úr. Ez nem a kísértő, akivel ebben az idegen ország-beli asszonyban találkozunk. Meglátja ez asszony hitét: "Ó, asszony, nagy a te hited! Legyen néked a te akaratod szerint. És meggyógyula az ő leánya attól a pillanattól fogva". És csak ezután siet vissza Jézus Jeruzsálembe. Ott engedi, hogy mind a zsidókért, mind a pogányokért megfeszítsék. Ott érettünk magára veszi Isten elrejtőzködöttségét. Ott elhordozza érettünk Isten félelmes hallgatását. Ott ő a kiáltó! Ó maga! Helyettünk és érettünk. Jeruzsálemben megteríti Isten nagy asztalát, mely azóta is titokzatosan a világ népeinek középpontjában áll. Rövid idő múlva Máté így tudósít: "Kilenc óra körül pedig nagy fennszóval kiálta Jézus mondván: Eli, Eli! lama sabaktani? azaz: Én Istenem, én Istenem! miért hagyál el engemet?" Ámen.

Fordította: Nagy László

Walter Lüthi

A Gecsemáné kerti óra.

Alapige: Máté 26, 36-46

Bibliolvasás: Zsidókhöz 4, 14-16;
5, 1-10

Lehetetlen arra gondolnunk, hogy Krisztus most olyan egyedülletet kíván, mint amikor előzően egész éjszakákat töltött az Atyával való magányos párbeszédben. Annak a kertnek a bejáratánál, melyet Gecsemáné kertnek nevezünk, azt mondja tanítványainak: "Üljetek le itt, míg elmegyek és amott imádkozom." De közülük hármat, és pedig Pétert, Jakabot és Jánost arra kéri, hogy kísérjék el őt. Majd félúton ezt a hármat is hátrahagyja, és "egy kicsit" beljebb megy az éjszakába. Lukács evangélista így mondja: "egy kőhajításnyira" távozik tőlük. Semmi kétség: míg oly sokszor kívánt egyedül maradni, éppen most, éppen a jelen alkalommal ezt nem akarja! Nyilvánvaló, hogy ez óra számára nélkülözhetetlenek a tanúk. Isten nyilvánvalóan súlyt fektet arra, hogy a Gecsemáné kerti történet az emberek tudomására jusson. Így pillanthatunk most mi is bele e nagy titokba.

Igen feltűnő az, hogy itt mennyire részletesen van előadva a tanúk híradása. Ez a részletesség jelentőségteljes. Miért? Nagyon jól tudjuk, hogy Jézus a Jairus leánya feltámasztása alkalmával, majd a megdicsőülés hegyére ugyanezt a három tanút vitte magával. Ott Jézus dicsősége lett nyilvánvalóvá. Itt a Gecsemáné kertben azonban megalázódása lesz oly módon láthatóvá, mint sem ennek előtte, sem ennek utána soha. Itt a tanítványok olyan megvilágításban látják Urukát, mely számukra eddig ismeretlen volt. Itt segítségül kell hívnia őket. Jól hallottuk, nem ők őt, hanem ő őket. A tanítványok, a világ és mi is a Gecsemánében a világ megváltóját gyengének látjuk. A segítőnek segítségre, az orvosnak orvosra van szüksége. Bizonytal ez a legkétségbeejtőbb mindazon események közül, melyek e világban

bárkivel is megeshetnek. Jaj a gyengéknek! De ha már ennek így kell történnie, hogy gyengének kell lennie, akkor legalább miért nem rejtőzködik el előlük? Az ember, ha okos, elrejti gyengeségét embertársai előtt. Különös, nagyon különös, hogy az Isten Fia gyengeségét most mintegy a kirakatba teszi.

És ez a gyengeség olyan nagy, hogy Jézus remeg. Mikor látták őt eddig az óráig remegni? Ott és akkor a tavon, mikor viharzott, milyen nyugodtan aludt! És aztán miként kelt fel és dorgálta meg a vihart! És nyomban ezután a gadarénusok földjén, amikor annak a démoniákusnak a személyében a pokol tört rá, úgy állt, mint parancsoló Úr! És most remeg. "Mert más fundamentumot senki sem vethet, mely vettetett, aki a Jézus Krisztus." És most a fundamentum reszket. Reszket az a fundamentum, mely a világ alapjainak letétele előtt vettetett! A mágnestű, mely eddig mozdulatlanul a pólusra mutatott, most ingadozik. Most az esik meg velem, ami minden ember számára oly veszélyes, hogy ha lehetséges, akkor elrejti azt. Melyik apa sír gyermekei előtt? Jézus most sír a tanítványai előtt. És most ez a sírás nem a Lázár sírja előtti harcos sírás, sem a Megváltó méltóságteljes sírása Jeruzsálem fölött. A Gecsemáné kerti sírás a csüggedés sírása. A szentírás utolsó könyvében egy helyen a csüggedők meg vannak átkozva. A Gecsemáné kertben Jézus a csüggedők között van. Miként a halálosan megsebesült oroszlán maradék erejével a közeli bozót védelmébe vánszorog, úgy szakad el most a világ Ura egy kőhajításnyi távolságra tanítványaitól. Magányos kiáltásait hallják az éjszakában. És az egész világnak tudomásul kell vennie ezt a gyengeséget, ezt a remegést, ezt a csüggedést, ezt a kiáltást! Hogyan kell értelmeznünk ezt az Isten által szándékoltt nyilvánosságot éppen és kiszámítottan éppen egy olyan órában, amikor a legkevésbé sem várhattuk volna?

A Zsidókhöz írott levél egyik Igéje segíthet tovább. Ezen a helyen a Gecsemáné kerti óráról az van megírva, hogy Krisztus "az ő testének napjaiban könyörgésekkel és esedezésekkel, erős kiáltás és könnyhullatás között áldozott" /Zsid 5,7/. Jézus a Gecsemáné kertben "áldozott". És az egész világ tudomására kell hozni azt, hogy Jézus szentvédelme és halála: áldozat. Ha megfontoljuk Jézus hívő rendíthetlenségét, melyet a Gecsemáné kerti jelenet előtt és után tanúsított, mellyel a végső győzelem bizonyosságának tudatában a szenvedés útjára lép, ha megemlíthetjük felséges felsőbbségét, amikor lelki és világi bíróival találkozik, ha megemlíthetjük méltóságát, amikor gyűlöllői, átkozói és bakói ökle alatt található, ha emlékezetünkbe idézzük az együtt megfeszítettek között tanúsított mártíriumának összehasonlíthatatlan felségét - akkor arra a gondolatra juthatunk, hogy számára a kereszt egyáltalán nem jelentett áldozatot. De a Gecsemáné kerti összerokadása az egész világ számára annak bizonyosságát szolgáltatja, hogy itt, a Zsidókhöz írott levél kifejezésével élve, ténylegesen "megáldoztatott". Krisztus passiója áldozat, és pedig egészen élő áldozat. Azt, hogy ez az áldozat milyen nagy, azt egyetlen ember sem mérheti, fontolhatja és állapíthatja meg, mert a Megváltó nem ember. Mi emberek csak emberi áldozatokat tudunk megérteni. De itt Isten áldozatáról van szó. Hogy mi az, amit Jézus itt "pohárnak" nevez, annak a pohárnak, melytől iszonyodik, s amelytől - ha az Atyánál lehetséges - szeretne megszabadulni, azt három megfontolás birtokába megkíséreljük megsejteni.

Az első megfontolás: Pál a korinthusiaknak ezt a meglepő Igét írta: "Isten azt, aki bűnt nem ismert, érettségünk bűnné tette" /2Kor 5, 19/. Jézus valóban bűn nélküli. Jézus a tiszta, Jézus a szent, a kezdet kezdetétől fogva mentes a bűntől, mert szeplőtelenül fogantatott. Ennek ellenére egy pillanatig sem különítette el magát a bűnösöktől, hanem többször kifejezte a kibeszélhetetlen bűnösök körében és közösségében való tartózkodását. Jézus a Jákob kútjánál elbeszélgetett az erkölcsi szempontból több mint kétséges szamaritánus asszonnyal. Miközben természetesen ismeri az első zsoltár Igéjét: "aki a csúfolódók székébe nem ül", vámszedőkkel és bűnösökkel közös asztalhoz ült s a farizeus házában annak megütközésére megengedi, hogy a városban közismert parázna lábait csókolgassa. Általános méltatlanság közepette hívja Zákeust, a fővámszedőt és főbűnöst: "ma nálad kell maradnom". És Júdást végig eltűri legszűkebb körében. Ez a nagyfokú

szolidaritása a bűnösökkel kora kegyeseiben általános megütközést és fel-tűnést keltett. De a bűnösökkel való kapcsolatában Jézus önmaga maradt, az maradt, akinek a személyéhez a legkisebb porszemecske, a legkisebb fol-tocska árnyéka sem tapadt. Keze, ajka tiszta; lelke szent. És most neki, aki valóban "bűnt nem ismert", a bűnösök közé kell számlálatnia. De Isten nemcsak azt határozta el róla, hogy a bűnt éppen csak megérintse, hogy éppen csak közeledjék hozzá, hanem azt, hogy annak kellős közepébe belelép-jen és a világ bűnét sajátjaként elvállalja és elismerje. A büntelentől azt várja, hogy érettünk a bűnösök helyére álljon. De ettől iszonyodik. Hogyan is ne iszonyodjék tőle! Az az elhatározása, hogy a világ megváltó-ja legyen, egyetlen szempillantásig sem ingadozik, de ezért vajon szüksé-ges-e ez a végső iszonyatosság? Meg kell-e történnie ennek? "Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e keserű pohár." Hát mégse lenne lehetséges az Atyánál az, hogy a Fiát megkímélje attól, hogy "ő érettünk bűnné legyen"? A felelet így hangzik: azzá kell lennie. Az az Atyának az akarata, hogy a megváltás művét teljesen, félreérthetetlenül teljesen végbevigye. Ezért az ő Fiát ténylegesen "bűnné tette". A Fiúnak a világ bűneivel nemcsak szolidarizálnia, hanem azonosulnia, az idegen bűnt sajátjává kell tennie. Ez az, amitől a Gecsemánében a Megváltó szent természete közelebből visz-szariad. De engedelmeskedik. "Miközben ő, a Fiú, mindabban, amit szenved, engedelmességet tanúsít." Áldozata teljes áldozat. És igent mond érettünk ennek.

A második megfontolás a Sátánra vonatkozik. Jézus működésének éppen a legelején a Sátán urának bizonyította magát. De a Sátán nem felejtette el ezt a vereséget. Lukács ezzel az utalással fejezi be a megkísértés történetét: "az ördög eltávolozék tőle egy időre". Ez az a bizonyos "egy időre" érkezett el a Sátán számára a Gecsemáné kerti óráiban. És most nemcsak mint kísértő, hanem mint a vereségért visszafizető és bosszút álló tér vissza. Természetesen nem személyesen jelenik meg a Gecsemáné kertben, de annak légkörében a teljes jelenet ideje alatt játékban van. Azt nagyon jól tudja, hogy Jézuson magán nincs többé mit keresnie. Annál borzalmasab-ban fogja bosszúját a Jézus környezetén és a környezetében jelen lévő embe-reken kitölteni. Számára lehetséges és meg van engedve, hogy az embereket neki engedelmeskedő eszközeivé tegye. Ezért akkor, amikor arról van szó, hogy Jézus az emberek kezébe adatott, gyakorlatilag arra a következtetésre jutunk, hogy a Sátán kezébe adatott. Ezen az éjszakán és a következő nap a szerepek mintha felcserélődtek volna: a győztes Jézus az egész világ előtt alárendeltként fog állni, de az alárendelt Sátán az emberek szeme előtt győztesként fog állni a csatamezőn. Pilátus a Sátán hivatalnok, "sátángene-rális" lesz: Kajafás és a magas papság a Sátán tiszteletét fogja gyakorolni. A "feszítsd meg"-et kiáltó nép a Sátán felbujtásából teszi ezt. Péter és a tanítványok észre veszik, hogy a Sátán "őket kívánja". És végül a Sátán bement Júdásba. Olyan sötétség lesz nagypénteken, mint amilyen annak előtte sohasem borította a földet és a népeket. Krisztus elhatározta, hogy végig-megy a megváltás útján. De a Sátán megtorló tüzétől, a gonoszság győzelmé-től iszonyodik. A pokol gúnykacajától irtózik. Ezért kérdezi: Meg kell-e ennek történnie? Meg kell-e történnie az Isten jó akarata eltakarásának és felforgatásának? De az az Atya akarata, hogy a Fiú most átadassék az emberek kezébe, vagyis a Sátán kezébe, hogy a pokol minden rohamát feltar-tóztassa és elhárítsa. Rajta kell a Sátánnak a kapun keresztülvágtatnia és őt kell halálosan legyőznie. E Gecsemáné kerti órától kezdve az egész világnak mind az idők végezetéig tudnia kell és tudomásul kell vennie: Ha Isten a Sátán tervét meg akarja hiúsítani, akkor az neki minden bizony-nyal sikerül is.

A harmadik megfontolás a pohárra vonatkozik. Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár - mondja Jézus -, de mégis kiiszom azt, hogy legyen meg a te akaratom. Vajon véletlen-e, hogy itt a Gecsemáné kertben a kereszt szenvedése egy pohár alakjában áll a mi Urunk tekintete előtt és nyomul az ő látóterébe? Az Ótestamentum prófétái feltűnően gyakran emelgetnek egy poharat. Ez az úgynevezett részegség pohara, melyet Isten a népeknek és végül saját népének mindig akkor nyújt át és tölt meg, amikor a bűn már olyan messzire űzte őket, hogy az ítélet elfordíthatatlan lett. Amikor

a bűn mértéke túlrad mindenem, akkor mondják a próféták, hogy Isten körbe-nyújtja a tántorgás poharát, telve a részegség, a nagyzási hóbort, az elva-kultság, a meghasonlás zavaró szellemével. A tántorgás poharáról szóló látomás a János Jelenések könyvében a harag hét poharában visszatér. Ezéki-el ezt a poharat mélynek nevezi, mely sokat fogad magába. Az isteni haragnak, az ítéletnek, a tántorgásnak ezt a "mély és messi sokat magába foglaló" poharát látja most az Úr Jézus maga előtt, melyet népe és a népek helyett kell kiinnia. Amit az emberek beletöltöttek, azt kell kiinnia. Jézus látja ennek a pohárnak a tartalmát. Csak ő látja azt. És az, amit benne látnia kell, az olyan, hogy iszonyodik tőle. Mint a gyermek a keserű orvosságot nyújtó kezét, úgy szeretné a Fiú az Atyának ezt a poharat nyújtó kezét eltaszítani magától. De az Atya azt akarja, hogy kiigya azt. És most megragadja azt mind a két kezével. Itt a Gecsemáné kertben éppen csak az első kortyot issza ki belőle. Ismételten le kell tennie a poharat, és szünetet kell tartania, de végül is teljesen kiissza a keserűség poharát, és akkor így kell kiáltania: "miért hagytál el engemet?", igen "ekkor hangosan kiálta és kibocsátá lelkét". Jézus úgy hozza meg az engesztelés áldozatát, hogy ő, aki bűnt nem ismer, érettünk bűnné engedi tétetni magát azzal, hogy a győztes Sátán tombolását kiállja, azzal, hogy az isteni harag mély poharát teljesen kiissza. Azóta a Megváltó keze az emberiség számára egy másik poharat kínál: az üdvösség poharát. Ez a pohár olyan mély, olyan messi sokat foglal magába, hogy a meghívás így hangzik: "Igyatok belőle mindnyájan." Van elég benne. Amit a kereszten szerzett, azt nyújtja mindenki számára.

És Isten azt teszi, hogy a Gecsemáné kerti óra teljes lefolyásáról tudomást szerezzünk. Krisztus egész passiójáról, de mindenekelőtt ennek az órának a teljes lefolyásáról tudomást kell szereznünk, mert nekünk a Jézus Krisztus nagy és teljes áldozatát szemlélnünk kell. Ennek a szemlélésnek a célját így jelzi egy emlékeztető költő: "Sohase feledjem el, hogy mennyibe került neked az én megváltásom". Ez a szemlélés nem a kíváncsiság tekintete, nem lehet egy passiójáték megbámulásához hasonló. Ez a szemlélődés nem lehet sem kegyes, sem esztétikai élvezetet nyújtó szemlélet, hanem csak elkötelezett szemlélet lehet. Isten az egyházban az évenként visszatérő passió szemlélésének gyümölcseit, az érzélem megváltozását és átalakulását várja. A Gecsemáné kert úgy mutatja Isten áldozatát, mint a világ megváltását. De ha Isten szabadító cselekedetének az áldozat az értelme, akkor ez a körülmény nem szabad hogy mindazok számára elszíntelenődjék, akik az áldozatnak ezt az Istenét ismerik és hisznek benne. De nem úgy, mintha mi az Istennek a Krisztusban véghezvitt kiengesztelési áldozatához valamit hozzátehetnénk, valamit hozzákapcsolhatnánk vagy éppenséggel megismételhetnénk azt. Mert éppen a Gecsemáné kerti óra nyomatékosan azt tanítja, hogy a Megváltó egészen egyedül és magányosan hozza meg áldozatát. Legközelebbi követői közül nincs senki abban a helyzetben, hogy bár legalább távolról segítségére lehetne. De ez az ő egyedüli és egyszeri áldozata hálaadás után kiált. És ha igazán megtapasztaljuk azt, hogy "neked milyen sokba került a megváltásom", akkor ez nem lehet semmi más, mint teljes életünk hálaából való nekijándékozása mindazzal együtt, akik vagyunk és amit birtokolunk. A passió szemlélésének úgy kell keresztülmennie szívünkön, hogy teljes életünkben kívánatosabb legyen számunkra a lemondás, mint az élvezet, az önmagunk feláldozása, mint önmagunk állítása, kívánatosabb legyen a boldog adás, mint a vevés. A hála és az odaadás forradalmának, nem egy "diakóniai esztendőnek", hanem sokkal inkább egy diakóniai életnek kell kiindulnia azoktól az emberektől, akik mint szemlélők egyszer részt vettek Krisztus Gecsemáné kerti órájában. Arról az adományról, mellyel mi keresztyének ennek a világnak adósai vagyunk és messzenemenően adósai maradunk a nem keresztyén világnak, azt kell megjegyeznie, hogy a keresztyén hit központja egy megáldoztatott áldozata. Amíg a Krisztuson kívüli világ minket keresztyéneket nem az odaadás és az áldozat embereinek ismer, addig ez annak a jele, hogy mi Krisztusnak a passiójában hozott áldozatát nem szemléljük helyesen.

Ezzel összefüggésben áll végül még egy olyan gyümölcs, melyet Isten sajátosan a Gecsemáné kerti óra szemlélésétől vár. Bennünket emberek

többé vagy kevésbé megfertőzött egy gonosz tévhit. Mi a hatalomban és az erőben hiszünk. Gondolatainkat az a meggyőződés béklyózza le, hogy erősnek kell lennünk, hogy segíthessünk. Mi állandóan arra nézünk, hogy a segítséget az erősektől várjuk. A mai ember, sajnos a keresztyén ember sem kivétel, üdvösségét az erőben látja. Egyidejűleg, különösképpen az utóbbi időben, sejteni kezdjük, hogy egy nemzedék, mely üdvösségét az erőben keresi, éppen ennek az erőnek a keresésében fog elpusztulni. Az erő nem segít. A hatalom gonosz. A Gecsemáné egy más képet, egy más világot mutat. Azt a világot mutatja, mely rajtunk valóban segít, teljesen segít, mert a megváltó gyenge. Isten a Gecsemáné kertben a világ megváltóját gyengének mutatja. Az lenne az ajándék, ha mi keresztyének adósai lennénk ennek a világnak; ha megszűnénk üdvösségünket bizonyos hatalmi pozícióból kiindulva várni; ha mi mind személyes, mind népünk életében az "erő politikáját" megtagadnánk, és ha azt hinnénk, hogy Isten ereje a gyengékben hatalmas. És ezzel már a boldogmondások területére érkezünk. Boldogok a szegények, mert ők a mennyek országa. Boldogok a szelídek, mert ők örökségül bírják a földet. Boldogok a békességre igyekezők, boldogok az irgalmasok. Ezek a mondások a Gecsemáné lelkét lehelik. Ettől a lélektől gyógyulhat meg a mi nemzedékünk. Ámen.

Fordította: Nagy László

Virágvasárnap

Borbáth Dániel

A síró király

Alapige: Lukács 19, 35-42
Bibliaalvasás: Márk 11, 1-10

Virágvasárnap fény ragyog fel a passiói idő egyre sötétedő napjai fölött, melynek végén, amint Márk írja, hat órától teljes sötétség támadt az egész földön kilenc óráig. Fény ragyogott fel Jézus akaratából. Jézus azt akarta, hogy szenvedésének és megaláztatásának ideje alatt is legyen nyilvánvaló, hogy ő Izrael Királya. Virágvasárnap valóban a Krisztus Király ünnepe. Nemcsak e napon látszik királysága, hanem a legnehezebb órákban is, amikor Pilátus "Te vagy-e a zsidók királya?" kérdésére határozottan azt felelte: "Te mondd."

Virágvasárnapot azonban nem szabad a passiói idő nélkül értelmeznünk. Éppen a Jeruzsálem felett síró Jézus, a Jeruzsálembé bevonuló Király könnyei mutatják, hogy a virágvasárnap királyának országa nem e világból való.

Textusunkat négy részre oszthatjuk.

I.

Az első versek arról szólnak, hogy Jézus akaratát a tanítványok engedelmesen teljesítették. Elhozták a számár vemhét, Jézust reáültették, s ő megkezdte királyi bevonulását a szent városba. Jézus lelkében elevenen élt Zakariás próféta jövendöklése: "Örülj nagyon, Sionnak leánya, örvendezz, Jeruzsálem leánya! Íme, jön a te királyod; igaz és szabadító ő; szegény és számárháton ülő, azaz nőtényszamárnak vemhén" (9,9). Jézus azt akarta, hogy éppen ezekben a napokban ne felejtsek el azok, akik őt szenvedni látják, azt, hogy ő a megígért Messiás, aki valóban király. Ő most, a szenvedések idején is az, aki feltámadása után kijelenti: "Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön" (Mt 28,18).

Mindig nagy hatású, ha a történelem lapjain igazi király bevonulásáról olvasunk. Ilyen igazi király volt Mátyás. Vörösmarty Szép Ilonka című költeményében írja le a Bécsset megívó Mátyás Budavárra való dicsőséges bevonulását. Tolongás, öröm van mindenütt. Fadrusz János kolozsvári Mátyás-szobra ezt a pillanatot örökítette meg. A lovon bevonuló diadalmas király egyik oldalán ott van Magyar Balázs, az ősz bajnok és Kinizsi Pál, a törökverő, akik földre hajtják a török zászlókat, másik oldalon Szapolyai István nádor és Báthory István erdélyi vajda, kik magasra emelik Mátyás király győztes zászlait.

Jézus Krisztus, ki hatalmasabb a győztes királyok mindenikénél, egészen más. Ézsaiás hirdette az ő királyságát, azt mondta róla, hogy az uralom az ő vállán lesz, hogy uralma növekedésének és békeességének nem lesz soha vége a Dávid trónján és királysága felett. Máriának is azt hirdette az angyal, "az ő királyságának vége nem lesz" (Lk 1,33). Az, hogy Jézus, a király nem zászlókat tartó erős hadvezérek üdvkiáltása közben vonult be Jeruzsálembé, hanem számár vemhén alázatosan, azt fejezi ki, hogy az ő királysága egészen más. Ez a más volta az ő isteni-fiói alázatosságában van, mely nagyobb hatalom, mint a földi királyok minden hadseregei és fegyverei. Ezzel győzi le a bűnt, ezt a nem földi ellenséget. Ezért királysága örök és egyetlen. Míg a hatalmas földi királyok mind elporladtak, birodalmaik összeomlottak, addig Jézus uralma nőttön-nő.

Jézus jeruzsálemi elrejtett királyságát nem mindenki látja, csak a hívő szem. Ezért figyelmeztet bennünket a tanítványok sokaságának magatartása.

II.

"Mikor immár közelgete az Olajfák hegyének lejtőjéhez, a tanítványok egész sokasága örvendezve kezdé dicsérni az Istent nagy fennszóval." A tanítványok a szamárcsikón ülő Jézus elé terítették felsőruháikat, mások pálmáigakat szórtak az útra. Szívükből önként tört fel az öröm hívó kiáltása: "Áldott a Király, ki jó az Úrnak nevében! Békesség a mennyekben és dicsőség a magasságban!"

Emeljük ki először e szavakat: "Örvendezve kezdé dicsérni az Istent". A virágvasárnapi tanítványok nem kényszerből kiáltották az üdv szavait, hanem szívük örömeivel. Minél jobban megismerték Jézust, annál inkább örvendeztek Jézus király voltának.

Tekintsünk most szívükbe. Vajon él-e benne ez az öröm, ez az örvendezés? Mi nemcsak elrejtett és alázatos királyságát, hanem dicsőséges királyságát is láthatjuk, mellyel feltámadásában győz a bűn és a halál felett. És mi mégsem tudunk örvendező éneket zengeni neki, miként tették azt a tanítványok! Ki uralkodik szívünk felett? - kérdezzük virágvasárnapján. Minden aggodalmunk és búsulásunk, sötét gyászunk és bűnös elbukásunk onnan ered, hogy nem az a hit él szívünkben, ami a virágvasárnapi tanítványok szívében. Amíg ez így lesz, addig nem is leszünk örvendezők és nem is száll ajkunkról a magasságba az Úrhoz illő áldásmondás és magasztalás. Kicsiny hitűnknek a hatalom kérdésében más a sorrendje. Jézus Krisztust csak sok mások mögött látjuk, ezért félünk és nem tudunk örvendezni. Milyen szépek Pál apostolnak a bűn és a halál felett biztos győzelmet arató Jézus Krisztust magasztaló himnuszai! Semmi sem szakíthat el minket Isten ama szerelmétől, mely a Krisztus Jézusban van. Higgyük el ezt, mert ez az Isten örök szeretete a Jézus Krisztusban. Míg a mi szavunk halk szó, ama tanítványoké fennszóval kiáltó magasztalás volt. Ha szívünk hittel teljes, akkor dicsőséggel és örömmel teljes lesz bizonyágtételünk. Csak a szív teljes hitéből fakadhat ilyen örömkialtás. Ezért térjünk Jézushoz. Szívünk szerint adjuk oda magunkat neki, s figyeljünk ígéreteire, és lássuk csodáit. A hívő szívben állandóan szól ez a királyt magasztaló ének. Fényt, békességet, reménységet ad hétköznapi nehéz utunkon. E szegény és alázatos éppen azért jött e formában hozzánk, hogy megmutassa: mást hoz és ad, mint a földi királyok. Úgy jön hozzánk, hogy mi bizalommal testvérünként fogadjuk, és ha valóban ezt is tesszük, akkor szelíd, de hatalmas Jézusunk nekünk békét, üdvöt ad már a mostani életünkben. A virágvasárnapi ünnepnek jelentős áldása van. Ismerjük fel és éljünk vele.

III.

Alapigénk harmadik szakasza Jézusnak a farizeusokkal való beszédéről szól. Arra kéri Jézust, hogy némítsa el tanítványait. Vannak írásmagyarázók, akik úgy látják, hogy a farizeusoknak ez az óvatosságból fakadó kérése kellemetlenségeket kívánt elhárítani, mert nem akarják kihívni a rómaiak ellenszenvét. De vannak, akik a farizeusok hitetlenségét látják e kérés mögött. Nem tudták elképzelni, hogy ez az egyszerű Jézus valóban a megígért király. Itt nem is az a fontos, amit a farizeusok mondanak, hanem a Jézus felelete a döntő: Ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani. Ennyire bizonyos királyságáról, s ennyire biztosnak látja annak diadalát. Erre a bizonyosságra van szükségünk nekünk is. Ez a szilárd meggyőződés hiányzik életünkben, és ezért nem követjük Jézust teljes odaadással. Jézus most ebben kíván bennünket megerősíteni. A virágvasárnapi történet azt mutatja, hogy a sokaság hozsannázik, dicsóítva őt a templom megtisztításakor. A főpapok és írástudó elnémulva nézik, mit tesz Jézus, de ezek a gyermekek megadták azt, ami a király dicsóítására illet. De sokszor beszélnek a kövek is. Amit a próféták hirdettek Izrael bűnei miatt, azt a jeruzsálemi templom romjainak, a város kőfalai omladékainak kövei is hirdetik. Milyen öröm ma a városainkban és falvainkban hittel látni, miként dicsóítik az Urat a magas tornyok kövei, melyek fölött ott a betlehe-

mi csillag vagy a golgotai kereszt. Sok ember bizonyágtétele elnémul, de sok templom kövei magasztalják az Urat. Legyünk olyan élő kövek anyaszentegyházunk templomában, akik lelki áldozatokkal magasztalják a virágvasárnapi király, a Golgota áldozati bárányát és a feltámadott Megváltónkat.

IV.

Textusunk utolsó versei azt mondják el, hogy amikor Jézus a városhoz közeledett s látta azt, sírt azon. A síró király! A Szentírás csak kétszer említi Jézus sírását. Könnyekre fakadt a jó barát, Lázár halála hírére, s most sír itt, midőn látja Jeruzsálemet. Sohasem hullatott könnyet önmaga szenvedései miatt. Nem sírt a nagy fájdalmai között, de sírt a városért. Jézusnak drága volt Jeruzsálem, az atyák városa, az Úr szent helye. Mi is nem megindult szívvel pillantunk kedves városunkra, ha valahonnan messziről jövet újból megpillanthatjuk? Igazán szeretjük a mi kedves városunkat. Nemcsak otthonunk, hanem lelki védelmezőnk is a maga templomaival és megszentelt családi helyeivel.

A mindenható király sír! Az ég és a föld Ura könnyeket, a fájdalom könnyeit hullatja pár pillanattal később, hogy hozsannázva köszöntötték és mint a felismert királyt ünnepelték. "Vajha megismerted volna te is, csak a te mostani napjaidon is, amik a te békességedre valók." Jézus látja, hogy mi fog következni ebből, hogy Jeruzsálem nem az, amire az Úr rendelte. Megölte a prófétákat, s most kész megölni az Egyszülött Fiút, aki azt hirdette, ami a Jeruzsálem békességére való, hogy valóban az legyen, amit neve hirdet: a békesség városa. E mostani napokon is mondja Jézus. Virágvasárnapi dicsőítő sokaságból így lesz nagypénteki "feszítsd meg!"-et kiáltó nép. Békességet nyert egyénből békételen, vergődő nyomorult, ki hordozza eltévelyedései következményét, azt az ítéletet, mely alatt nincs békesség. Jézus látta előre, hogy mi lesz Izrael következetes engedetlenségének és hűtlenségének következménye. Fájt, nagyon fájt ez hívő szívének. Oly erősen fájt, hogy sírásba tört ki. Csak a szerető szív tud sírni. Aki nagyon szeret, az zokog fájdalmasan. Íme, ez történt a Jeruzsálembe bevonuló királlyal. Nagyon szerető szíve sírt. Jézus ismerte Istennek a hűtlenség bűnére kimondott ítéletét; tudta, hogy mi következik az Úr ítélő szentségéből. Ezért sírt. Szeretett, és világosan látott. Mélyen fájt szívének az, aminek a bűn miatt be kell következnie.

Ha ma megértjük ezt az Igét, úgy azt kell mondanunk: Jézus a mi városunk felett sír. A szelíd király nem fegyverrel és hadsereggel, hanem az Igéjének hirdetésével kívánja ma is megadni nekünk mindazt, ami békességünkre való, mind a családban, mind a közéletben. Éppen e mostani napokban mily sokan nem ismerjük fel ezt. Mik ezek a mi békességünkre valók? Az, amit Jézus tanított, az a szelíd és alázatos élet, amely éppen a virágvasárnapi bevonuló király alakjában áll előttünk. Békességünkre való az az áldozat, amellyel minden emberért kint és halált szenvedett, megváltva minket a bűntől és a haláltól. Békességünkre való az imádság, az istentisztelet, a Biblia olvasása. De ehhez társul az az odaadó új élet is, melyet a tiszta erkölcs és a szeretetszolgálat hat át és tettekben mutat meg. Ő a békesség királya, az Istennel megbékéltető Idvezítő, aki azt kívánja, hogy harag és gyűlölet nélkül, szeretetben, békességben éljünk embertársainkkal. Ez az igazi élet, melyet a sok háborús szenvedés után ma úgy sóvárog ez a világ. De ezt nem ismerik fel sokan! Végzetesen rohannak mi is romlásunk felé. Ezt látva ma is sír sok város felett a virágvasárnapi király, a szelíd és alázatos, de Mindenható Úr.

Legyen ez a mi virágvasárnapi ünneplésünk szívből fakadó magasztalás, a hozsánna igazi imádságos kiáltása; de legyen annak az erős hitnek is a megnyilatkozása, amely igaz szívből örvendez mennyei királyunk mai bevonulásának és jelenlétének. De legyen felismerése és követése annak is, ami a mi békességünkre való.

Ez az áldott, új életet és üdvöt ajándékozó virágvasárnapi ünneplés.

Amen.

Személyes hódolat a virágvasárnapi király előtt

Alapige: Márk 14, 3-9

Bibliaalvasás: Lukács 19, 29-40

Sajátos módon a most felolvasott Ige is azt fejezi ki, amit a tulajdonképpeni virágvasárnapi történet: Jézus Krisztus felkent király, s azoknak, akik környezetébe kerültek, ehhez a tényhez és főleg az ő személyéhez valamiképpen viszonyulniuk kell: vagy megbotránkozva, mint némelyek a farizeusok és a sokaság közül (Lk 19,39), illetve elárulva, mint Júdás (Mk 14, 10), vagy elfogadva és elismerve őt, mint a tanítványok és mint ez az asszony.

I.

Amit az evangélista itt leír, az párhuzamos és mégis ellentétes a virágvasárnapi közismert eseménnyel. Márk szerint ez a jeruzsálemi bevonulás után, két nappal a páska előtt történik (14,1), János szerint a bevonulás előtti napon és hat nappal a páska előtt (Jn 12,1.12). A két történet párhuzama Jézus királyi mivoltában van, ellentéte azonban háromszor mondja ki a nemet minden akkori és mostani gondolkozásra.

1. Jézus élettörténetének nagy eseményeiben mindenütt nyilvánvaló királysága. Karácsonykor a keleti bölcsek a király felől érdeklődnek, s Heródes mint ilyen keresi halálra (Mt 2,2-4), a virágvasárnapi eseményből ez még világosabb (Lk 19,38); nagypénteken ezt kérdezi Pilátus és ezt írhatja a keresztre; maga Jézus is királynak vallja magát, és királyként is viselkedik (Jn.18,37; 19,19). Vajon Jézus csak a nagy ünnepek és az ünnepélyes pillanatok királya? Nem, mondja az Ige, ő húsvét előtt két vagy hat nappal is, a hétköznapokban is király, és nemcsak úgy egyszer-egyszer megszakító-sosan. Jézus akkor is király, amikor királyi mivoltát csak egy kis bethániai házban ismerik el csupán.

2. A zsidók húsvétja előtt Jézus hol Jeruzsálemben, hol Bethániában jelenik meg, mintha ingáznék a főváros és az attól három km-re fekvő falucska között. Jeruzsálemben nyilvánosan bizonyítja meg királyságát, s a hódolat úgymond tömegjelenséggé válik. De ő nemcsak Jeruzsálemben akar király lenni, hanem Bethániában, a szegénység házában is.

3. Márk leírása szerint Jézus a poklos Simon házába ment. Bár Simonról nem tudunk semmit, még annyit sem, hogy Jézus gyógyította volna meg, annyi azonban bizonyos, hogy olyan valaki volt, aki múltjában (vagy éppen jelenében?) érezte a kitaszítottságot. Jézus nem azoknak a farizeusoknak a királya, akik között élt ugyan a messiási király gondolata, de akik nem ismerték fel benne a Krisztust. De nem is csak a tanítványok közösségében király, melynek nevében Péter felismeri és megvallja: te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia. Jézus a bűnösök, a kivetettek és félretanítottak királya is. Őt ma éppúgy nem lehet csupán a templomra korlátozni, mint egykor. Íme, a poklos Simon házában is megjelent.

Itt és most Jézusra nézünk, és azt láthatjuk, hogy ő mindenkor és mindenütt a mi királyunk; a miénk, mert a bűn által kitaszítottaknak szükségük van rá. Ő ezt tudja, és ezért jött el hozzánk, és ezért akar egészen a mi királyunk lenni.

Eddig arról hallottunk, hogy mit jelentett Jézus megjelenése egy bethániai háznál. De az Ige előterébe most az erre adott válasz, az emberi magatartás kerül. Egy asszony, akit Márk nem nevez meg, akit a János evangéliuma Máriának, Márta és Lázár testvérének nevez (Jn 12,3), akit a Lukács hasonló leírása még bűnös nőnek mond (Lk 7,37), drága nárdusolajjal keni meg Jézus fejét.

Szokatlan cselekedet ez, mert az asszonyok nem vehettek részt a közös vacsorákon, csupán az előkészítésben tevékenykedhettek. S bár gyakorlatban volt, hogy a háziak megtisztelték a vendéget azzal, hogy megkenték, de itt ez az asszony idegen és nem házi. Az evangélium írója itt éppen egy egészen

rendkívülit akar kiemelni, a szokványostól eltérő egyedit akar felmutatni.

Értelmetlen pazarlásnak tűnik, hogy az Indiából hozatott, 300 dénárnál is többet érő olajat Jézusra kenjék. Ezért "némelyek", talán éppen a tanítványok, tékozlásnak tekintik azt, s hasznosabb, okosabb, hatékonyabb felhasználást ajánlanak: adják el és osszák ki a szegények között ezt a 300 napzám értékű összeget, amely egy munkásember évi keresete.

Úgy érezzük, hogy a felolvasott Ige távol áll tőlünk, egyrészt azért, mert szokatlan és értelmetlen cselekedetről hallunk, másrészt azért, mert egy ókori távoli világ szokásairól van szó. Azt, ami itt történik, azért nem tudjuk mai cselekvésünk nyelvére lefordítani, mert ez az Ige nem paradigmátikus, nem azt üzeni, hogy ezt kell tenni Krisztus akkori és későbbi tanítványainak. Pedig világos, hogy a jövőre vonatkozó cselekedetről van itt szó, hisz megemlékeznek róla mindenütt a világon, valahol csak az evangélium hirdettetik. Nem, nem ezt kell cselekedni Krisztus mai egyházának. Hogyan is tennék? Kit vagy mit kennék meg? Azért nem értjük meg az Ige mai üzenetét, mert mi mindenképpen valamit akarunk, és a tette kész tanítványok is azért álltak meg értetlenül az események előtt.

II.

Úgy gondolom, hogy azt kell keresnünk, amit az asszonynak ez a tette kifejez, amit az asszony a tette jelent.

1. Amit ez az asszony tesz, az a bűnbánóknak és a hálás szívűeknek a hódolata. A Lukács evangéliuma szerint egy bűnös nő keni meg Jézus lábát, hajával törli meg azt, s bűnbocsánattal, felszabadultan megy el előle (Lk 7,36-50). Talán itt is egy olyan asszonyról van szó, aki Jézus lábai elé teszi le megterhelt életének bűneit. A János evangéliumában ez az asszony Mária, akit máskor is ott találunk Jézus lábainál, amint hódolattal reá figyel, s akinek testvérét, Lázárt, Jézus feltámasztotta a halálból. Mária a megkenéssel háláját fejezi ki. Ezt az asszonyt a bűnbánat vagy a hála indította, vagy mind a kettő? - nem tudjuk pontosan. A fontos azonban az, hogy most egész életének bemutatásával, egészen sajátos módon hódol előtte. A virágvasárnap sokaság ruhákat terít és pálmaágakat hint az útra - ez az asszony, szintén a hódolat jelenként, nárdusolajjal keni meg őt. Olyan egyéni, utánozhatatlan istentiszteleti cselekvés ez, amelyben nem a tett a fontos, hanem az az érzés, az a lelkület, amely a tette van.

Figyeljük meg, hogy ezt az eseményt két "férfias" tett fogja közre; a főpapok és írástudók csalárádsággal akarják elfogni és megölni Jézust (14, 1-2), Júdás pedig a főpapokkal tárgyal, hogy elárulja őt (14,10-11). E két gonosz, hátmögötti és erőszakos cselekedet között ott van egy asszonynak ez a gyöngéd mozdulata, ez a szelíd meghódolása Jézus előtt.

Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből - hangzik a mózesi törvény (5Móz 6,5). Szeresd az Urat teljes életeddél. Mi talán túlzottan is irtózunk az érzelmi keresztényeségtől. De a szirupos, émelyítő szentimentalizmus és az érzelmi élet átadása között nagy különbség van! Mindnyájunknak van egy olyan érzése, hogy ez a mi keresztényiségünk túl férfias, túl értelmes, túl pragmatikus, s meg sem tudjuk érteni, ha valaki az egyházban úgy hódol Istennek, hogy látszólag értelmetlenül, csupán érzelmi töltéssel cselekszik. Ahhoz, hogy az Urat teljes szívből kell szeretnünk, hozzátartozik érzelmi életünk is. Azt is mondhatnánk: inkább túlzásba vinni a szeretetet, mint hidegen csak elfogadni mindazt, amit Jézus értünk tett.

2. Másodszor úgy kell felfognunk azt, ami itt történt, mint a Krisztusnak végzett szolgálatot. És itt újból szembetaláljuk magunkat az asszony tettének teljesen egyedüli esetével. A tanítványok közül némelyek és mi most alig értjük meg, hogy lehet Krisztusnak közvetlenül szolgálni. Az, amit mi társadalmi szeretetszolgálatnak nevezünk, számos bibliai hellyel bizonyítható: sokszor elmondjuk, hogy nem az "Uram, Uram"-ra van szükség, hanem Isten akaratának cselekvésére (Mt 7,21), hogy Krisztus a legkisebb atyánkfia képében jelenik meg, és rá van szorulva egy pohár vízre, egy ruhadarabra, meglátogatásra (Mt 25,40), s azt, hogy nem szerethetjük Istent, akit

tatik". Mi emberileg készek vagyunk már-már megütközni ezen. Vajon nem igazságtalan Istentől az, hogy örök rendelése szerint ő maga végezte el Jézus Krisztus szenvedését, az emberek bűneiért való halálát és mégis "jaj annak az embernek", aki eszközként szerepelt a Jézus Krisztus szenvedésében és halálában? Mennyi ilyen ellentmondást találunk a Bibliában. A Mózes második könyvében azt olvassuk, hogy Isten keményíti meg a fáraó szívét, hogy ne engedje szabadon a zsidókat, és mégis Isten ezt a magatartását bűnül rója fel neki. De éppen ennyire érdekes az Apostolok cselekedetei 4. részében a 23-31. versekbe foglalt gyülekezeti imádság, amely kifejezi, hogy "a földnek királyai és a fejedelmek egybegyűltek az Úr ellen és az ő Krisztusa ellen, hogy véghezvigyék, amikről a te kezéd és a te tanácsod elvégezte volt, hogy megtörténjék". Ez az ellentmondás csak a hit látásában oldható fel, mert a Jézus Krisztusban való hit által látjuk, hogy azok, akik Isten ellen fordulnak, nem azért fordulnak vele szembe, hogy segítsenek neki a terve véghezvitelében, hanem a saját belülről jövő bűnük alapján fordulnak szembe Istennel. Az egészen más kérdés, hogy Istennek hatalma van még az emberi gonoszságot is felhasználni arra, hogy ennek ellenére is megvalósítsa saját örökkévaló tervét. Pál apostol így szól a fáraóról: "azért támasztottalak téged, hogy megmutassam benned az én hatalmamot és hirdessék az én nevemet a földön" (Róm 9,17).

Minden bűn és gonoszság bűn és gonoszság marad még akkor is, ha Isten mindezeket saját terve megvalósítására használja fel. Milyen világosan látszik ez a József történetében is. Amikor a hatalomra jutott József megismerteti magát a megrémült testvéreivel, így szól hozzájuk: "ti gonoszt gondoltatok ellenem, de az Isten azt jóra fordította". Az a tény, hogy Isten a Jézus szenvedésének történetében eszközként felhasználja a főpapokat, a nép vezéreit és Iskáriotes Júdást, semmivel sem csökkenti felelősségüket és semmivel sem menti bűnüket. Ezért méltán mondja az Ige: "Jaj annak az embernek, aki által az Embernek fia elárultatik."

A 23. vers lényegesen hozzátartozik a Júdás árulásának történetéhez: "És ők kezdék egymás között kérdezni: Vajon ki lehet az ököztűtűk, aki ezt meg fogja tenni?" Ezt az Igét csak úgy értjük meg helyesen, ha nemcsak azt látjuk benne, hogy ezelőtt szinte kétezer évvel az akkori tanítványok milyen megdöbbenve kérdezték, hogy vajon közülük ki képes arra, hogy elárulja Jézust, hanem e kérdést magunkra kell vonatkoztatnunk. Önvizsgálatot tartva ma önmagunktól kell megkérdezzük: vajon én magam hányszor fordultam szembe olyan teljesen Jézussal, mint Júdás, és annak ellenére, hogy én is az ő követői közé tartozom, hányszor árultam el őt, mint Júdás, vagy tagadtam meg őt, mint Péter. Itt nem szükséges látványos módon végbemenő árulásra vagy megtagadásra, hisz a mi árulásaink és tagadásaink is észrevétlenül mennek végbe. Isten sokszor megtörténik, hogy nincs időnk arra, hogy a környezetünkkel szembefordulva tegyünk bizonyosságot Jézusról és valljuk meg a benne való hitünket. Vagy az is megtörténhetik, hogy látszólag elfogadjuk őt, látszólag az ő tanítványai vagyunk, de a gondolkodásunk, az érzelmeink, a cselekedeteink ellentétben állnak Jézus Krisztussal, mert nem neki engedelmességek, hanem a magunk bűnös gondolatainak, amelyeket a Sátán sugallt nekünk. Jézust egy tanítványa árulta el. Ellensége nem árulhatta volna el, mert nem tartozott hozzá. Az ellenségei számára Jézus csak egy olyan követelést jelentett, amelyet nem akartak elfogadni. Ezért akarták őt megsemmisíteni. De elárulni csak az tudta, aki hallgatta, követte őt, és aki talán még hitt is benne. És éppen ez teszi ezt a tényt számunkra olyan nyugtalanítóvá. Mi nem vádolhatjuk a Jézus ellenségeit, hanem önmagunkat kell megkérdeznünk, vajon nem én vagyok-e az, aki Jézust naponta elárulja és megtagadja? Nekünk keresztyéneknek önvizsgálatot kell tartanunk és azt kell kérdeznünk, hogy vajon nem mi vagyunk-e azok, akik magatartásunkkal, külső életmegnyilvánulásunkkal éppen ellenkezőképpen élünk, mint ahogyan azt Jézus elvárja tőlünk. Minden látszatkeresztyénség és minden szeretetlenség, megbocsátani nem tudás és önzés gyakorlatilag nem más, mint Jézus Krisztus elárulása. Pál apostol a látszatkeresztyénekről ezt mondja: "az Istennek neve miattatok káromoltatik a pogányok között" (Róm 2,24).

Hogyan szabadulhatunk meg ettől a bűntől? Hogyan védekezhethetünk az

Nagypéntek

Csiha Kálmán

A megkötözött Jézus

Alapige: Márk 15, 1-5

Bibliaalvasás: Márk 1, 1-15

Ez az Ige úgy kezdődik, hogy mindjárt reggel tanácsot tartottak a főpapok az írástudókkal és a vénekkel. A szívükben ott volt a gyűlölet, az elvakultság és az önzés. Nem vártak sokáig, hanem mindjárt reggel, amikor kezükbe adták Jézust, ítélni akartak. Nem vártak estig. Nem vártak még csak egy félóráig sem. Azonnal nekikezdték a bosszú véghezvitelének.

Milyen jó lenne, ha a szeretet is így tudna sietni a mi életünkben. Milyen fájdalmas, hogy ezen a földön legtöbbször a gyűlölet tud mindjárt és azonnal reggel indulni és a szeretet sokszor csak kullogva, későn este felé, sokszor még egyenesen elkésve érkezik meg az életünkben. Milyen kár, hogy a szívünkben is legtöbbször az indulat szólal meg azonnal. Az önzés és a gyűlölet támad fel korán reggel. Amikor a szeretet megszólal, akkor sok esetben már késő, akkor sok esetben már nem tudjuk visszacsinálni azt, ami megtörtént. Nem tudjuk újraélni az eltelt napokat, nem tudjuk ki nem mondottá tenni a kimondott szavakat.

A főpapok mindjárt reggel tanácskoztak. Ezekről a főpapoktól tanuljuk meg ezt az azonnali, ezt a kora reggeli cselekvést, de nem a gyűlölettel, a gonoszsággal és nem az elvakultsággal teli reggeli kezdést, hanem a szeretet melegével előrasszított reggeli indulást. Tanuld meg a haragosoddal való azonnali megbékülést, az azonnali megbocsátást. Hogyha valakinek nem bocsátottál meg eddig, tudj most megbocsátani. Ne várj estig. Már reggel menj el hozzá, és békülj meg vele. Milyen más lenne a földi élet, hogyha így sietne mindig a szeretet, ahogy ebben a történetben és e földi élet sok-sok történetében a gyűlölet siet.

Tanácsot tartottak a főpapok a vénekkel és az írástudókkal. Összeült az egész tanács. Mindenkit megkérdeztek, hogy mit cselekedjenek Jézussal. Nekik tudniuk kellett volna a Krisztusról szóló jövendöléseket, de mert a szívük távol volt tőle, hiába olvasta a szemük az Írásokat, nem ismerték fel őt. Hiába hallotta a fülük az evangéliumot, süketek maradtak. Összeült az a tanács, melynek várnia kellett volna az Isten Fiát, amelyre rá volt bízva az Ige hirdetése és a Megváltó érkezésének a felismerése. Kezükben volt az összes próféciák minden ígérete, és mégsem ismerték fel, mert a szívük távol volt tőle. Előttük volt az üdvösség útja, és mégsem látták meg, mert a szívük messze volt tőle. Odaállt eléjük Jézus, és mégsem ismerték fel, mert szívük messze volt tőle. Talán felolvastak a régi írásokból és elmondták a régi imádságokat, de üresen és hidegen csengett az ajkukon a szó, mert a szívük messze volt az Úrtól.

Vajon a mi szívünk hol van? Vajon távol van tőle? És azért nem ismerjük fel őt az életünkben, és azért csak vádaskodni, csak zúgolódní, csak panaszkodni tudunk? Vagy közel van a szívünk hozzá? És így felismerjük gondban és bajban, fájdalomban és örömben, békességben és zaklatottságban egyaránt? Ezeknek a napoknak számunkra a legdöntőbb kérdése az, hogy hol van a mi szívünk. Mert hiába jött el Jézus Krisztus, ha szívünk messze van tőle! Hiába van kezünkben a Szentírás, ha a szívünk távol van tőle. Hiába fogunk húsvétkor úrvacsorát venni, ha a szívünk messze van tőle.

Ott a tanácsban mindent megvitattak. Mindenkitől megkérdezték, hogy mit csináljanak vele. Az öregebb és a fiatalabb tanácstagoktól egyaránt

megkérdezték. De a saját szívüket nem kérdezték meg. Elítélték Jézust, mert elfelejtették igazán megkérdezni Istent.

Sokszor te is tanácskozol, hogy mit csinálj. Hogy merre menj. Meghallgatod másoknak is a tanácsát. És sokszor megkérdezzük a saját szívünket is, de vajon megkérdezzük-e Istent?! Vajon nem azért hibázzuk el sokszor az életünk útját, mert mindenkit megkérdezzük, csak Istent nem? Milyen más lett volna ezeknek a főpapoknak az élete, ha Istent megkérdezték volna! Ezekben a napokban kérdezd meg a te szívedet is. Kérdezd meg a hozzád közel állókat is, de mindenkifelett kérdezd meg Istent. Kérdezd meg Jézus Krisztus szeretetét arról, hogy mit kell tenned. Ő majd eszedbe juttatja egy-egy haragosodat, akivel eddig nem tudtál kibékülni, egy hibádat, amit nem akartál elhagyni. Látjátok, erre való minden bűnbánati hét, hogy megkérdezzük Istent! Ezt felejtették el megtenni a főpapok, amikor az egész tanács összegyűlt. Csak önmagukat kérdezték meg, és csak a saját, Istentől távol levő szívük szerint kérdezték meg az Írásokat, és éppen ezért nem hallották meg belőlük Isten szavát.

"Akkor megkötözvén Jézust elvívék és átadták Pilátusnak." Megkötözték Jézust. Amikor nem volt megkötözve, akkor ki tudta nyújtani a kezét a poklos felé, és akkor mondani tudta a leprásnak: "akarom, tisztulj meg"! Megkötözték a kezét, hogy többé ne tudja kinyújtani betegek felé és ne tudja mondani, "akarom, tisztulj meg". Megkötözték a lábát, hogy többet ne tudjon járni a tengeren, és amikor a péterek kiáltanak majd, "Uram, könyörülj rajtam", akkor ne tudjon utánuk menni és ne tudja felemelni őket. Megkötözték Jézust, hogy a hegyen ne tudja többé megtörni a kenyeret és ne tudjon belőle megvendégszolgálni ötezer embert.

Megkötözték Jézust! Nem veszed észre, hogy olyan sokszor az egész emberi élet olyanná vált, mintha megkötözték volna? Mintha megkötöztük volna szívünkben az ő szeretetét és bocsánatát? És akkor miért csodálkozol, hogy vannak betegek, akik nem gyógyulnak meg, mert Jézus nem tudja kinyújtani feléjük a kezét és nem tudja mondani nekik: "akarom, gyógyulj meg"?!

Csodálkozol, hogy vannak süllyedő életek, amelyek hiába kiáltanak, vagy nem is kiáltanak, már csak egyszerűen belesüllyednek a kétségbeesésbe, az öngyilkosságba, a gonoszságba, a züllésbe, a bánatba. Hiszen megkötöztük Jézust! Nemcsak ott és akkor a főpapok, hanem mi is megkötöztük Jézust egy-egy gonoszkodó mondatunkkal, szeretetlen önzésünkkel, mások bántásával, kényelmünkkel, amikor nem jöttünk el a templomba vagy nem nyitottuk ki a Bibliát, életünkkel, bűneinkkel, megkötöztük mi is Jézust. Hát miért csodálkozol, hogy nem jár a tengeren, hogy nincs ott hatalma az életünkben, hogy nincs ott gyógyítása közöttünk? Megkötöztük Jézust! Fel kell oldani a köteleit, hogy újra el tudjon indulni, hogy újra legyen gyógyulás, szeretet, bocsánat, béke és öröm az emberi életben.

Hogyha a főpapok megkötöztették, hogyha mi is megkötöztük, hogyha a bűneink minket is sokszor megkötöztek, hogyha a bűn lekötözte a mi szívünkben a mi Jézusunkat, akkor hogyan tudjunk elindulni a szeretet útján? A mi keresztyén hitvallásunk és kötelességünk az, hogy legyünk a Jézus köteleit oldó emberek. Nekünk fel kell tudnunk oldozni az ő köteleit, hogy az ő szeretete győzzön bennünk és közöttünk. Merjük bebocsátani Jézust a mi életünkbe, és merjük azt mondani neki: Uram, jöjj, és tedd rá a kezéd az én szívemre, jöjj, és indulj az én gyermekem után is. Jöjj, és te kötözz meg engem, kötözd meg a gonoszságomat, a haragomat, az irigykedésemet, az örökös zúgolódásomat. Ezeket kötözd meg, Jézusom, és te légy szabad az életemben, hogy tudjak a nyomodban járni.

Megkötözték Jézust, és átadták Pilátusnak. A pogány Pilátusnak. Nem akarták, hogy náluk maradjon. Még megkötözöttén sem. És most Pilátus faggatja Jézust, és megkérdi: "Te vagy-e a zsidók királya?" Ő pedig felelően mondja: "Te mondád." Mintha Jézus így szólna: mondj, amit akarsz, Pilátus. Erre Pilátus megkérdezi őt még egyszer, mert erősen vádolják őt a főpapok. "Semmit sem felelsz? - kérdezi. - Íme, mennyi bizonyosságot szólnak ellened. Jézus pedig semmit sem felele, annyira, hogy Pilátus elcsodálkozik." A hallgató Jézus állt Pilátus előtt.

Jézust meg lehet kötni, de akkor elhallgat, és vele együtt elhallgat

a szeretet és a békesség, a jóság és a hűség. Milyen jó annak, akinek még szól Jézus, aki még ki tudja nyitni a Bibliát és át tud melegedni a szíve egy-egy Ígétől és érzi: ezt Isten üzeni neki. Milyen jó annak, akinek szól Jézus, aki eljön a templomba és megérzi: igaz, hogy bár ember beszél, de általa Isten üzen nekem, Isten keresi az én szívemet!

Milyen jó annak, akinek az életében a hallgató Jézus van jelen. Jézus ott és akkor hallgatott. Ez talán a legnagyobb büntetés az ember számára, mert amikor elhallgat Jézus, akkor könnyeinkre, panaszkodásunkra, zúgolódásunkra és imádságunkra nincs válasz. Csak süket és fekete csend vesz körül bennünket. A hitetlenség és a halál süket és fekete csendje. De ebben a hallgatásban beszélnek a főpapok, és vádolják Jézust. Hamis vádakkal, hazug vádakkal egyre erősebben vádolják. Mindent ellene sorakoztatnak fel, úgy, ahogy kitervelték a tanácsban. Ó, mert ehhez a vádoláshoz immár ért az ember!

Hogy tudják vádolni a gyermekek szüleiket azzal, hogy nem törődnek velük! Hogy tudják vádolni a szülők a gyermekeiket, hogy neveletlenek, szeretetlenek, önzők és csak magukra gondolnak! Egymás szívébe belemarva hogy tudják vádolni sokszor az élettársak egymást. Ó, vádolni jól tudunk! Már az első emberpár is hogy tudott vádolni. Hogy tud vádolni Ádám: "az asszony, akit mellém adtál, azt mondta, hogy egyem a gyümölcsből". Hogy tudott vádaskodni az asszony: a Sátán vett rá engem, úgy evém. És azóta is, évezredek óta a vádak hogy sorakoztatjuk egymás ellen. Mindenki a másokra akarja hárítani azt, ami nehéz és ami ítéletes. Jézus csak állt és hallgatott. Engedte, hogy minden vád perbe fogja, hogy legyen már egyszer vége minden vádaskodásnak.

Ezen a héten nézzünk és szálljunk magunkba. Nehogy ott legyünk vádjainkkal a főpapok és farizeusok között. Ne vádoljuk egymást többet! Ne vádoljuk Istent többet! Ne mindig más legyen a hibás. Meghajtott, alázatos fejjel tudjuk kimondani ezen a héten: vétkeztem, bocsáss meg nekem, Istenem, én vagyok a hibás. Add, hogy tudjuk üdvösségünkre venni az úrvacsorát. Add, hogy ne hallgasson szívünkben Jézus, hanem oldódjanak el a köteteléi és addig beszéljen hozzánk, míg átmelegszik a szívünk, megváltozik az életünk, hogy az újra megtalált csennel, az újra zenélő békességgel, az újra meleget adó örömmel és el nem fogyó hittel utána tudjunk indulni. Ámen.

Geréb Zsolt

Júdás

Alapige: Lukács 22, 1-6

Bibliaviasás: János 8, 31-45

A Júdás árulásának történetéből olvashatjuk ki a legvilágosabban a Jézus szenvedésének titkát. Iskáriotes Júdás egy volt a tizenkettő közül. Három évig éppúgy együtt volt Jézus Krisztussal, mint a többi tanítvány. Hallgathatta és hallgatta Jézus minden tanítását. Csodatételeiben felismerhette Jézus Krisztus isteni hatalmát, és a Jézus lényéből sugárzó szeretetben felismerhette Isten minden értelmet felülhaladó szeretetét. Mennyi alkalma volt Júdásnak ezeknek a felismerésére! És mennyi alkalma volt annak meglátására, hogy erre a szeretetre felteheti egész életét.

Júdás azonban ezt az alkalmat elmulasztotta. Jézus odaadó tanítványa helyett Jézus árulójává vált. Egészen érthetetlen dolog ez a mi számunkra! Hogyan tudnánk mi ezt emberi értelemmel megmagyarázni? Sokan úgy gondolják, hogy Iskáriotes cselekedetének oka a Názáreti Jézusban való mélységes csalódás, hisz a tömegekkel együtt ő is azt várta, hogy Jézus olyan földi megváltó lesz, aki megszabadítja népét az elnyomó római uralomtól és Zsidóországot megint szabaddá és hatalmassá teszi. Júdás azonban felismerte, hogy Jézus nem ilyen értelemben akar megváltó és szabadító lenni, hogy Jézus nem erőszakkal akar egy erőszakkal uralkodó hatalom helyébe kerülni, hogy nem mások élete árán akar uralkodni, hanem a saját élete feláldozásával

akarja megnyerni Istennek Izrael fiait. Júdás felismerte, hogy Jézus követőinek szó szerint kell venniük a Jézus tanítását: Aki jőni akar én utánam, vegye fel az ő keresztyét és úgy kövessen engem. Júdás egészen felismerte azt is, hogy a Jézus követése a legteljesebb ellentétben áll az emberi természettel.

Mindezek a feltevések igazak lehetnek, de alapigénk mégsem tartja ezt elégségesnek eme nagy rejtély megoldására. A megoldás alapigénk harmadik versében van: "Beméne a Sátán Júdásba." A Szentírás tanítását nem érthetjük meg anélkül, hogy ne vegyük komolyan a Sátánról szóló tanítást. A teljes Szentírás tanítása szerint a Sátán egy személyes hatalom, amely kifejezi azt, hogy a bűn emberfeletti és minden emberi erőt meghaladó valóság. Az ember a maga erejéből nem veheti fel ellene a harcot. A Sátán szembefordítja az embert az élet egyedüli forrásával, Istennel, azzal az Istennel, akinek a közösségben egyedül lehet élete és üdvössége.

Meg kell figyelniünk ezt a kifejezést: beméne a Sátán Júdásba. Ez azt jelenti, hogy a Sátán nem kívülről hódítja meg az embert, nem szemmel látható és nem értelemmel felfogható módon harcol ellene, hanem behatol az ember belsejébe és belülről, észrevétlenül veszi uralmába az embert. Úgy hódítja meg az embert, és úgy hajtja végre a maga akaratát, hogy az ember közben azt képzelet, hogy önállóan és szabad akaratból, minden külső hatalomtól függetlenül cselekszik. Akik a Sátán csapdájába kerültek, azok mindig azt gondolták, hogy éppen így és ezáltal váltak igazán szabad és felvilágosult emberekké.

Júdásnak a Jézus Krisztussal való szembefordulását csak úgy érthetjük meg helyesen, ha azt látjuk, hogy a Sátán ment belé Júdásba és a Sátán fordította őt teljesen Jézussal szembe. Azt a rettenetes valóságot, hogy egy a tizenkettő közül árulta el Jézust, csak úgy tudjuk megérteni, hogyha ebben a tényben a Sátán Isten-ellenes munkájának az időleges győzelmét látjuk. A Sátán munkája által felismerte Júdás, hogy Jézus Krisztusban az az Isten van jelen, aki merőben más, mint az ember, és akit a bűnös ember csak úgy fogadhat el, ha teljesen feláldozza önmagát. Csak a Sátán munkája által láthatta és látta Júdás Jézust egy olyan ellenségnek, aki az ő eddigi életére tör, aki meg akarja hódítani őt és mássá akarja tenni az ő életét. Így és ez által a felismerés által tudott szembefordulni annyira Jézussal, hogy most már mindenáron szolgálatába akart állni azoknak, akik meg akarják semmisíteni és félre akarják állítani Jézust. Az a tény, hogy Júdás harminc ezüstpénzt kapott Jézus átadásáért, még nem magyarázza meg árulásának igazi okát. Hisz nem volt ez számára életszükséglet, mivel a tanítványok pénze is nála volt, hisz ő volt ennek a kis közösségnek a pénztárosa. A Jézus Krisztussal való ilyen méretű teljes szembefordulás, amilyen a Júdás életében ment végbe, csak a Sátán munkájából érthető meg.

A főpapok és a nép vezetőinek a magatartásából az is látszik, hogy örömmel fogadták annak az embernek a szolgálatát, aki a Sátán sugallatára átadja nekik Jézust. Ez a részükről való örvendezés is csak úgy magyarázható, ha tudjuk, hogy ők is valamilyen módon a Sátán eszközei voltak.

A 6. vers szerint Júdás megígérte, "hogy keres jó alkalmat, hogy Jézust nekik kezükbe adja zenebona nélkül". Ez a vers azt mutatja, hogy azok, akik a Sátán szolgálatában állnak, nem képesek egyenesen fellépni, hanem titokban szeretnek munkálkodni. Az írás ezzel a kifejezéssel a bűn alattomos voltát juttatja kifejezésre. A bűn sosem meri nyíltan vállalni azt, amit tesz, hanem igyekszik észrevétlenül és személytelenül cselekedni, esetleg bizonyos ürügyet keres alattomos cselekvésének indoklására.

A Júdás árulásának történetéből nemcsak az emberi bűnt ismerjük meg, hanem megismerjük Jézus Krisztusnak az igazi természetét is, mely szöges ellentétben áll a bűn lényegével. Jézus Krisztusban áll előttünk az Isten iránti tökéletes engedelmesség és az embertársak iránti teljes szeretet. Jézus szenvedését az is tovább növelte, hogy éppen az ő szűkebb tanítványai köréből adódott egy, aki képes volt szembefordulni vele.

A Júdás kérdését nem érthetjük meg a 22-23. versek nélkül, melyeket hozzávettünk az alapigéhez. Ebben a két versben egy látszólagos ellentmondás áll előttünk. Az egyik oldalon: "Az Embernek fia elmegy, amint elvezgettetett"; a másik oldalon: "de jaj annak az embernek, aki által elárul-

nem látunk, ha nem szeretjük testvéreinket, akiket látunk (Jn 4, 20). Ez rendjén is lenne, s Jézus utal arra, hogy a szegények mindig a tanítványokkal lesznek s jót tenni velük állandó kötelesség (14,7a). De azt Jézus sohasem mondta, hogy őt kizárólagosan csak az embertársban lehet szeretni. Vigyáznunk kell, mert hitünk és szeretetünk könnyen egy sivár pragmatizmusba merevedhet, és könnyen feloldódhat egy etikai aktivizmusba, ha nem találjuk meg a Jézusnak való szolgálat amaz idejét, amikor ezt kell tenni. Jézus azért inti le a tanítványokat - hagyjatok békét neki, miért bántjátok őt? -, mert nem értették meg az asszony cselekedetének idői jelentőségét. Most ezt kell tenni és nem a szegényekkel törődni. Hasonlóképpen vagy-vagy kérdésként jelentkezik ez a Mária-Márta történetben is. Márta diakóniájával szemben Mária azért választotta a jobbik részt, mert ott és akkor Jézust hallgatni mindennél fontosabb volt. Végső fokon a templomi istentiszteletnek és az élet istentiszteletének a különbségéről van szó. Van idő, amikor ünnepi istentiszteletünk, imádságunk, Isten dicsőítése fontosabb, mint a társadalmi segítség ügye. Természetesen ez nem mentesít a legkisebb testvérnek végzendő szolgálattól, hanem éppen kötelez arra.

3. Az asszony tette egyéni hitvallás. A virágvasárnapi sokaság együtt kiáltja: Áldott a király, aki jön az Úr nevében (Lk 19,38). De a tömegben lehet hangosan kiáltani vagy óvatosan, halkán mormolni az imádságot, de lehet hallgatni is. Vagy zúgolódni - úgysem hallszik. De van úgy, hogy a Krisztushoz és az ő testéhez, az egyházhoz való tartozásomat személyesen kell kifejeznem, nem vegyülhetek el a sokaságban. Hitvallásom, krédóm azt jelenti: felismerem, hogy Jézus a Krisztus, hogy ő a felkent király, hogy ő az élet Ura, az én életémé is. Pál apostol hitvallása szerint Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére, aki előtt minden térdnek meg kell hajolnia (Fil 2,10-11). Ezt most ez az asszony személyes hitvallásban fejezi ki. Azokra a hitvallókra kell itt gondolnunk, akik családi házukat hagyták az egyházra, hogy abból imatermet alakítsanak, akik egyszerű kis terítőket hímezttek az úrasztalra, vagy arra a 200 lelkes gyülekezetünkre, ahol családonként 2000 lejt adományoztak templomuk javítására.

Ezt a hitvallást egy olyan asszony teszi, akinek nevét nem ismerjük, de akinek Krisztus iránti hitvallását a tanúk az egész világon evangéliumként fogják hirdetni. Ennek az asszonynak ez a néma és névtelen tette Isten előtt és a gyülekezetek előtt az odaadó szeretet hitvallása.

4. Miközben ez az asszony megkeni a Jézus fejét, vállalja a megfeszített és feltámadott Jézus Krisztussal való közösséget. Az asszony ezzel a tetteivel felkent királynak ismerte el Jézus Krisztust, de maga Jézus úgy értékeli ezt a tettet, mint amely temetésére nézve történt. Jézus királyságát halála sem semmisíti meg. Ezt ismerte fel ez az asszony. Ő a hit erejével ráérezett arra, hogy csak úgy lehet részese Jézus Krisztus királyságának, ha ezt a maga életére nézve elismeri. Miként Péternek is csak úgy volt köze Jézushoz, ha engedte, hogy megmossa a lábát (Jn 13,8-9), úgy ez az asszony is egy egészen személyes cselekedettel akarta Jézushoz kötni az életét. Jézus szolgálatunkat, vagyonunkat, egész életünket igényli. Nekünk keresnünk kell az alkalmakat, a kis és nagy tettek hitvalló lehetőségeit, hogy magunkat átadjuk neki s elmondhassuk: nemcsak országodnak polgárai vagyunk, hanem te vagy a királyunk, és mi magunkat elkötelezzük a te szolgálatodra és a te dicsőítésedre. Ámen.

ellen, hogy a Sátán belénk költözzék? Már láttuk, hogy a magunk erejéből nem vagyunk képesek megszabadulni a Sátán hatalmától, de a Szentírásból azt olvassuk, hogy Jézus Krisztus már működésének a kezdetén megkísértése alkalmával vissza tudta verni a Sátán háromszori támadását és az Isten Igéjének erejével le tudta győzni a kísértést. János apostol levelében azt olvassuk, hogy Jézus Krisztus azért jött, hogy az ördög munkáit lerontsa (1Jn 3,8). Számunkra az ördög elleni harc csak úgy sikerül, ha annyira a Jézus uralma alá helyezzük magunkat, hogy nem tud belénk férkőzni a Sátán. A Jézus Krisztussal való személyes életközösség az, amely nekünk is erőt ad a Sátán legyőzésére és arra, hogy ellenálljunk minden olyan érzésnek, amely által megtagadjuk és eláruljuk Jézust. El kell fogadnunk a Jézus tökéletes szeretetét, hogy ezáltal mi is annyira tudjuk szeretni Jézust, hogy ez a szeretet kizárja az ő megtagadását és elárulását. Ámen.

,

Húsvét

Borbáth Dániel

Élő reménység

Alapige: 1Péter 1,3-7

Bibliavias: Efézus 1,12-23

Ma nemcsak az igehirdetők, hanem a gyülekezet minden tagja lelkéből fel kell hogy csendüljön az örvendezés és magasztalás. Ezért van húsvét ünnepe. Tanuljuk meg az igazi húsvéti gondolkozást. Ha mi is megfáradtunk, mint az öregedő Péter, ha bukunk, mint ő, ha megejt a hitetlenség kísértése és a félelem, mint a Golgota felé menő Pétert, mégse legyünk panaszkodó, helytelenül gondolkozó és beszélő keresztyének, hanem legyünk Isten nagy tetteit látó, örvendező keresztyének. Ekkor a hit megerősödik szívünkben, hála és öröm tölt be úgy, hogy reménységgel telve mondhatjuk az Istent dicsőítő szavakat: "Áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újonnan szült minket élő reménységre, Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által."

Élő reménységre újjászületett ember! Ez a húsvéti hívó lélek! Remény! Mennyire szívünk kívánt válasza. Hisz erre vágyunk. Ez éltet. Amilyen régi az ember, olyan régi a reménység, mert remény nélkül nem lehet igazán élni, csak tengődni. A remény jelképét is megalkotta az ember. Ez az ércszigony, mely azt fejezi ki, hogy a remény a célba még nem érkezett embert biztonsággal tartja. Ha a hajónak sikerül kivetnie a biztos talajba az ércszigonyt, akkor a hajóban levők reménykedhetnek, hogy nemsokára partot érnek.

A célt elérve biztonsággal mondhatják: Van remény! Kincset ér ez a mondat a nagybeteg ágyánál vagy az eltévedt vándor útkeresésében! A remény új életet, új lendületet ad a küzdelmek napjaiban. Vigyázzunk, nem minden remény ilyen. Van csalfa és vak remény is. De Jézus Krisztus feltámadása az igaz és biztos reménység alapja.

Péter ezt látva hirdeti a hit biztonságát és diadalát: "Újonnan szült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által". Ez az isteni tett állandó éltető erő és biztonságot ajándékozó biztatás, mely igazi lendületet ad további életküzdelmünkben.

Krisztus feltámadása azért ad reményt, mert tulajdonképpen a bűn legyőzését jelenti. Annak ártó hatalmát törte meg, ami életünket teljesen tönkreteszi. Krisztus feltámadása nemcsak azt jelenti, hogy megjelent tanítványai között, hogy beszélt velük, vigasztalta őket és útmutatásokat adott, hanem azt is, hogy a Feltámadott személyében közöttünk van az új élet. Új világ hajnala támadt fel számunkra. Ebben a világban, jóllehet még itt van a bűn és a halál, jóllehet láthatjuk még munkájukat, már megjelent az új ember is, az újjászületett és reménységben élő ember, aki biztos abban, hogy a hatalom a végső órában nem a bűné és nem a halálé, hanem azé, aki feltámadott a halálból.

Megfigyelhettük, hogy amikor hajnalban felkél a nap, nemcsak a nap tündöklök fénylő pompájában, hanem az egész teremtett mindenség megmozdul. Fény sugárzik még az erdők sötétjében is. A nap sugara megérinti a virágok zárt kelyheit, és megindul a virágban is, mint minden más élő lényben az élet. Krisztus feltámadásakor nemcsak az ő isteni dicsőségének teljessége ragyogott diadalmasan, hanem feltámadásának ereje az emberi élet mélyéig hatott. Az elesett bűnös emberek szíve kitérült. Új életük kezdődött a hitben. A Feltámadott Krisztus befolyásolta gondolatainkat, érzéseinket és így tetteinket is. Bár körülöttünk még hatott a bűn, betegség és

a földi bajok ezernyi gondja, de már volt új szív, már volt új igazi reménység. Ez az újjászületett ember. Az újjászületés képe nagyon sokat fejez ki. Először is azt az érvendentes üzenetet tartalmazza, hogy van egy új, egy egészen más életem, mely jobb, igazibb, mint az előbbi. De ezt az életet nem én szereztem. Ezért én nem tehettem semmit, éppen úgy, mint a földi életemért sem. Azt az én hozzájárulásom nélkül szüleimnek köszönhetem. Az adta életemet, aki szült. Életem tiszta ajándék. Éppen így az újjászületett élet is az. Teljesen Isten műve és ajándéka. Krisztus feltámadása nemcsak sorsfordító esemény a világ történetében, hanem az én személyes bűnös életem történetében is az. Mind a világ, mind az én életemet legmélyebben meghatározó, döntő esemény. Ajándékként kapom új életemet. Nem a bűn terhel, hanem a kegyelem emel. Lehet új életet kezdeni a Feltámadott ereje, hatalma és kegyelme által.

Figyeljük meg jól textusunk szavait. Ennek az új életnek központjában a reménység van. Ez az új élet csupa reménység. Milyen reménységet jelent számunkra az, hogy látjuk Krisztus feltámadása óta az ő bizonyágtevőit és hitet terjesztő eredményes szolgálatukat. Mennyi pogányság, bűn tűnt így el! Ma már sokan el sem tudják képzelni, hogy egyáltalán lehetne élni Krisztus nélkül. Milyen reménytelen lenne ez! De milyen igazi remény, ha ezt a hatalmas sereget látjuk, kik Krisztus feltámadása által új emberként élnek és szolgálnak, misszionálnak és gyógyítanak szerte a világon. De a hit azt is felismeri, hogy mindezek mögött Isten örök szeretete és végtelen irgalmassága van. Ez a szerető, jóságos Atya támasztotta fel szent Fiát. A végtelen hatalmú szent Isten diadalmaskodott szeretet által bűnön és halálon. Ez a szeretet mint irgalmas lehajlás mindig győz ott, ahol az emberi élet egészen reménytelenül vergődik.

Tudatosítsátok most, kedves testvéreim, a szép húsvéti neveteket: élő reménység gyermekei vagyunk! Tudatosítsátok e tényt: engem és az egész világot örök szerelemmel szeret az Úr! Mi ennek a biztos, látható záloga? Krisztus feltámadása! Vesd ezt az erős szigonyt húsvét ünnepén mint élő reménységet Isten kegyelmének biztos talajába, az irgalmasság országának bizonyosságába. Partra szállhatsz, miként egyik hívő énekünk mondja: "Kiköthetek a biztos parton ott." Igen, akkor, ha földi munka. baj mind elfogyott, akkor közel az Úrhoz hangzik énekünk.

Isten népének az életében a reménység biztonságot és bizonyosságot, a jó és az igaz győzelmének lehetőségét jelentette és jelenti. Ezért bizton hajthatta álomra fejét, s biztonságot érezve munkálkodhatott nappal. E remény türelmet adott a kedvezőtlen dolgok közt. Békességet árasztott a szívbe ott, ahol tombolt és dühöngött a bűn. A húsvéti hit reménysége neked is ezt a biztonságot és türelmet, ezt a békét és győzelemt adja. Győzni fog az igazság és jóság, győzni fog a szeretet, mert Istené a hatalom. Ez a biztonság legyen szívedben, amikor saját halálodra gondolsz. Újjászületett étellel erre is kell tekintenünk, erre is kell készülnünk. De a halál árnyékának völgyében is zendüljön énekünk:

Jézus ölébe bizton hajtom fejem le én,
abban találok üdvöm, ha nyugszom kebelén.

Itt csendesen bevárom, az éj míg elhalad
míg túl az arany partnál fénylőn felkél a nap.

A keresztyén élet reménysége ajándékozta a türelmes helytállást. Ez a magunk helyén a hűséges szeretetszolgálat, a boldog istentisztelet, a buzgó imádság és az alkotó élet. A szigonyt kivetjük, bizton megérkezünk, de közben nem tétlenkedve élünk. Megváltónkban nyilvánvalóvá lett, hogy az örök isteni szeretet legyőzhetetlen.

Mindaz, amit most elmondottunk, alapigénk egy kifejezésével kapcsolatos. Az apostol a mennyben fenntartott örökségről szól. Ez reménységünk tárgya. Krisztus feltámadása ugyanis ezt az örökséget szerezte meg nekünk. Jelzői ennek az örökségnek: romolhatatlan, szeplőtelen, hervadhatatlan. Mindnyáján örököltünk szüleinktől vagy más rokonunktól. Igazán hálásan hordozzuk azokat az örökölt szellemi kincseket vagy anyagi javakat, melyek az életben nekünk sokat segítettek. Van örökségünk azonban a mennyben! Nem romlik el, nem szennyeződhet be, nem hervad el. A Feltámadott Úrral való

élő szeretetközösség ez. Ez az ő országa, melyben igazság, szeretet és béke uralkodik. A Feltámadott kegyelméből ott vagyunk igazán otthon, annak vagyunk jogos polgárai. Boldog hozsannát zeng ott az örvendező, megváltott, örökké élő sereg. Ennek előtere a mi mostani gyülekezeti életünk, ahol szól az Ige, zeng a zsoltár és hangzik az ima. Amilyen drága nekünk ez az istentisztelet, éppen olyan diadalmas lesz a feltámadott Főpapunk érdemében, szeretetében és hatalmában a mennyei istentiszteletben való részesedésünk is. Van örökség, melyben nem lesz bűn és fájdalom, elválás és halál, hanem van valóban új élet és örök üdvösség. Ez készen vár minket!

Alapigénk utolsó versei arról világosítanak fel, hogy ámbár készen vár ez az örökség, itt a földön érhetnek próbák és kísértések, melyek szomorúsággal töltenek el. Így van. Istennek tetszett, hogy még ezek közt hagyjon egy ideig bennünket. Az örvendezés mellett lehet még szomorúság is a szívünkben. Ezt Istentől hittel fogadjuk el. Bölcsessége nagyobb, mint a mi okoskodásunk és vágyunk. A múlt évszázadok keresztyénei közül is a legjobbak szenvedték a legnagyobb próbákat. A templomot szerető, imádkozó lélek kapta a legmélyebb gyászt, a legsúlyosabb betegséget és ezernyi más bajt. Péter megerősít, amikor a tűzben kipróbált aranyról szóló képet állítja elénk. Az igazi aranyat, ami valódi érték, kipróbálják. Az igazi aranyak nem árt a tűz. Így szól az apostol a mi kipróbált hitünkről is. A szenvedések tűzében kipróbált hit Isten gyermekeinek igazi hite. Ez dicséretre, tisztességre és dicsőségre méltó akkor, mikor a feltámadott Jézus Krisztus megjelenik. Látjátok, milyen az igaz hit? Mi hit által idévzülünk, hit által élünk igaz életet itt a földön a gyülekezetünkben. Nem egyszerű, nem kis dolog a hit, hanem mennyei örökségünket átvevő erőnk. Azzal érünk majd a végső napra! Húsvétkor ezt a hitünket kell megvizsgálnunk. Hitünk megpróbáltatását hálával és engedelmisséggel kell fogadnunk. A hívó a próbák közt is helyén marad. Szolgál itt a földön. Nem vonul el, nem zárkózik el mások elől, hanem szeret és segít. Mi segít erre bennünket? A Krisztus feltámadásában kapott reménységünk. Legyen ez valóban élő reménység, s akkor a tűz által kipróbált hitünk ama napon majd diadalmaskodik.

Aki így hisz és szeret, annak bizodalma van az ítélet napjában. A világtörténelem legnagyobb napja lesz az, mikor Jézus Krisztus megjelenik az ég felhőiben ítélni élőket és holtakat. Meglátjátok őt mindenképpen, még azok is, akik átalszegeztek. Akik tűzben kipróbált hitűek, Péterrel akkor is megvallják: "Áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újonnan szült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által." Ámen.

Csiha Kálmán

Tamás

Alapige: János 20, 24-31

Bibliaalvasás: János 20, 19-25

Amikor az Úr Jézus megjelent a bezárt ajtók mögött ülő tanítványoknak, amaz első húsvét első estéjén, akkor Tamás nem volt ott. Ott kellett volna pedig lennie. De Tamás lekéste azt az alkalmat. Ki tudja, merre járt? Ki tudja, mi ingott meg a lelkében, amikor látta vért verejtékeznit az Úr Jézust, amikor látta keresztre feszítve s hallotta szavát, hogy elvégeztetett? Ki tudja, hogy mi ingott meg a Tamás lelkében s miért nem volt ott azon az első alkalmon, amikor megjelent az Úr Jézus a tanítványoknak? Elfelejtette az Úr Jézus szavát: harmadnapra feltámadok. Valahogy kiszakadt a közösségből. Ki tudja, merre járt Tamás? Nem volt ott éppen abban az órában, amikor ott kellett volna lennie.

Mennyi mindenről lekésünk mi is. A mi életünkben is vannak alkalmak, percek, amikor ott kellene hogy legyünk. És sokszor elkésünk és örökre elkésünk vele.

Emlékszem, egyszer diákkoromban Váradon mentem át egy havas téli napon a hídon. A híd végénél egy falusi ember koldult. Nem nézett ki koldusnak, ki tudja, mire kellett, talán orvosságra? Sírva mondta magában: nem adnak,

senki sem ad. Mire visszafordultam az utcasarokról, amire megkerestem a pénzemem, mert valami azt mondta bennem, hogy mégis adni kellene, már nem találtam ott. Ki tudja, mi lett vele? Ki tudja, hova ment, örökre csalódba az emberi jószágban? Azóta hiába keresném, sohasem találnám meg azt az embert, azt az arcot és azt a pillanatot. El lehet kélni a segítséget is, el lehet kélni a szeretetet is. Vannak pillanatok, amelyekről örökre lekés-hetünk.

Ismertem egy embert Aradon, akinek évtizedekig az nyomta gyógyíthatatlanul a lelkét, hogy az édesapja üzent utána, hogy jöjjön haza, mert nagy beteg, de ő előbb elment egy moziba, mert jó filmet adtak. Amikor a film után érkezett a szüleikhez, az apja már meghalt. Soha nem tudta megbocsá-tani magának. Elkésett egy pillanatot.

Igy lehet elkésni a Jézus Krisztussal való találkozást is. Így lehet elkésni az életünkben sok drága alkalmat, miként elkésett Tamás. Ki tudja, merre járt? Ki tudja, hol vélte feltalálni azt a békességet, amit mégsem talált meg? Ki tudja, hol vélte feltalálni az örömet, ami helyett csak a bánat maradt a szívében? Elkéste a Jézussal, a feltámadott Jézussal való találkozást.

Te vajon nem késted-e el? Vajon neked, nekem nem volt-e az életünkben sok alkalom, amikor vele kellett volna találkozunk és helyette találkoztunk a bánattal, szembementünk a kétségbeeséssel, kezét fogtunk a gyűlölettel, a halállal, és nem találkoztunk vele. Kiszakadtunk egy közösségből, egy szerető szívnek a vonzásából. Kiszakadtunk sokszor a gyülekezet közösségből is, másfelé jártunk. Nem lettünk boldogabbak vele, de elkés-tünk sok drága megismételhetetlen találkozást.

Milyen szegény lehetett Tamás, amikor jött és a többiek boldogan mondták neki: láttuk az Urat. Mennyi öröm ragyoghatott a többinek a szemében, mennyi bizalom a szívében, hogy megváltozott körülöttük minden. Ott élt bennük, amit Jézus hozott, amit azon az első estén mondott: békesség néktek.

És Tamás nem tudott mást válaszolni, mint hogy szomorúan, őszintén, de keserűen azt mondta nekik: "ha nem látom az ő kezein a szegek helyeit és be nem bocsátom ujjaimat a szegek helyébe és az én kezemet be nem bocsátom az ő oldalába, semmiképpen el nem hiszem".

Nem volt gonosz ember Tamás. Nem volt Krisztus-tagadó sem Tamás. Csak valami hiányzott az életéből, ami boldog emberre tehetne volna. A feltámadott Jézusban való hit hiányzott az életéből. És nem tudom, hogy te hogy vagy. Sok ember van, aki nem rossz, nem gonosz ember, nem is Krisztust tagadó ember, de valami hiányzik az életéből, hiányzik az, ami boldog emberre tehetné, ami igazán keresztyénné tehetné, ami Jézussal járóvá tehetné. A feltámadott Jézusban és az általa kapott örök életben való hit hiányzott életéből.

Vajon nálad megvan ez? Vagy olyan vagy, mint Tamás, akiben nem volt semmi rosszaság sem, semmi Krisztus-ellenesség sem, csak valami nagy bánat, valami nagy keserűség, valami nagy üres és fájó sötétség a szíve helyén, és egy keserűen kibuggyanó mondat: "semmiképpen el nem hiszem".

De aztán nyolc nap múlva ismét együtt voltak. Ez a nyolc nap volt Tamás büntetése, nyolc keserves nap, amíg semmiképpen el nem hitte. Mert mindig úgy van, hogy a hitetlenségünkkel önmagunkat büntetjük meg. Nyolc napig, nyolc évig, nyolcvan évig, amíg semmiképpen el nem hiszed. Addig az az idő a te büntetésed, a te kálváriád, a te Canossa-járásod, amíg ott van szívedben az a keserű mondat: "amíg nem látom, semmiképpen el nem hiszem". Nyolc keserves nap a feltámadt Krisztus nélkül, az örök élet hite nélkül. Vagy nyolc év, vagy nyolcvan év sokak életében. De milyen keserves lehet, amikor lehetne másképpen is élni, amikor lehetne reménykedni is, örvendezni is, énekelni is, akkor keserű könnyhullatással járni a sötétségben.

Milyen dőre dolog csak abban hinni, amit lát az ember! Hisz nem látjuk a gondolatainkat sem, az élettársad szívét sem, mégis bízol benne, reméled, hogy veled lesz. Lehet, hogy hitvesedet elsodorja tőled száz kilométeres távolságokba az élet vagy egy betegség, és lehet, hogy nélküle kell élned, elválva tőle egy évig, két évig, tíz évig, és akkor is hiszed, hogy szeret, akkor is hiszed, hogy vár, pedig nem látod még a testét sem, nemhogy a lel-

két.

Ó, de szegény az ember, aki csak abban hisz, amit testi szemeivel tud látni. Hisz még a fizikusok is azt mondják, hogy az anyag végső titka láthatatlan. Az anyag is eltűnhet a csak testileg látó szem elől, már abból is csak az marad, amit nem látunk, de amiben hiszünk.

Hát még Jézusnál! Milyen mélyen van az a Tamás, aki csak azt akarja hinni, amit lát. És milyen jó hozzá Jézus, aki lehajol ebbe a mélységbe is. És utána Jézus, és úgy rendezzi, hogy találkozzanak.

A tanítványok nem azt mondják, hogy ne gyere közénk, Tamás. Érezték, hogy ez a Tamás beteg, ezért ide kell hívni, Jézus elé kell vinni, hogy ismerje meg a feltámadott Urat. Mert utána kell mennünk a Tamásoknak. Értékesebb egy hitetlen, de őszinte ember, mint egy képmutató hívó. Az imánk is őszinte kell hogy legyen, még ha támási is, mert az őszinte imára felel az Úr.

Amikor újra együtt voltak, megjelent Jézus: "Beméne Jézus, és megáll a közepén, és monda, békesség néktek". Milyen jó, hogy bent voltak mind, nemcsak a házban, hanem a Krisztus szeretetében is. Milyen jó, hogy mi is bent vagyunk nemcsak a templomban, a Krisztus szeretetében is. Milyen jó, hogy van egy ilyen "ismét" Krisztusnál, amikor "ismét" utánamegy a tanítványoknak, amikor Tamás kedvéért megismétli az azelőtt egy héttel történt dolgokat: "Békesség néktek."

Hozzád is ismét így szól.

Akkor azt mondja Tamásnak: "Hozd ide a te ujjadat, és nézd meg az én kezeimet, és hozd ide a te kezedet, és bocsásd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívó. Felele Tamás és monda néki: Én Uram és én Istenem."

Mennyi minden lehetett a Tamás felelete mögött, hisz rádöbent arra, hogy Jézus ugyanazokkal a szavakkal mondja neki, hogy hozd ide a te ujjadat és bocsásd az én oldalamba, amikkel ő kételkedett: semmiképpen el nem hiszem.

Tamásnak a szívébe nyilalhatott, hogy amikor ő a fejét rázta és kételkedett, amikor ő azt mondta, hogy semmiképpen el nem hiszi, akkor is ott volt Jézus, akkor is hallotta őt Jézus. Mert ugyanazokkal a szavakkal mondja neki.

Neked belenyilallott-é már a szívedbe, hogy amikor semmiképpen el nem hitted, vagy amikor talán káromoltad, bántottad, vagy amikor messze voltál tőle ugyan lélekben és úgy beszéltél, akkor is ott volt Jézus? Éppen úgy ott volt, mint most is a templomban; éppen úgy ott volt, mint tegnap az úrvacsoravételkor. Amikor késerűen ráztad a fejed és úgy mondtad: semmiképpen el nem hiszem, akkor is ott volt, mint életed legszebb pillanatában.

Ez mozgathatta meg Tamás szívét, amikor leborult és azt mondta: "Én Uram és én Istenem." Mert az úgy van, hogy egyszer mindenkinek le kell borulnia Jézus előtt. Lehet fiatalon, lehet öregén, lehet egészségesen, akkor, amikor jól van dolgod, vagy ha nem, akkor majd egyszer összetörten, betegen, halálfélelemben. Lehet, hogy az utolsó órán, hogy az utolsó ítéleten, de egyszer mindenkinek le kell borulnia Jézus előtt. És jó annak, aki le tud borulni idejében, aki el tudja mondani: "Én Uram és én Istenem."

Tamásnak már nincs szüksége arra, hogy lássa Jézus sebeit, hogy megtapogassa azokat. Már nem akarja megtapogatni, már elég neki a Jézus szava, már rájön arra, hogy az ujj érintésénél többet ér a Szentlélek érintése, hogy a szem látásánál többet ér a szív látása. Jézus ránéz erre a megváltozott Tamásra, és azt mondja, talán egy kicsi fájdalommal a szavában: "mivelhogy láttál engem, Tamás, hittél".

De ha nem láttál volna, akkor nem hittél volna, Tamás? "De boldogok, akik nem látnak és hisznek." Minden vonatkozásban azok a boldogok, akik nem látják élettársuk szívét, de hisznek benne. Boldogok azok, akik nem látják Jézust testileg, de hisznek benne, mert mindenkinek külön-külön nem jelenhet meg az Úr. De akinek kinyílik a szíve, akik a hitükkel látják őt és az életükkel láthatják őt, azok a boldogok. Milyen jó lenne, ha látnánk mind de mind a szívünkkel. Tovább segít bennünket ez az Ige: "Boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják."

Ne a testi szemedet tisztogasd, hogy megláthasd a te Jézusodat, és ne a testi látás bizonyosságát keressed, hogy higgy az örök életben! Itt

belül kell hogy megtisztuljon valami ahhoz, hogy meglássuk őt az életünkben, és hogy egyidejűleg meglássuk az örök élet valóságát is.

Talán erre vonatkozik az Ige, ahogy tovább beszél: "Sok más jelt is művelt ugyan Jézus a tanítványai előtt, amelyek nincsenek megírva ebben a könyvben. Ezek pedig azért írtak meg, hogy higgyétek, hogy Jézus Krisztus az Istennek Fia, és hogy ezt hívén, életetek legyen az Ő nevében." Sok más jelt is művelt Jézus, amik itt nincsenek megírva, amik örök feledésbe mentek. Csak ott a tanítványok szívében voltak felírva. Sok más jelt művelt azóta is Jézus, amelyek nincsenek megírva egyetlen könyvben sem, de talán fel vannak írva a te szívedbe. Talán tettei, talán megjelenése, talán az ő "Békesség néktek" köszöntése fel van írva a te lelked lapjaira. Sok más jelt is művelt Jézus, amik nincsenek megírva ebben a könyvben, de amik sok élet regényében ott vannak megírva szívében lapjain.

És szól tovább az Ige: "Ezek pedig azért írtak meg, hogy higgyétek, hogy Jézus Krisztus az Istennek Fia, és ezt hívén, életetek legyen az Ő nevében."

Ezt azért írta le reszkető öreg kezével a nyolcvan évet is eltöltött apostol, amikor megírta az evangéliumát, vagy azért diktálta le tanítványainak, hogyha ő már nem látott írni, mert sok ezer évre előre gondolt, mert emberekre gondolt, akik olyanok lesznek, mint Tamás, akik nem fognak ugyan gonosz lélekkel járni, de valami hiányzik az életükből és ezért keserűen és szomorú szívvel járnak. János apostol előre azokra az emberekre gondolt, akik az örök élet reménysége nélkül és megváltás nélkül tusakodnak életükben. És ezeket azért írta le vagy íratta le az öreg János apostol, hogy legyen belőle neked is, nekem is évezredekbe kiáltó szó, annak érdekében, hogy mi is higgyünk Jézusban. És hogy azok közé tartozunk, akikről azt mondja Jézus: "Boldogok, akik nem látnak és hisznek." Boldogok, mert látnak a szívükkel, mert látnak a hitükkel, mert találkoztak feltámadott Urukkal. Ezek azért írtak meg a te számodra és az én számomra, a te gyermeked és az én unokám számára, a mi népünknek és minden népeknek és az egyetemes anyaszentegyházunknak, hogy ne vesszünk el, hogy higgyünk őbenne, hogy életünk legyen az ő nevében ezen a földön is és majd az örök életben is. Ámen.

Günther Dehn

Feltámadás

Alapige: János 11,25

Bibliolvasás: János 11,21-45

Ez a szó az emberiség halottasházában hangzott. Ez a szó messze túlcsendült annak a jelennek a szűk keretei fölött, melyben először elhangzott; jóval túlcsendült egy elhunytért szomorkodó fölött, aki e szavakat akkor csodálkozással és álmélkodással hallgatta. Ez a szó halálunk és életünk fölött mondatott. Ez az örök békesség szava az átok ellen, mely az általunk folytatott életet beburkolja, s amelyről Augustinus azt mondotta, hogy ő nem tudja, vajon haldokló élet vagy élő halál-e. Ez az isteni győzelem szava, húsvéti szó. Evangélium, az egész élet újjászületéséről a világhoz intézett örömmüzenet.

De halljuk mi ezt a szót? Nyitva van fülünk? Valóban eléggé éberek vagyunk, hogy e hangokat meghalljuk? Különösek, gyakran barátságtalanok vagyunk. Életünk zaklatott és megrendítő. Feltámadás halálunk és életünk felett. Ez a szó nem hallszik az este alvó csendjében, sem a dél mély nyugodalmában, sem az élet csendes, egyenletes poroszkálásában. De hallszik korán reggel, amikor a világosság és a sötétség harcolnak egymással, azokban az órákban, melyeket Pál így jellemez: Az éjszaka elmúlt, a reggel hajnalodik. Hallszik életünk szükségében és zaklatottságában, amikor megijedve kitekintést keresünk egy másik világból érkező szabadító hangzás után. S ha ezek a jelek eltalálják lelkünket, akkor, csak akkor hallottuk meg igazán e szavakat.

De most természetesen tudnunk kell: ez a mi élethelyzetünk. Mi nem

halljuk ezeket a szavakat.

Igen, nem értjük a feltámadást a halál láttán, vagyis egy nyomorúság láttán, amely mégis, úgyszólván mégis feltámadás után kiált. Újból és újból a Márta szerepében találjuk magunkat, aki ezeket a szavakat hallja: "A te testvéred fel fog támadni." "Igen, Uram - tudom - az utolsó ítélet napján, a halottak feltámadásakor." Hallotta? Semmit sem hallott. Nem hallott semmi többet a régi magától értetődő vallásos bölcsességnél. Mire jó ez neki? Ha olyan maradt, mint amilyen, kábult, hitetlen, miközben mellette áll maga Jézus, aki a feltámadás és az élet. És nem hallottuk ezt mi is halottasszobában vagy a síroknál? Ott is hallottuk: feltámadás; de nem éreztük, hogy itt egy hang a síron túlról hangzik, hogy itt megsemmisítő csapás irányult az ellenség, az öldöklő halál ellen. Igen: feltámadás - amiről keresztyén temetéseken beszélni szoktak. Ez talán számunkra egy pillanatig olyannak tetszett, mintha ott a láthatár peremén egy gyenge fény akarna felbukkanni. Azt gondoltuk: mégiscsak szép dolog, ha valakinek reménye van. Ennél többet és többre nem gondoltunk. Igen, túlságosan is igen hozzászoktunk a halálhoz. Olyan gyakran mondogatjuk: a halál a legtermészetesebb esemény ezen a világon. Ez az egyetlen általános, közös emberi sors, amelyet senki sem kerülhet el. Régóta megalkudtunk a halállal. A halált barátként, megváltóként, az emberiség fájdalma fölött együtt szenvedő könyörülőként tartjuk számon. Kiszépitgettük és elfinomítottuk. Többé nem teremtünk semmi lázadást és harcos szellemet ellene. A meghalni muszály természetellenességéről, esztelenségéről, átkárról és nyomorúságáról többé semmi megjegyzést sem teszünk. Hogyan is akarhatnánk akkor a megváltás kiáltását megérteni: "Én vagyok a feltámadás." A legjobb esetben is csak egy elgyengített visszhangot kelt a fülünkben, egy halvány remény bukkan fel, egy pusztaság látszat. Az isteni nap műfényévé változott.

És ha már a feltámadásból a halál láttára többet nem érthetünk meg, hogyan lehetne az életünk itt a földön lehetséges. Az élet, a mi életünk. Munkálkodásunk és törekvésünk, növényeink és fáink, élvezetünk és együtt örvendezésünk. Ó, a szép, üdvös élet! Ismerjük az életöröm ujjongó kiáltását a költő - Richarda Nuch - szájából: "Ó, élet, ó, szépség, ó, élet, ó, szépség." Nem talál ez is visszhangra lelkünkben? Hogyan üdvözli a fiatalság az életet, és minden kiábrándulás ellenére hogy fogózik bele az öregkor kapaszkodó, gyenge szerveivel. Műve öntudatától vezérelve milyen magabiztosan áll a munkálkodó és alkotó ember az idő zúgó áradatában. De most idegenül, fenyegetően, gyakran ellenségesen minden életörömünkbe belecsendül: "Én vagyok a feltámadás. Én." Bárki lett légyen is, kicsoda ez az Én, aki itt velünk szembehelezkedni merészel? Mit szólhatunk az itt emelt igényhez? Talán egyszer, talán közelebből így védekezünk: De mi mégsem vagyunk olyan életrajongók, mint ahogy a költő áradozik. Mi éppenséggel nem gyűjtünk rá a lét magasztalásáról szóló dicsőítő énekekre. Ez talán egyszer korábban megtörtént, de mégis manapság: teljesen lehetetlen. Valóban olyan nehéz, olyan sötét árnyak fekszenek mindnyájunkon, melyeket egy gyors kézmozdulattal nem tudunk elriasztani. Életörömünk hangjai elpárologtak, nagymértékben elsikkadtak. Többé már nem tudunk olyan örvendően, olyan biztosan, olyan gyermekien, olyan hívően viszonyulni az élethez, mint ahogy más korszakokban képesek voltak erre. De mégis, életünknek valamiképpen szilárd alapjait kell megszerezni. És ezt is hangoztatják számunkra: megtesszük kötelességünket, és ez elég kell hogy legyen számunkra. Egy új szellem győzelméért harcolunk. Közre akarunk működni az egyes népek és a beteg világ lelkének meggyógyításában. De szívünknek ezzel nem szabad megnyugodnia. Utunk lehet hébe-hóba sötét és reménytelen - elég rátekintenünk -, de nem csüggedünk. Minden sötétség mögött mégis fény ragyog. A világ minden sötétsége végtére mégsem tudja szívünkben kitörölni az eszményeket, azokat az ideálokat, amelyek vigasztalva reményeséget és ígéretet ajándékozva életünk fölött állanak. És végül mégiscsak egyet kell szólnunk: ajándék az élet még ebben a nehéz időben is. De most az történik, hogy ilyen hangzású, szerény gondolatainkba is belehangzik az emlékeztető, idegen, intő szó: "Én vagyok a feltámadás. Én." Mi könnyen így okoskodhatunk tovább: minden bizonytalanságot el kell távolítani.

nünk ez Én és a saját életgondolataink között. A mi életünk és az Ő élete között. Nem található-e valami kiegyezés? A kettőt nem lehetne-e valamiképpen közös nevezőre hozni? És erre közülünk sokan ezt felelik: Igen, biztosan, miért ne sikerülhetne? Ideáljainkban, a világtörténet értelmes kifejlődésében való hit mégiscsak a feltámadás-hit egy bizonyos fajtájának is nevezhető. Hiszen itt is végül minden egy újjáélelre vonatkozik, minden élőlény új önalakjára. Nem lehet-e éppen ezzel az "Én vagyok a feltámadás" - kiáltással ez az általunk elért és fáradságosan kiharcolt minden életcél közös?

De a Jézus feltámadását megérteni annyit jelent, mint Isten csodájának magyarázatot adni. A feltámadást kompromisszummentesen kell megértenünk. Isten nagy tette nem engedí magát beleszóni az emberi élet szőnyegébe, még úgy sem, mint a legragyogóbb, legszebb virág. Sokkal inkább teljes élességében és erősségében kell megértenünk. A feltámadás halált mond életünk felett. A feltámadás létünknek nem az értelméről, hanem az esztelenységéről beszél. Nem a mi ideáljainkat hirdeti, hanem ezeket mind eltörli. A feltámadás adja életünk számára az újat, az istenit, melyet mi önközünkkel nem csinálhatunk és szellemünkkel nem alkothatunk, hanem ami az Istené, de amely világunk számára adva van, világunk számára, amely világ önmagában, mind életében és halálában egyaránt halált lehel: és tovább semmi.

Vajon mi most helyesen tudjuk-e érteni ezt? Mert ez a megértés - a maga teljes egyszerűségében - mégis embereknek szól. A zsoltáros mégis megértette, amikor az emberi élet határait felismerte, s amikor így kiáltott fel: Kicsoda az ember - Uram -, hogy róla megemlékezel? Bizony Jób is megértette, amikor megremegő és megremegtető hangjával eképpen szólott: "Az ember, aki asszonytól született, rövid ideig él és telve van nyugtalansággal." Mi magunk is megérthetjük ezt, ha egyszer becsületesek kezdünk lenni, ha egyszer felhagyjuk - akár öntudatosan, akár öntudatlanul - ezt a szólamot használni: mégis önmagunknak kell valamiképpen rendbe tennünk életünket. Milyen kimondhatatlan szerencse lenne számunkra, ha egyszer el tudnánk ismerni: a feltámadás éppen azt jelenti, hogy mi nem tudunk rendbe jönni az életünkkel.

De természetesen mi az élet fölött is olyan könnyen napirendre térünk, mint a halál fölött. Amint a halálra is örvendetes vonásokat festetünk, újból és újból azon fáradozva, hogy a borzasztó kaszásból kacagó gyermeket csináljunk, éppen így teszünk az étellel is. Biztosan odakiáltjuk a csüggedőnek és kétségbeesőnek: Mégsem olyan nagyon rossz, mégiscsak kibírható, mégiscsak szép az élet. Így akarjuk magunkat és másokat is ideáljaink fényével vigasztalni, hogy mégis mindenütt továbbra is sötétség maradjon.

De ne értsétek félre, amit itt mondanunk kell. Nem szabad izgatott sietségben, meggondolás nélkül a világot általában elítélni. Nem szabad Goethe keserű szavai nyomán a föld minden madarának tarka tollait kitépdetni és egy paradicsommadárra mind feltűzdelni. Nincs minden a földön beteljesülés nélkül. Van munka, mely önmagát jutalmazza. Van olyan eredmény és teljesítmény, amelynek örvendezhetünk. Még ez az Istentől elszakadt világ is magán viseli annak a dicsőségnek a visszfényét, aki azt megteremtette. Ez a világ nincs teljességgel a Teremtő kegyelme nélkül, nincs teremtési csoda és alkotási kedv nélkül. De a világnak az a betegsége, hogy nem Isten minden mindenkben, hogy a bűn az istennéküliség nyomorúságát hozta létre. Ez a mi emberiségünk tragikumuma, de több, mint tragikum, mert ha csupán tragikumot mondunk, már újból elszépitjük és túlfinomítjuk azt, amit nem szabad kiszépitgetnünk. Ez emberi életünk riasztó nyomorúsága: az őskézdettől az örökkévalóság számára teremtett ember az örökkévalóság után kérdez, az örökkévalóság után, amely a szívébe beleplántáltatott, de sehol sem találja azt. Keresi a legvégső feleletet kérdéseire, de minden felelet számára újból és újból kérdéssé válik. Vágyakozásának kezét az ég felé nyújtja, és mégis újból és újból fel kell fedeznie, hogy e földön él. Ez a mi nyomorúságunk: a teremtésből eredően az Istenhez tartozó ember keresi a teremtés rendjét, valóságos viszonyulást keres Istenhez, és nem találja meg. Kegyessége közepette ismét és ismét istennékülisé-

get, erkölcsé közepette erkölcstelenségét, jósága közepette gyűlölködést fedez fel. Hiszen az embernek újból és újból látnia kell, hogy eszményei bálványok, hogy új élete beszennyeződött, hogy közösségei a felbomlás csirákát hordozzák magukban. Találunk ezt-azt életutunkon, amely örvendeztet bennünket és szívünket egy rövid ideig lecsillapítja, de az utolsó és legvégső beteljesülés nélkül vagyunk, az utolsó gyümölcs nélkül. De ha a végső beteljesülést, a döntőt nem találjuk meg, akkor a lélek ismét csak üres marad, ott mégis és ismét minden elveszett. Ha ezt valaki így felismerte, akkor feltáruznak szemei. Akkor belátjuk: igen, mi egy halottasházban vagyunk. És azok az emberek, akik - mint egykor a Lázár házában - zavartan és kisírt szemmel ide-oda járkáltak, mi magunk vagyunk, ilyeneknek lát-szunk. De itt - a Lázár halottasházában - a könnyek nem tesznek vakká, hanem éppen a látást adják. De itt vannak azok a mások is, akik vigasztal-ni jöttek, akik csitítgatásukkal olyan gyorsan kezűgyben vannak, mondogat-ván: Ez nem is olyan rossz. Nem szabad az ideálokat felednetek, vegyetek bátorságot. Vagy: Reménykedésre hívunk benneteket. Hiszen velünk is egy-szer ez fog történni. De addig országunkat fel kell építenünk, s az emberi-ség mégiscsak magasabbra fog jutni... - Ezek a vakok. Nehogy éppen most halljuk meg a vigasztalás álruhájába bujtatott fecsegésüket. Ez éppen ar-ra nézve siketít meg minket, amit hallanunk kell, ha az igazi segítség birtokába akarunk jutni. Meg kell hallanunk, hogy végtére az élet is pontos-an azért kiált, amiért a halál. A halál nem csitítható el vigasztalásokkal, elfátyolozással, elködösítéssel. Sokkal inkább mind az élet, mind a halál kezüket maguk fölé emelve ugyanazért kiáltanak, azért, ami nem ők, tehát nem pusztán élet és egyszerű halál, azért kiáltanak, amit önma-gukból nem fejleszhetnek ki, nem termelhetnek ki, de ami mégis egyedül segíthet. Mind a ketten - mind az élet, mind a halál - feltámadás után kiáltanak.

És most ismét az a szó áll előttünk, amely mint egy kikerülhetetlen sziklatömb utunkban fekszik: itt állunk egy talánydús és érthetetlen szó előtt: "Én vagyok a feltámadás és az élet." Mivel lehetne ezt a szót leg-találóbban megindokolni? Hogyan lehetne a legtisztábban megvilágítani? - kérdezhetitek. Itt-ott némelyek szívesen utalnak a természetben törté-nő és ott végbemenő feltámadásra, és ennek mintájára a húsvétot mint szel-lemi-lelki tavaszünnepet szokták megünnepelni, de meg kell értenünk, hogy ezt az egyzetetés és összehasonlítás kedvéért teszik. A feltámadás a ha-lál közepette az életet jelenti. Viszont a tavasz a természetben semmi több, mint a szunnyadó életerő újabb felébredése, semmi több, mint a még létező életcsírának a kihajtása és növekedése. Egy egészen a gyökeréig kiszáradt fa nem hajt ki többé, halott hamuból nem támad, nem csiholódik többé szikra. De a feltámadás láng a halott hamu közepette. Ez lehetet-len. Igen, természetesen ez lehetetlen. De mi itt és most éppen ezt a le-hetlent ünnepeljük és magasztaljuk. A feltámadás okszerűen nem bizonyít-ható. Nincs hasonlat rá, nincs emberi igazolása. Nincs semmi értelme, hogy az alkotó emberi értelem igazolásán fáradozzék. A feltámadás igazolása és indoklása, igazsága és győzelme egyedül abban áll, hogy Jézus egyszer minden halál közepette Isten teljhatalmából beszélt, és így beszélt: "Én vagyok a feltámadás és az élet." Életünk lehetetlensége közepette most egy új lehetetlenség áll, de ez fennáll, mert Isten ütötte rá a maga pe-csétjét. Itt nem nyílt ki valami új reményvirág, nem állíthatott fel egyetlen új emberi eszmény sem, ez nem az ember által megkísérelt legutol-só és legnagyobb csalás. Ez Isten belépése, beleavatkozása a világba, amely minden ajkat elnémulásra készítet.

És most azt is tudnunk kell, hogy mi csak egyet tehetünk: szükségünk-ből, reménykedésünkben sikerült vagy látszólag sikerült kísérleteinkből, csalatkozásainkból, kétségeskedésünkben, megnyugvásunkból, megvigasztalá-sunkból, életünk ragyogásából elindulva csak egyet tehetünk: ismét és is-mét felébredni álmódosásunkból, ébernek lenni, hallgatni Isten hívására és hitetlenségünkben Isten eleibe menni egy "Hiszek, Uram, jöjj segítségül az én hitetlenségemben" kiáltással. Ámen.

Az első húsvét hajnalán

Alapige: Márk 16, 1-6

Bibliaolvasás: 2Mózes 20, 1-17

Húsvét ünnepén a halálból feltámadott Urára gondol a keresztyén ember, előtte fejezi ki hódolatát, neki örvend, benne újul meg. Mindez pedig azáltal lehetséges, hogy meghallgatjuk a húsvéti evangéliumot. Ez pedig olyan gazdag, hogy nem lehet egyetlen prédikációban kimeríteni. Igen, mert az első húsvétkor nem egyetlen esemény, hanem valóságos eseménysorozat történt. A húsvéti öröm központja valójában egyetlen tény: Krisztus föltámadott a halálból, kikélt a sírjából, ott többé nem lehetett őt megtalálni, de mégis negyven napig tartott az első húsvét, mert a föltámadott Krisztus egészen a mennybemenetelig újból és újból megjelent a tanítványai előtt.

A mai húsvéti evangélium csak a húsvéti történet kezdete, bevezetés mindabba, ami negyven napon át történt Jeruzsálemben, annak környékén és Galileában.

Ma ezzel a prédikációval csak elindulunk a húsvét végtelenül gazdag eseménysorozatának a megismerésére.

I.

Tekintetünk mindenekelőtt a legelső húsvéti történet alakjaira esik. Kik ezek a húsvét hajnali emberek, akik legelőször bizonyosodtak meg Krisztus föltámadása felől?

Jó ismerőseink. Nagypénteken már találkoztunk velük. Ott állottak a Krisztus keresztye alatt: Mária Magdaléna, Mária, a Jakab anyja, és Salomé (Mk 15,40). Ezek az asszonyok a Krisztus keresztyétől jönnek a sírhoz, hogy ott már ne találják meg a halott Krisztust, hanem vegyék az üzenetet a föltámadása felől.

Ezek az asszonyok szerették Jézust. Szeretetük vitte őket a kereszt alá, szeretetük indította arra, hogy a szombat elmúltával tisztességesen eltemessék. Mélyen átérték az Úr szenvedéseit, de nem tudtak beletörődni abba, hogy ő csak egy közönséges gonosztévő. Szeretetüket, tiszteletüket akkor is meg akarták mutatni, amikor Krisztus már halott volt. Nem tudták elfeledni azt a sok áldást, amit őáltala nyertek, nem tudtak beletörődni abba, hogy ő halott.

Nem voltak rendkívüli emberek, nem voltak bűnösök, még nálunknál jobban sem. Tele voltak félelemmel, nem akarták elhinni az angyal szavát: föltámadott, nincsen itt. És mégis ők lettek a Krisztus föltámadásának első tanúi és tanúbizonyságtévői.

Mindez a mi számunkra igen nagy vigasztalás. Mi mai emberek is lehetünk a Krisztus föltámadásának részesei. Az, hogy fájdalokkal tele, meggyötört, félelmes szívű, nagyon egyszerű emberek vagyunk, nem akadályozza annak, hogy a föltámadott Úrral nekünk is lehessen találkozásunk. Az ő keresztye alatt való megállás, a magunk keresztyének hordozása, az élet terhei egyáltalán nem akadályozhatnak meg abban, hogy igazi húsvétunk legyen. Sőt Isten mindezt fölhasználja arra, hogy előkészítsen a Krisztus föltámadásának hívó szívű megtapasztalására. A kérdés csak az: szeretjük-e az Urat, vágyunk-e utána, bánt-e az, hogy nincs velünk, mert megölték és eltemették?

II.

Különösen a mai alapige tükrében alaposan rá kell figyelniünk a húsvét kezdetének az idejére.

Amikor elmúlt a szombat, korán reggel, a hétnek az első napján, napfőlkeltekor a sírbolthoz menének a kenetet vívő asszonyok. Szombat után, a hét első napján, kora reggel, napfőlkeltekor. Négy időhatározó. És mindenik

a kezdetre mutat. Mindez pedig azt fejezi ki, hogy valami új kezdődött az első húsvétal.

A föltámadás a zsidók szombatja után történt. Az ő naptáruk szerinti hét első napján. Ugyanezen a napon vonult be Jézus Jeruzsálembe és küldötte el hét hét múlva a Szentlelket. Királyi bevonulás, föltámadás, Szentlélek kitöltetése, az újszövetségi kijelentés három döntő eseménye mind szombat után, a hét első napján történt. Ez a három esemény tette ezt a napot a keresztyének számára az Úrnak a napjává. Már az első keresztyének megkezdték az azóta általánossá vált szokást, hogy az újszövetség népe a maga szombatját, nyugalmi napját az ószövetségi szombat után egy nappal tartsa. Mi ezzel a ténnyel is kifejezzük, hogy az újszövetség és nem az ószövetség népe vagyunk. Az újszövetségnek pedig az Ura a hét első napján a halálból föltámadott Krisztus, aki maga helyett elküldötte a Szentlelket is az egyházának, ismét csak a hét első napján. Talán nem felesleges figyelmeztetni a híveket, hiszen olyan sok lelket megzavarnak az ószövetségi szombat üdvözítő voltát hirdető atyafiak.

A föltámadás már kora hajnalban megtörtént. Krisztus tudta, hogy három napig kell a sírban lennie, hívei iránt való szeretete ösztönözte, hogy a harmadik napnak már a legelején elhagyja a sírt, hogy minél kevesebb ideig tartsa bizonytalanságban az övéit föltámadása felől. Az irántunk való nagy szeretete vezette ebben is az Urat.

Ő a hajnalnak, a kora hajnalnak az embere. Az újrakezdésnek és nem az alkonyatnak az Ura. Egész valójában az üdeség, frissesség árad el. Hívei nem az esthomálnak, a sötét borúnak és az éjszakának, hanem a világosságnak a fiai. Akik az övéi, azok a hajnalnak, az újrakezdésnek, az új életnek az emberei. A húsvét nemcsak a természetben, hanem a lélek világában is a tavasznak, a kikeletnek az ünnepe.

Az első húsvéti alakok a nagypénteki alkonyati temetésről érkeztek meg a föltámadás hajnali világosságába. Micsoda változás! Alkonyatban eltemetni Krisztust, hajnalban meghallani, hogy ő föltámadott és él! Hol járunk mi Krisztussal? A nagypénteki Krisztust temető hományban vagy a húsvéti napkeltében? Isten azért adja újból és újból húsvétot, hogy a Krisztus hívei ne sirassák, ne temessék, ne akarják a sírjában megkenni a halott Krisztust, hanem hogy a húsvét hajnali fényében az élő Krisztussal találkozzanak.

Húsvét óta a keresztyénség az új napnak, a kora hajnalnak, az élet új elindulásának a vallása.

III.

Eddig a húsvéti emberekkel találkoztunk. Róluk is szó van a történetben, de nem ők, hanem Isten ennek a történetnek is a központja.

Mit tett Isten ebben a történetben?

Mindenekelőtt elhengerítette a sírt elzáró követ. Milyen gondban haladtak ezek az asszonyok a sír felé. Nekik nincs erejük arra, hogy a követ elhengerítsék. De mégis mentek. Nem csak az emberi lehetőséggel számoltak, noha érezték emberi erejüknek a fogyatékoságát. Isten mindig előtte jár azoknak az embereknek, akik érzik ugyan a maguk erőtelenségét, de Isten világában mégis előre mennek. Ezek a lelkek tapasztalják a csodákat: Isten előttük jár és eltávolítja az akadályokat.

Isten arról is gondoskodott, hogy hírt halljanak a föltámadott Krisztus felől. Angyal, isteni követ állott a nyitott sírban. Nem a halott Krisztus, a még föl nem támadott Krisztus, hanem Isten követe, aki örömhírt mond: Ne féljetek. A Názáreti Jézust keresitek, aki megfeszítettett, föltámadott, nincsen itt, ímé a hely, ahová őt helyezték. Istennek ez a szava ma is szól. Kétfelé mutat: vissza a megfeszített és előre a föltámadott Krisztusra. És mindig rámutat az üres sírra. Krisztus nincs a sírban. Ma nincs ott. Addig kell nekünk az igehirdetését hallgatnunk, amíg egyszer csak azt halljuk ki belőle, hogy Krisztus él, mert föltámadott.

Mindaz, amit elmondottam, csak kezdete a húsvétnek. Kezdete egy új világ teremtésének. Amiképpen az első világteremtés folyamata nem állt meg, hanem folytatódik Isten gondviselő munkájában, ugyanúgy a húsvétban megkezdődött új világ sem múlt el. Az angyali üzenet szerint Krisztus a tanítványok előtt megy Galileába. Krisztus előttetek megy. Ez az örök húsvét tartalma. Krisztus megy elől, és utána mennek a tanítványai, az egyháza. Ő járt a tanítványok előtt, amíg élt, és ő ment előttük föltámadása után Galileába. De kilépett Galileából, behatolt a hatalmas római birodalomba, s amikor az széthullott, meghódította egész Európát, innen pedig átment Amerikába, Afrikába, Ázsiába és Ausztráliába. Mindig ő ment elől, és utána ment az egyháza. Ő szüntelenül hívja a tanítványait maga után, a vele való találkozásra.

Mindenkivel másképpen találkozott és találkozik. Mindenkivel úgy, ahogyan annak a lelki helyzete megkívánja. Mária Magdalénának, Péternek és Jánosnak elég volt az üres sír, Máriának megjelent a kertben, az Emmausba tartó tanítványoknak csak hosszas beszélgetés után mutatta meg igazi mi voltát. Tamásnak megengedte, hogy a kezét a sebeibe helyezze. Pál apostolnak mennybemenetele után jelent meg.

Egyszer nekünk is megjelenik, előttünk is föltárja testének titkát, meggyőz arról, hogy nem maradt a sírban, föltámadott, él, előttünk megy, velünk találkozik.

Ezt a húsvétot is azért adta, hogy alkalmunk legyen a vele való lelki találkozásra. Elindulunk feléje keresztjeinkkel, fájdalmainkkal, félelmeinkkel, nagypéntek felől húsvét felé. Rajta nem múlik a velünk való találkozás. Ámen.

Eduard Thurneysen

A rövid szempillantás

Alapige: Ézsaiás 54, 7-8

Bibliaolvasás: Máté 28, 1-10

"Nagy irgalmassággal egybegyűjtelek" - te szegény, szétszóró nép, te szegény, szétszóródott ember; összegyűjtelek, és pedig oda gyűjtelek, ahová valóban tartozol! Ez a húsvét öröme, ez a húsvéti öröme, ez az ígérete. És "örök irgalmassággal könyörülök rajtad". Ez a történet a húsvét eseménye. Húsvétban Isten kedves Fiának nem valami véletlen hangulatban és nem valami esetleges rendelkezés szerint, hanem örök kegyelmének megváltozhatatlan hozzáfordulásában irgalmazott és a mi Urunkat általa ismerte el Fiának, emelte fényre és tiszteletre, hogy őt a minden emberen uralkodó halálból, a mindnyájunkra váró sírből kiszakította és ilyen félreérthetetlenül minden ember megváltójának proklamálta.

Isten így könyörült Fián, és Fia személyében a hűtlen, akaratos, szerencsétlen Izrael népén, és Jézus Krisztusnak, az ő fiának személyében az egész eltévedt, kuszált emberiségen, és ismét csak az ő személyében a magunk sajátos visszásságában és elveszettségében rajtad és rajtam, mindnyájunkon. Isten húsvéti tette az, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusban mindnyájunknak megkegyelmezett. És ez az, amit Isten húsvétban mondott; az a húsvéti ige, melyet most szabad meghallanunk, az, hogy Isten abba a kegyelembe akar és fog összegyűjteni bennünket, melyet Jézus Krisztusban bizonyított meg.

De nem tudjuk a húsvét dicsőségét, örömét és reménységét megérteni, ha nem gondolunk vissza a húsvétot megelőző nagypéntekre. A húsvéti történet a nagypénteki titok megvilágítása és kijelentése. Nagypéntek a jajgatás napja. Mivel a húsvét tiszta fénye mindannak magyarázata és kijelentése, ami nagypénteken történt, a "jajgatás napja" nem megfelelő elnevezés a nagypéntek számára. Az az örökkévaló kegyelem, mely szerint Isten Jézus Krisztusnak a halálból való feltámasztása által könyörült az ő Fián, ténylegesen az ő számára, a Golgotán megfeszített és nyomorultul elpusztult

emberfia számára érvényes, de az ő személyében érvényes a legmagasabb magasságból a legmélyebb mélységbe döntött Izrael népe számára is, és Jézus Krisztus személyében ez a kegyelem érvényes volt és érvényes ma is az emberiség számára, melynek története a kezdet kezdetétől fogva egészen napjainkig annyi vérrel és könnyel írt történelem. És Isten örök kegyelme közülünk kinek-kinek érvényes volt és érvényes marad nem a magunk okosságában, jóságában, ügyességében, hanem létünk utolsó, legmélyebb vigasztalhatatlanságában és értelmetlenségében, mely életünk idejét a jajgatás napjává teheti. A nagypéntek húsvét nélkül valóban a jajgatás napja, húsvét nagypéntek nélkül viszont csak üres ünnepélyesség, amint az sajnálatos módon sok ember számára azzá is vált. Ha helyesen akarunk húsvétot ünnepelni, akkor annak halálára kell gondolnunk, aki ezen a napon a halálból fel-támadott.

De hogyan is volt nagypénteken? Hogyan is vagyunk azzal a szempillan-tással, melyet a próféta rövid, de szerfőlött félelmes és mégis Isten örökkévaló kegyelme által felülmúlt, legyőzött és gyorsan tovatűnő pillanat-nak nevez? Így írja le ezt a rövid szempillantást az evangélista a szene-dés-történet legdöntőbb helyén: "Hat órától kezdve pedig sötétség lőn mind az egész földön, kilenc óráig. Kilenc óra körül pedig nagy fennszóval ki-álta Jézus, mondván: én Istenem, én Istenem! miért hagyál el engemet?" Majd így folytatja: "Jézus pedig ismét nagy fennszóval kiáltván, kiadá lelkét." Gyakran csodálkozunk és megbotránkozunk azon, hogy Jézus halálá-ban éppen ezt kiáltotta és éppen így kérdezett, holott ezt az utat ezzel az imádsággal és elhatározással kezdte meg: "Ne az én, hanem a te akara-tod legyen meg." De ez nem változtat a lényegen, tehát ahhoz kell tartanunk magunkat és azt kell komolyan vennünk, hogy Jézus valóban így kiál-tott és valóban ezt kérdezte. Szó szerint megtörtént mindez velem, Isten mondotta ezt, és neki hallania kellett: Én, Isten, téged, Jézus, egy pillanatra elhagytalak. Én, Isten, a haragnak ebben a pillanatában elrejtet-tem orcámat előtted, kedves gyermekem. Félelmes volt Istennek ez a tette, mert Isten ezt az elhagyást, orcájának ezt az elrejtését a harag szempil-lantásában nem valami gonosztevével szemben, hanem az egyetlen valóságó-san szent, tiszta és hűséges emberrel, az ő kedves gyermekével szemben cselekedte. Istennek nem volt és nem lehetett semmi felelete arra, amit Jézus mintegy elhagyni szeretett volna. De úgy volt, hogy miközben Jézus Istent nem hagyta el, miközben mindig hűséges volt hozzá és csak az ő akara-tát cselekedte, arra az útra lépett és azon az úton haladt, mely őt a legkeserűbb végre kellett hogy vezesse és tényleg oda is vezette, ahol Istennek el kellett hagynia őt, ahol Isten el akarta őt hagyni és való-ban el is hagyta. Ez volt az a rövid szempillantás, ez volt az, ami nagy-pénteken történt.

Milyen volt az az út, mely őt e félelmes, rövid szempillantásra ve-zette? Ez volt a Jézus útja, ez volt az Isten hozzánk vezető útja: ez az út arra a sötét vidékre vezetett, ahol Izrael a nagy és hagyományos hűt-lensége miatt tartózkodott, ahová teremőjével és urával szembeni állandó hidegsége és lázadása miatt az egész emberiség tartozik, ahová mi mindnyá-jan tartozunk, mert mi elhagytuk és újból és újból elhagyjuk Istent! Jézus az Atyának küldöttként jött hozzánk, Isten haragjának és elrejtettségenek erre a vidékére. És éppen azáltal történt meg az Atyának akarata, hogy Jézus ezen az úton haladt és belépett az Istentől való elhagyatottságunk-ba. Miért történt ez? Egyszerűen és világosan így mondhatjuk: mindez Iz-rael népéért, az egész emberiségért, közülünk minden egyes lélekért tör-tént, hogy Jézust Isten haragja eltalálja, hogy Istentől elhagyatott legyen, azért, hogy rajta kívül senkinek se kelljen szükségképpen Istentől elhagya-tottnak lennie. Jézus belépett az Istentől való elhagyatottságunkba, mely a mi osztályrészsünké válhatott volna, hogy azt magára vegye, hordozza és a neki adatott isteni hatalommal elhordozza, hogy ezáltal ennek az elha-gyatottságnak ne kelljen a mi ügyünké válnia. Jézus így kiáltott és ezt kérdezte: "Én Istenem, én Istenem, miért hagyál el engemet" - s tette ezt azért, hogy nekünk ne kelljen többé így kérdeznünk, hogy ezáltal elkerül-hető és szükségtelen legyen, hogy az emberek közül bárki is így kiáltson és így kérdezzen, ahogy Jézus a keresztfán kiáltott és kérdezett. Miért

főlöszleges és tilos most mindnyájunk számára ez a kiáltás és ez a kérdés? Azért, mert Jézus ezt egyszersemindenkorra megtette helyettünk! Jézus a mi helyünkre állt. Akkor Jézus a mi sötét vidékünkön volt, és neki akkor úgy kellett kérdeznie és azt kellett kiáltania, amint azt éppen tette. Tehát ez volt a nagypéntek, ez volt az a rövid, de félelmetes szempillantás, de világosabban kifejezve: ez volt az a nagy és örökkévaló, a világ és mindnyájunk számára örökké üdvösséges szempillantás. Ez már a nagypéntek világossága volt, mely húsvétban láthatóvá és nyilvánvalóvá vált. Ez volt az az igen, melyet Isten Jézus engedelmességére és hűségére a halálból való feltámasztása által felelt, és ez volt az az "igen", melyet Isten Jézus személyében Izrael népének, minden embernek és mindnyájunknak abban a rövid szempillantásban mondott. Valóban nagypénteken, valóban abban a rövid szempillantásban! Mert az volt Istennek az egész világhoz és hozzánk szóló igen-mondása, hogy Isten ezt az egyetlen embert, az ő kedves gyermekét arra kérte, hogy ezt a sötét utat érettségünk végigjárja. És Isten ezáltal már ez út legsötétebb végén nemet mondott a mi tőle való elhagyatottságunkra. Ami húsvétban történt, az egyáltalán nem volt új, az egyszerűen éppen ebben a sötétségben meggyújtott világosságnak a fellobbanása volt: a nagy "igen", melyet Isten hozzánk szólott, és a nagy "nem", melyet az Istentől való elhagyatottságunkra kimondott.

És most szabad húsvétot ünnepelnünk. Mit jelent húsvétot ünnepelni? A húsvét ünneplése a nagypéntek világosságának látása. Ez a világosság jelen van közöttünk, világít, és a mi látó szemünkre vár. Ennek meglátására szabad, lehet és kell megnyitnunk szemünket. A húsvét ünneplése ennek az igen-nek és ennek a nem-nek a meghallása, annak az igen-nek és annak a nem-nek a meghallása, melyet Isten nagypénteken kimondott: ez az "igen" mindnyájunknak szól, a "nemet" pedig Isten a tőle való elidegenedésünkre mondotta.

Bizonyára Izrael egész történetére az Istentől való elhagyatottság nagy árnyéka borult. És az is bizonyos, hogy akik újságot olvasunk és rádiót hallgatunk, e világ történetét egészen napjainkig nem vehetjük tudomásul anélkül, hogy ne emlékeznénk az emberi lét Istentől való elhagyatottságára. És egészen bizonyos az is, hogy bármelyikünk életéből sem hiányoznak az olyan pillanatok, sőt olyan órák, napok, hetek, talán esztendőök, melyekben úgy érezzük, melyekben nem védekezhünk azon gondolat ellen, hogy mi is Istentől elhagyatottak lehetünk, mi is, akik olyan gyakran elhagytuk Istent, s akik újból és újból elhagyjuk őt. Azért, hogy e gondolat kifejezésében engem minél jobban megértsetek, magamat nem zárom ki, hanem beleértem ezeknek sorába. Életem során 12 évig lelkipásztor voltam, és nemsokára 40 éve teológiai tanár lettem, de újból és újból voltak olyan óráim, napjaim és heteim, sőt még most is vannak olyan időszakok életemben, amikor Istentől elhagyatva éreztem magam. Elrejtettem haragomban orcámat előtted azért, mert te elhagyta engem. Tehát ebben a kérdésben egymás mellett vagyunk, de senki se vélje közületek azt, hogy ebben a kérdésben másképpen lehet, mint én. De mindnyájan csalódunk, ha így érzünk és gondolkodunk és bőszt és komor kedélyünk van. Az Istentől való elhagyatottságunk a húsvéti örömmüzenet szerint, a nagypéntek fényében már csak árnyék lehet, már csak pusztá emlékezet, már csak rossz álom lehet. Ez egyszer nagyon is igaz lehetett, de most már nem igaz, sem számodra, sem senki számára nem igaz többé az, hogy Isten elhagyott bennünket. Az igazság, de természetesen nem a mi nyugtalan szívünk és szorongatott öntudatunk igazsága, hanem a húsvét igazsága, mint a nagypéntek valósága, az, hogy Isten ragaszkodik hozzánk, bárkik is legyünk, bármilyen mélyen legyünk is, bármit érezzünk és gondolkodjunk is, mert miközben mi Istent újból és újból elhagytuk és újból és újból elhagyjuk, ő jelenvaló, ő nem hagy el minket, még akkor sem, ha nekünk elhagyatottnak is kell tartanunk magunkat. És Isten orcája világol nekünk, még akkor is, ha mi alapos okokból messzi útszakaszokon nem is véljük látni azt. Az igazság az, hogy Isten teljesen és egészen a miénk, és nekünk teljesen és egészen szabad az övéi legyünk. Ez a húsvéti örömmüzenet. És húsvétot ünnepelni ennek a húsvéti igazságnak az elfogadását jelenti.

Ki beszél így? Ki merészelhet ilyen vakmerően beszélni? Szabadon és

nyíltan beismerem: magamtól nem merészkedhetnék, magamtól nem jutna eszembe, hogy ilyen vakmerően beszéljek hozzátok és önmagamhoz. De Isten ama rövid szempillantás titkának a kijelentésében ilyen merészen szólott az egész világhoz és hozzánk is. Így szól a te megváltó Urad. Ámen.

Fordította: Nagy László

Tőkés István

Lázár, jöjj ki!

Alapige: János 11, 43b-45

Bibliolvasás: Máté 28,1-10

Képzeljük el, hogy itt a templom szabad terén, éppen az Úr asztala helyén fekszik a koporsóban a halott Lázár. A ravatal mellett áll Mária és Márta, a két leánytestvér, valamint a gyászoló gyülekezet. Könnyek perregnek a szemekből, s mélységes fájdalom tölti be a szíveket. A sokaságban váratlanul feltűnik és lassan közeledik Jézus. A koporsó mellé áll, és "fennszóval kiált: Lázár, jöjj ki"! Ez a fennszóval való kiáltás jelenteli számunkra a mai húsvéti örömhírt!

Jézus nemcsak régen, hanem ma is fennszóval kiált! Igen, ma is kiált, mivel ő maga előbb kijött a koporsóból, azaz föltámadott, s azóta is velünk van nemzedékről nemzedékre, hogy valamennyi Lázár ravatala mellett megállhasson. Kiált a föltámadott Úr, hogy megnyíljanak a sírok és szót halljanak még az örökre süket fülek is; kiált, hogy a figyelmet magára és arra az ügyre terelje, amelyet képvisel. Azért kiált, hogy valamiképpen Lázárról, a halotról az élet Urára: önmagára terelje a figyelmet. Fennszóval kiált Jézus minden húsvétkor a föld egyik határától a másikig, amikor templomokban és templomokon kívül megszólal az Ige harsonája, a húsvéti evangélium trombitája. Valahol csak hirdetik a feltámadás boldogító bizonyágtételét, mindenütt Jézusnak a fennszóval való kiáltása hangzik. Nekünk tudnunk kell, hogy ő nemcsak egyszer, réges-régen kiáltott, hanem fennszóval kiált ma is, és ugyanígy fog kiáltani mind az idők végezetéig.

A Jézus kiáltó szava mindenkor ugyanaz: "Lázár, jöjj ki"! Jöjj ki a koporsóból, azaz ne legyél tovább halott, hanem élő. Ezt a kiáltást előbb a maga teljes szószerintiségében kell megérteni és elfogadni. "Jöjj ki", vagyis halott arcod elevenedjék meg, szíved dobogása kezdődjék el, ajkaid nyíljanak meg, és állj lábadra. Isten nem arra teremtette az embert, hogy halála után megsemmisüljön és mindenestől átadassék a romlandóságnak és múlandóságnak. Nem! Jézus ki akarja hozni a Lázárokat a sírból. Hadd ismerjék meg, hogy nem a halálé az utolsó szó. Mi azt gondoljuk, hogy a koporsóval mindenek: múltnak, jelennek és jövőnek vége szakad. De az Úr ennél sokkal jobbat készített számunkra. Túlkiáltja gondolatainkat és sírásainkat, amikor fennszóval hallatja a húsvéti diadalmas beszédet: Lázár, jöjj ki!

Alig jutunk lélegzethez az Ige feszültségében, és azt kérdezzük: mi történik Lázárral? Vajon a halott fülek meghallják-e a szót? Vajon a romlandóság fölött győz-e a romolhatatlanság hatalma? Vajon Lázár kijön-e a sírból?

Amíg így kérdezzük és kétségeskedünk, az Ige csöndesen folytatja: "És kijöve a megholt", Lázár kijött a sírból, pedig már negyednapos volt. Hiszed-e te ezt? Akár hisszük, akár nem, a húsvéti evangélium félreérthetetlen és félremagyarázhatatlan bizonyossággal a mi lelkünkbe is belekiáltja nagy fennszóval: a halál felett győzött az élet! A mi Urunknak hatalma van arra, hogy megholtakat feltámasszon. Ő, aki semmiből teremtette a mindenséget; ő, akinek kezében van az élet és halál; ő, aki maga is feltámadott a sírból; ő, egyedül ő képes feltámasztani!

Mindezeket hallva, ellenállhatatlanul tör elő kebelünkbe a sóhajlás: Ha feltámasztotta Lázárt és ha valóban képes feltámasztani a halottakat, akkor miért nem támasztja fel az én édesapámat vagy édesanyámat, az én gyermekemet vagy testvéremet? Miért? Miért? Ez a kérdés egészen termé-

szetes, amin nem szabad csodálkozni. De az evangélium nem hagy bizonytalan-ságban. Lázár is meghalt később, és mindenkinek meg kell halnia, aki csak született és születik (Zsid 9,27). A Lázár feltámasztása jel volt, figyel-meztető és biznyságtevő jel arra nézve, hogy mit cselekszik Jézus az ő megváltottaival. Nekünk így kell tekintenünk mind a magunk halálára, mind a másokéra. Mi is Lázárok vagyunk, akiknek az a boldog jövendőnk, hogy Jézus megáll a koporsónk mellett és szól: Lázár, jöjj ki! Igen azért van leírva a Lázár feltámasztása, hogy egy pillanatra se kételkedjünk a magunk feltámadása felől. 'Ha mindenki egyebet mondana, vagy ha ezerszer inkább felébrednének lelkünkben a kísértések, a fennszóval kiáltó Jézus szava mindeneket elhallgattat, hogy csak egyetlen áldott ajándék maradjon lelkünkben: "És kijöve a megholt."

Míg a testi feltámadást most csupán lelki szemeinkkel látjuk, addig már ebben az életben a maga teljességében kibontakozik előttünk a belső ember feltámadása. Istennek hála, mind a mai napig milliók vannak, akik-ről elmondható, hogy halottak voltak és kijöttek a sírból. Ilyen feltáma-dott férfiakból és asszonyokból, kicsinyekből és nagyokból tevődik össze a húsvéti sereg, a húsvéti gyülekezet, az Anyaszentegyház. Vége szakadt számukra egy régi életnek, egy céltalan keresésnek, egy hitet nélkülöző magatartásnak, egy vigasztalanságnak és reménytelenségnek. Mindez ott ma-rad az ő ember sírjában, és kijön Lázár: az új, a feltámadott, az Úr Krisz-tus által új életre hívott új ember.

Az Ige nagyon kifejezően írja le, hogy mi a különbség a halott és az élő Lázár között. A halott Lázár kötelekkel van megkötözve kezein, és orcáján kendővel van leborítva. Ugyanilyen a mi régi, azaz feltámadás előt-ti állapotunk. Új életre támadás előtt meg vagyunk kötözve, mint akik nehéz rabságot viselünk. Béklyós lábainkkal nem tudunk az Úrhoz közeledni; kezün-ket nem tudjuk imádságra kulcsolni, nem tudjuk kinyújtani, hogy elvegyük az Úr asztaláról az élet kenyerét és italát; nem tudunk az Úr Krisztus nevében ruhát adni a mezítelennek és kenyeret az éhezőnek. Egyszerűen nem tudunk kezünkkel úgy cselekedni, amint Jézus várja. Igen, mert meg vagyunk kötözve a bűnnek és a halálnak elismert vagy el nem ismert, a jót gonosz-nak s a gonoszt jónak mondó vakságában (Ézs 5,20; 2Kor 11,13-14).

Aztán halljuk tovább: Orcája kendővel van leborítva, hogy ne lássa a fellegek mögött is reá ragyogó napját a feltámadásnak. A halott Lázárok a sötétség kendője alatt nem láthatnak túl a koporsón, nem szemlélhetik az élő hit csodálatos világát, nem gyönyörködhetnek a számukra is elkészít-tett örökkévaló országban. A lábak szintén meg vannak kötözve, hogy ne tudjanak egyenesen járni. Csak botorkálnak az élet országútján, mert nincs még fogalmuk arról, hogy mit jelent kötelek nélkül, szabadon futni és nem fáradni el.

Akik a fennszóval kiáltó Jézus szavára figyelnek, azok mindjárt meg-hallják a Szabadító hatalmas beszédét: "Oldozzátok meg őt, és hagyjátok menni." Jézus az igehirdetésre bízza ezt a "feloldozást". Az Ige prédiká-lása nyomán, ha az valóban a Jézus parancsára történik, lehullanak a köte-lek, széjjelszakadnak a bilincsek, még ha sokszorosan erősebbek és szét-szakíthatatlannak látszanának is. Nincs olyan kötele a halálnak, melyet az Úr Jézus ne tudna megrontani. Ez egyedül az ő hatalmában áll. Az igehir-detők hiába erőlködnek és próbálgatják szétszakítani a köteleket. Sokkal erősebbek a bilincsek, semhogy emberi erő hatalmat vehetne felettük. Innen származik a régi mondás igazsága, mely szerint az igehirdetők háromezer-szer is prédikálhatnak anélkül, hogy egy emberről lehullanának a kötelek. De ha az Úr Jézus csak egyszer szól, úgy akár háromezerről is lehullanak a bilincsek.

A húsvéti evangéliumhirdetés mindig abban a hitben történik, hogy a feltámadott Krisztus megszólal benne és a Lázárokról leoldoztatnak a kötelek. Krisztusnak hatalma van ma is szétszakítani a halál köteleit. Mi pedig érezzük, hogy a napról napra körülöttünk fonódó köteleket mikép-pen vette és veszi el az Úr. Lehull rólunk a fájdalmak és vigasztalanságok kötele, a kísértések és félelmek kötele, a bűn szorításának és a hitetlen-ségnek a kendője, s Lázárral együtt elfogadjuk az Úr szabadon bocsátását: "Hagyjátok menni."

Új életünknek új útján többé senki sem tartóztathat föl. Bárki vagy bármi vonzza vissza, ismételten megszólal Jézus: Hagyjátok menni! Eltűnnek az akadályok, s mi boldogan haladunk a feltámadott Lázárok szabad útján. Megyünk béklyó nélküli lábakkal és kezekkel; megyünk világosságot látó szemekkel.

Befejezésül az Ige tájékoztat, hogy "sokan hívének őbenne ama zsidók közül, akik Máriához mentek vala és látták, amiket cselekedett" az Úr. A koporsó körül tehát hitetlenek is voltak. Mi ugyan hittel állunk itt, de bennünk szintén kísért a hitetlenség. Elhomályosodik szívünkben a feltámadás mérhetetlen csodája, s mi is átadjuk magunkat a keserűségnek, a halál fájdalmanak. Ha azonban Lázárnak a feltámasztásában megismerjük a feltámadott Krisztus cselekedetét, akkor reánk talál az Ige szava: Hívének őbenne. Isten azt akarja, hogy ez a mostani húsvét is áldott alkalom legyen mindannyiunknak a hitre! Higgyenek őbenne zsidók és görögök, betegek és egészségesek, hívők és hitetlenek. Higgyünk őbenne, aki ma is képes feltámasztani a halottakat s közöttük épp engem, hogy lehulljanak köteleim és szívemben a húsvéti evangéliummal menjek, járjak szabadon, mint aki nemcsak beszélem és hallgatom, hanem élem a Lázár feltámadását.

"Lázár, jöjj ki"! Az én nevem ma a Lázár neve, mert Krisztus engem hívott ki a halálból az életre, a koporsóból a feltámadásra, a húsvétalanságból az új élet húsvétjára. Ez a halálból való kihívás éppoly kétségtelen számomra, mint amennyire bizonyos, hogy a most is megterített asztalról magunkhoz vehetjük az Úr megtörtetett testének és kiontatott vérének látható jegyeit. Fogadjuk el azért a feltámadott Úr Krisztus hívását, s legyünk sokszorosan boldogok a haláltól megváltott új életünk meg nem szűnő húsvétjában. Ámen.

Esketési beszéd

Nagy József

Bízd az Úrra a te utadat

Alapige: Zsoltárok 37,5

Minden ember kétféle életúton jár. A "lehet" és a "kell" útjain.

A születés és a halál két véglete között váltakozik a "kell" és a "lehet" útja. Ezek néha keresztezik egymást, néha egybefonódnak és összeölelkeznek; néha úgy összevegyülnek egymással, hogy maga az ember se tudja, hogy az az út, amelyen éppen halad, a szükségképpen vagy az önálló döntés útja-e.

Sokszor magabiztosan indulunk el, és csak útközben döbbenünk rá, hogy szabad választásunk olyan kényszerűség lett, amiből nincs visszatérés. Sokszor csak útközben döbbenünk rá, hogy ahol kezdetben boldog, vidám szívvel jártunk, most sóhajtozva és sopánkodva, egymás életét megkeserítve és mogorván haladunk tovább.

Néha tiltakozunk az akaratunk ellenére reánk kényszerített út ellen. Kezdetben fogcsikorgatva járunk rajta, de később örömmel tapasztaljuk, hogy ez a "nemszeretem" út "könnyű teherré" és "gyönyörűség igává" vált.

A házasságban is összefonódnak ezek az alapjában kétféle minőségű utak. Ezek az utakon járva jutunk el ahhoz a bizonyossághoz, hogy a házasság nem cél, hanem feladat. A házasság nem a Paradicsomkert, de eredete a Paradicsomkertben van. A házasságban belső indítás szüli a szabad "igen"-t, és ez a szabad "igen" erkölcsileg kötelező törvénnyé válik a házasságban.

A házasság kezdete olyan, mint amikor két különböző útra elinduló vándor egyszerre ér napsütötte csúcra és itt az egymásra találó szerelem boldogságában elhatározzák: együtt megyünk tovább. De ezen a közös úton sokszor meg kell majd állni és tanakodni kell: merre menjünk együtt tovább? És mi lesz akkor, ha a vágyak és a vélemények eltérnek egymástól? Az együtt haladás lelki törvénye arra kötelez, hogy a tovább-úton együtt maradjunk és az egyik a másiknak engedjen. Ha az egyedül haladó ember is sokszor jut a "kell" és a "lehet" útkeresztesződéséhez, mennyivel inkább fordul az elő akkor, amikor ketten haladnak együtt. Együtt haladva kell dönteni: melyik út a helyesebb, hol kell az egyéni akarat érvényesítésével, hol kell az erről való lemondással haladni tovább. Nem lehet a házasságban egyéni utakon járni. Meg kell találni mindig a közös utat. A házastársak nem járhatnak külön utakon. A külön utak a házasságon belül sohasem találkoznak. Rendszerint a válás szakadéka fele vezetnek.

A házasság közös út. A házasságban nem járhat ki-ki a maga útján, úgy, hogy szabad mozgásában nem kívánja korlátozni a másik társat, nem igyekszik befolyásolni a másikat, nem szól bele a másik életébe, nem akarja nevelni a másikat. Miért? Azért, mert a házasság szeretetből él, a szeretet pedig bensőséges egységet kíván. Ebben a bensőséges egységben minden külön út sebeket ejt, fájdalmat okoz. Az igazi szeretet nem akar sebeket ejteni és nem akar fájdalmat okozni.

Ma, amikor a házastársak mindketten dolgozók, mindkettőnek külön hivatása van, nem lehet azt mondani, hogy a férfi a "külső", a nő a "belső" dolgokban dönt. Ilyen határok régebben sem voltak. Ma sincsenek, mert az igazi szeretet részt kíván venni az élettárs gondjaiban is! A család építése közös feladat.

De az sem biztosítja a házasság zavartalan menetét, ha az egyik fél csak parancsol, a másik meg vakon engedelmeskedik, mert a szeretet megbeteg-

szik, ha csak parancsolnia vagy ha csak engedelmeskednie lehet. Az igazi szeretet mindkettőt egyszerre cselekszi. Így növekszik az egyik a másikban.

A házasságban minden eltöltött nap a kölcsönös szeretet és hűség újabb próbája és győzelme. A házastársak élete a messzi múltból érkezik a jelenbe, és a messzi jövőendő előre nem látható útjain halad tovább. Ez az eljövendő út örömeiket és fájdalmakat rejteget a házastársak számára. A házasság ténye és eseménye nem emeli őket az általános emberi út fölé, hanem együtt állítja őket bele ebbe az ősi emberi útba. Én, aki ismerem gyermekkorotok és egymásra találásotok történetét, bizonyos vagyok abban, hogy azon a napfényes hegytetőn, amikor elhatároztátok, hogy kéz a kézben együtt haladtok tovább az életúton, azt is elhatároztátok, hogy igaz szeretettel megosztjátok egymás örömét és bánatát, hogy hordozni fogjátok egymás terhét, és nem fogjátok elhagyni egymást a "nemszeretem napokban", a nemkívánatos útszakaszon sem. De egyszer a legboldogabb és legjobban együtt haladó házastársaknak is el kell majd válniuk, ha eljön a halál órája és magára kell hagyni az itt maradó élettársat. De csak akkor! De csak akkor!

Viszont a házasság közös útján vannak olyan szakaszok, amelyeken a legboldogabb házaseletben is egyedül marad az ember. Vannak az egyéni életnek olyan mélységei, amelyekbe senki más nem tud lehatolni. Ezeket a kritikus pillanatokot kell az igaz szeretetben helyesen felismernetek, és ezen a kritikus pontokon kell az egymás iránti féltő szeretetben talán szótlanul, talán buzgó imádságban, a lehető legnagyobb tapintattal átsegítenetek egymást. Nekünk semmiféle emberi biztosítékunk nincs arra nézve, hogy a házaselet önkéntes szövetsége nem válik a megpróbáltatások, betegségek gyötrelmes helyévé. Ilyenkor fokozott mértékben biztatok az Úrban. Az Isten iránti bizalom olyan hűséget eredményez a ti szívetekben egymás iránt, mely a legkeményebb próbákat is rendületlenül kiállja. Ebben segít benneteket a házassági eskü. A házassági esküt elfogadó Úr, a minden jó adományok és tökéletes ajándékok Istene.

Mert a házaselet további közös útjának esetleg minden szakadékból, minden számba vehető útvesztőjéből, a "kell" és a "lehet" útkereséséből csak úgy lehet kijutni arra a napfényes tetőre, ha ezt az Igét - BÍZD AZ ÚRRA A TE UTADAT - most igazán meghalljátok és szívetekbe zárjátok, mint házasságotok legdrágább kincsét. Itt és most biztatok egészen és egyedül Istenre a ti közös utatokat. Életeteknek ebben a boldog "most"-jában Igéjében ezt a lehetőséget kínálja számotokra az Úr. Ma, ha az ő Igéjét halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket! Az Úr Jézus közös indulásotok pillanatában így szól hozzátok: én vagyok az út! Ő, a mi Urunk Jézus Krisztus ad házasságotok közös útjának értelmet és teljességet! Nála nélkül minden emberi út egyszer bizonytalanná és céltalanná válik. De ő és az ő keskeny útja átvezet minden erőtök feletti út megpróbáltatásán. A keskeny út biztosabban vezet át minden nehézségen, mint a nála nélküli széles út!

Most, amikor esküvése fogjátok meg egymás kezét, hogy kéz a kézben haladjatok együtt tovább, imádságra kulcsolva fogjátok meg a Jézus Krisztus kezét, aki - talán észre sem vettétek - már születésetek pillanatától fogja a ti kezeteiket! Ő vezetett idáig benneteket. Ő vezette szíveteket egymás felé, az egymásra találás napsütötte csúcsára. Most a házasság szent kötelékében egymáshoz ölel benneteket, és házasságotok útjelző táblájára felírja egyik legmélyebb és legszebb Igéjét: Én vagyok az út! Induljatok hát bizalommal a közös úton, Jézussal együtt induljatok, és biztatok reá utatokat, mert ő teljesíti azt. Ámen.

Temetési beszédek

Csiha Emese

Tiszteletessasszony felett

Alapige: János 3,16

Az Ige, amely id. Biró Sándorné Bereczki Margit néhai héderfái tiszteletessasszony koporsója felett szól, a Szentírás egyik központi kijelentése. Benne van az Ószövetség népének sóvárgása a szerető Isten után, s benne van ennek beteljesülése az Úr Jézus Krisztusban.

"Úgy szerette Isten e világot..." Ez az isteni szeretet hajolt le Jézus Krisztusban id. Biró Sándornéhoz egész földi életének ideje alatt. Boldog az az ember, aki el tudja fogadni Isten szeretetét a testté lett mennyei szeretetet, az Úr Jézus Krisztust. Minden vasárnapi istentiszteleten halljuk ezt az Igét, de vajon szívünkig ér-e az az üzenet, hogy Isten a legnagyobbat adta irgalomból nekünk, értünk: az Ő egyszülött Fiát. Ebből az isteni irgalmas szeretetből lehet élni, táplálkozni és megmaradni. Legnagyobb kincsünk az Isten szeretete. Biró Sándorné korán megtanulta ezt, s erre építette egész életét. Kislány korában a kettészakadt család árvaságát érezhette volna, de mivel az isteni szeretet hordozója volt, meg tudta osztani magát a két szülő között, annak ellenére, hogy édesanyjával ideköltöztek Héderfájára, a falu elején levő kedves gerendás házba. Ezt az isteni szeretetet ismerte meg ottan a zárdában, ahol tanult, s ez vezette össze néhai Biró Sándor lelkipásztorral, akit itt Héderfáján ismert meg, s akivel 1940-től 1983-ig, 43 éven keresztül harmonikus, szép életet élt. Ez az isteni szeretet fonta össze életét a héderfái gyülekezet minden tagjával, hogy tíz év megszakítással - míg Dicsőszentmártonban szolgáltak - egész életét itt élje le köztetek, veletek, s hogy legyen nektek kedves, mindenkire szépen szóló tiszteletessasszonya. A lehajló isteni szeretet előtt hittel nyitott ajtót, és ezzel a szeretettel tudott ő is másokat, titeket szeretni. Mert az, aki ajtót nyitott a felülről érkező Jézus Krisztusnak s befogadta őt, annak ajtaja, szíve, parókiája mindig nyitva mindenki előtt.

Nektek, gyermekeinek nemcsak igazi édesanyja volt, hanem szinte barátja, aki ha idősen is, de fiatalos gondolkodásával, kedves humorával, kiegyensúlyozott természetével, ha kellett, mindig köztetek és segítségetekre volt.

Amikor gyermekei mindnyájan elrendeződtek, kis gerendás háza nyugdíjas korokra újra az öregség szép otthona lett. Özvegységének idejét is nálatok s e kedves otthon nyugalmában töltötte el. A kis család, a nagy család - a gyülekezet - érezte a rajta át sugárzó isteni szeretetet.

Így szól tovább az Ige: "ha valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen..." Isten nem azt ígéri, hogy nem múlik el ez a földi élet, hanem ő azt akarja, azt az egyet akarja, hogy az övéi el ne vesszenek. Milyen sokan vesztek el, vagy vesznek el, mert Isten nélkül élnek. Nem kell nekik Isten szava és akarata, hatalma és szeretete. S hányan elvesznek azok közül, akik Isten nélkül élnek, mert az életük tele van kísértéssel, és ha nem bízunk Istenben, elveszünk. Mi nem tudjuk megtartani magunkat. De itt a biztató, szeretetből fakadó meleg szó: nem akarom, hogy az enyéim elveszzenek. Milyen sokszor tapasztalta meg édesanyátok ezt. Hányszor mondta ki felette az idő jóakarató tudása, hogy gyógyíthatatlan. Súlyos műtétek 1960-ban, 1962-ben és 1966-ban mind-mind azt mutatták, hogy el kell vésznie fiatalon. De Isten mást mondott: nem vész el! S még adott majdnem harminc évet. Nagy szeretet, isteni szeretet ajándéka ez.

Isten megváltó akarata nem a mi tökéletes voltunkra, hanem a mi hitünkre néz: "aki hisz Őbenne". A hit lelkünk belső szobájának imádságában él. A hit a lélek felelete Isten megszólító szavára. A hitünk ajtaja felfelé nyílik, s igazán az tud róla, akire tartozik: Isten. De milyen jó, hogy ti is tudtatok édesanyátok hitéről. Egyszerű, puritán életének jellemzője volt a hit s az ebből táplálkozó kedves derű, amit az utolsó pillanatig meg tudott őrizni.

Aki hisz Őbenne, annak örök életet ad. Az örök élet Isten nagy ajándéka. Mi emberek mennyire csak az életre s nem az örök életre figyelünk. Pedig vannak dolgok, melyek túl esnek a tér és idő korlátain, melyek nem hódolnak az elmúlás törvényének. Az igazság akkor is igazság marad, ha elvesz a világ mindensége. A jóság is hasonlóan megmarad. Istennek ebből az örökkévaló minőségéből nekünk is részünk lehet. Ilyenkor, áldott élelettől való elválásnál érzünk meg igazán valamit abból, hogy lassan minden átnyúlik az örökkévalóságba s kérdéseink ott oldódnak meg. Ezért most, amikor elengeditek szerető kezét, erősítsen, bátorítson mindnyájatokat az Ige: Úgy szerette Isten e világot - s benne azt is, aki titeket nagyon szeretett -, hogy egyszerűen Fiát adta érte. Nem búcsúzunk, csak továbbmegyünk az úton, s a viszontlátás biztos hitével ott hordozzuk kedves szeretettünket a szívünkben. Szavai még sokszor fognak bennetek megszólalni, kedves derűjéből még sokszor fogtok erőt meríteni, s tudom, valahányszor összegyűltök a gerendás kis házban, minden előrement szüleitekről fog beszélni. Jézus Krisztus legyen veletek. Vigasztaló szeretetével kösse be a sebeteket, s tanítson meg a rendíthetetlenre: "aki hisz énbennem, ha meghal is él". Ámen.

Nagy István

Nem fél szívem

Alapige: Zsoltár 27, 1-6

"Nem fél szívem." Ez ennek a bibliai résznek a tanítása, ez az evangélium csodálatos gyümölcse a hívő lélekben. Elfogadjuk-e, merjük-e meggyőződéssel vallani? Megszabadultunk-e a félelemtől? Igyekszünk bátraknak mutatkozni, azonban nap mint nap félelem fogja el szívünket. Most is, ennek a kedves életnek hirtelen összeomlásakor, a koporsó mellett félelemtől remeg a lelkünk.

Mégis igazat mond az Ige, mert el lehet jutni a félelem nélküli életre, de csak úgy, ha megtudjuk, ha felismerjük: nem vagyunk magunkban, nem csak a hozzánk hasonló, félelmelettől gyötört embertársainkkal vagyunk együtt, nem a kiszámíthatatlan természet vastörvényei tartanak hatalmukba, mert van Isten, aki Úr, akié minden hatalom, aki velünk van és szól hozzánk, és aki megengedi, hogy kiáltunk hozzá: "én Uram és én Istenem". Ő a világosság, aki megvilágítja mind magát, mind a világot. Sokan leélik napjaikat úgy, hogy látnak ugyan bizonyos felvillanó fényeket maguk körül, de sötétségben maradnak, összehúzzák lelkük függőnyeit, és az igazi világosságot nem engedik magukba. Ahol a világosság áttöri a sötétséget, ott lehet látni, ott lehet az Úrra nézni, ott lehet tanulni tőle, mert ő tárja fel sorsunk értelmét, mert ő mutat utat az igazi életre és von be az üdvösségbe, azaz részesít a bűneink és a halál rabságából való szabadításban és tart meg az örök életre. Jézus Krisztusban az Úr a mi világosságunk és üdvösségünk most és mindörökké. A mi elhunyt atyánkfiaink megadatott itt a gyülekezetben, a neki rendelt időben, hogy kicsikortól kezdve kinyithassa lelkét a világosság előtt és hatvannégy éven át nyitva tartsa annak egyre teljesebb megértésére: "az Úr az én világosságom és üdvösségem...nem fél szívem", mert van gazdám, az Úristen.

Isten azzal bizonyítja meg Úr voltát a hívő lelkek előtt, hogy ő az erősségük, oltalmazójuk a gonoszok ellen. Gonosz az, ami életellenes, ami pusztulást okoz, mint a betegség, a gond, a bűn; a rosszakarat, melyekkel szemben olyan semmiknek bizonyulunk. Ki segít rajtunk, kire számíthatunk? Csak az Úr, ha elfogadjuk és uralma alá helyezzük magunkat. Sok gonosz

támadta és ostromolta szüntelen, különböző fegyverekkel akarta elveszíteni testvérünket. Kenyérért fiatal éveitől kezdve mindig küzdenie kellett, két világháború gonoszsága ostromolta, volt része a hányódás nyomorúságában, betegségek rémítették őt és családtagjait, csapások sújtották, másfél évtized alatt ötször láthatta: "feljött a halál a mi ablakainkra" (Jer 9,21). Jajgatta: "Bűnös vagyok, nem tagadom, Sujtolásid fájnak nagyon; Hatalmadat elismerem, Porba hajtom le a fejem" (169. ének). A gonosz csapásai alatt fájt a lelke, hullottak a könnyei. Mégis kibírta a próbákat, mert erőssége volt az Úr. Erőt kapott a keresztek hordozásához, sőt szabaddulást nyert. Otthona megépült, a betegség elmúlt, az ég kiderült. Jöttek az örömet szerző unokák, jelentkeztek a jóakarátú emberek, a szív megtisztult és nyugalmat talált az Úrnál.

Az Úrnál. Felfelé nézett. Egy bölcs mondás szerint, aki a földet nézi, nem látja a csillagokat. Ez a lélek úgy járta útját, hogy felfelé nézett, az Úrra nézett. Naponta kereste imádsággal. Mindig várta a vasárnapokat, hogy az Úr házában, a lelki otthonban áldásokért esedezzzék és azokat átvehesse. Szerette a templomot, önmagáért, régi szépségéért, de szerette azért, mert itt gyönyörködhetett az Úr szépségében, az Igében, a szent vacsorában, a gyülekezet életében, Jézus Krisztus jelenlétében. Ha másutt érte a vasárnap, ott is a templomi közösségben kereste az Urat. Mivel így ragaszkodott ehhez a házhoz, alkalmas eszközzé vált a szolgálatra, az egyház építésére, hogy legyen hasznos a mi korunkban és a későbbi nemzedékek számára, mások is éljenek a kegyelemnek gyógyító forrásával. Akkor volt boldog, ha övéivel együtt járhatott templomba és azt megtöltötték a hívek.

Mert az Úr úgy erősség, ha igénybe vesszük, ha engedjük, hogy teljesítse ígését: "bizony elrejt az ő hajlékában a veszedelem napján, sziklára emel fel". Egyedül ő cselekedhet így. A veszedelem napján menekülni kell. Hova? A régi időkben a templom falai közé menekültek az odatartozók. A mi templomkerítéseink mögött is sokszor rejteket keresnek eleink. Nem a falak, hanem azoknak Ura, az itt magát megbizonyító Isten rejti el az üldözötteket. Ő a megmentő szikla. Áprily írta a háború után: "Mikor völgyünkbe ért az áradat, S már hegy sem volt, mely mentő csúccsal intsen, Egyetlen kőszikla megmaradt, Egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten." Ez a hívő lélek tapasztalata és bizonyágtétele. Ezt hitte és vallotta a mi testvérünk is.

Ám mégiscsak győzött a gonosz, az utolsó ellenség felette, a koporsó azt akarja tudtul adni, hogy végül a halálé minden hatalom. De az Ige folytatódik, mostanról beszél. Mi van most? Lezárult egy drága élet. Lezárult? Nem: "most is felül emeli fejemet az én ellenségeimen". Ő már látja, amit mi ezután fogunk meglátni, hogy az Úr a halálból is kiszabadítja övét. Kiszabadította és sátorába fogadta. Aki elment tőlünk, hazaérkezett és boldog, mert örömdíszekkel áldozik és zengedezik az Úrnak. Itt is szeretett énekelni, most ott, a megszabadultak soha el nem múló öröme tölti el és zendül egybe az üdvözült lelkek énekével. Ott van, ahova lelkét vonzotta az Úr, annál, aki mindenkinél jobban szerette, aki magát adta váltságul érte. Mindig szerette rokonait, szívesen lakozott velük. Már kezében volt az útlevele a más országban lakó rokonainak felkeresésére. Ehelyett más útlevelet kapott, Jézus Krisztusban jogot, nyitott ajtót a hazatérésre.

Az Ige megnyitja szemünket, hogy az Úr világosságában lássuk ennek a kedves életnek útját, sorsát, és ne féljünk semmi gonosztól, még a haláltól sem. A félelem helyett húzódjunk az Úr oltalmába, bizony elrejt minket. Ezzel a hittel imádkozunk. Tegyük meg a legfontosabbat a súlyosan megpróbált családért: imádkozunk érte, hogy ne féljen, engedje lelkébe a világosságot, "a nagy félelem tehetetlen bánata" helyett bízzék az Úrban rendületlenül. Társ, édesapa, testvér, rokon, gyülekezet! Nagyon szegények lettünk. Azonban velünk van az, aki őt adta és most visszavette, velünk van, magához emel, és összeköt lélekből az eltávozott szeretteinkkel és örökre. A gonosz mintha megemésztene, de az csak látszat, végzi rombolását, de a hatalom már az Úré, "felül emeli fejünket", győzelemre visz, és akkor örökre együtt zengedezünk hálaéneket az üdvösségben többé sohasem féltő szívvel. Ámen.

